

Al II-lea Congres al întregii țărâni

Vine primăvara sub semnul unei profunde revoluții agrare

Avind o multimilenară vocație agricolă, poporul român își sincronizează parcă, în plină epocă modernă, marile prefaceri revoluționare din acest domeniu de căpetenie al vieții și muncii sale cu ciclurile esențiale ale naturii, primăverii hărăzindu-i zodia începuturilor. Rememorând, vom constata că, într-adevăr, rind pe rind, toate schimbările mai importante petrecute la sate în anii revoluției noastre s-au petrecut primăvara sau în preajma venirii ei, pentru ca efectiv plugul să intre în brazdă sub semnul unei rinduieli sigure. Așa și acum, chiar dacă de pe cimpuri nu s-a dus zăpada albă, primăvara se anunță, pentru satele noastre, pentru toți cei ce lucrează în agricultură, venind vertiginos sub semnul unei profunde revoluții agrare prefigurată în documentele celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român din noiembrie 1979. Se poate spune că de atunci încă timpul n-a încetat să lucreze, ca un bun gospodar, pentru fertilizarea solului în care se va arunca sămînța nouă a revoluționării bazei tehnico-materiale și or-

(Continuare în pagina 3)

NICULAE STOIAN ■

Acasă, la Pănade, la pămînt

„Cine ține de plug bine / Bea la vin și-i mai rămîne / Cine ține de plug rău, / Trece pe la fagădău / Și zice că-i vinul său / N-ar da banul la Jăscău...“ Iată câteva versuri dintr-un vechi cîntec de pe la noi, de pe Tirnava Mică, prin talmăcirea cărora ajungem foarte iute la filonul de aur al înțelepciunii bătrînilor noștri țărâni, la sensul adînc al vorbelor care ascund sub coaja lor fragilă un miez de adevăr.

Versurile mi s-au întipărit în memorie de pe atunci și nu de puține ori îmi revin în minte, aproape obsedant, mai cu seamă cînd e vorba de pămînt, de cel de-acasă, cum s-a întimplat vara trecută și în această iarnă, în puținul timp petrecut printre părinți și neamuri multe, printre consăteni.

Întrebările, însă, n-am apucat să le mai pun omului de la care am auzit cîntecul. I-am întregat în schimb pe alții, pe mulți alții, fel de fel de lucruri despre sat și despre pămînt, despre satul nostru și despre pămîntul nostru, despre vremurile de altădată și despre oamenii acelor vremuri, despre rostul și rosturile satului de demult și de acum. Și asta nu pentru că eu aș fi uitat ce-a fost sau aș fi lipsit vreme lungă de-acasă, că aș fi fost rupt cumva de toate frămîntările satului, de marile lui prefaceri și împliniri plămădite, cum se plămădește piinea, în anii aceștia furtunoși, de puternic și profund proces revoluționar!

— „Cine ține de plug bine...“ Dumneata, tete Traiene, mai știi cîntecul pe care îl cînta Ionul lui Saxon, noaptea, cînd căra gunoi pe ulița popii la deal?

(Continuare în pagina 5)

ALEXANDRU BRAD ■



Iarnă la Botoșani

8

ANUL XXX (1341)
19 FEBRUARIE 1981

Flacăra

Săptămînal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

Cît de mult te iubesc

Mă sfîșie să-ți spun cît de mult te iubesc.
Am îmbătrînit iubindu-te numai pe tine,
inima mea în care și cei morți viețuiesc
pompează, pompează, fără oprire.

Numai în fața ta mă simt liber și sfînt
Vorbele mor, sînt mut ca o vioară fără de strune,
O libelulă sînt. Un fulg. Nimic nu sînt
cînd mi te arăți Tu, dureros de frumoasă minune.

Mă sfîșie să-ți spun cît de mult te iubesc...
Dealtfel, într-o zi n-ai să mă mai poți ocoli.
Liliac orbitor, bunule pămînt românesc,
știi că mă vei primi...

Mă sfîșie să-ți spun cît de mult te iubesc.

MIRCEA MICU ■

Mituri în albastru

La Iași, o lumină aproape orbitoare peste un strît de zăpadă imaculată. Trecusem, noaptea, prin Birnova, „Alaska de lingă Trei Ierarhi“, cum îi spun unii localnici, unde nîgea bogat, iute, aproape fabulos, dar nici aici, în orașul marilor domni din trecut — ai Moldovei și ai poeziei —, peisajul nu era mai puțin incîntător. Astfel, biroul în care mă aflam avea un punct de atracție deosebit: ferestrele largi prin care pătrundea spre sufletele celor ce eram reuniți acolo atmosfera serios modernizată a dulcețului leșilor. Altă atracție, nu mai puțin plăcută, o reprezenta o minigalerie de tablouri purtînd semnătura delicatului Mihăilescu-Craiu, artist moldav prin excelență, prin subiecte și prin nota de visare molcomă ce transcende din culorile sale.

Să fi fost această pendulare a ochilor noștri, între peisajul de afară și pinzele ce decorau încăperea, motivul care i-a trezit secretarului cu propagandă al Comitetului județean de partid, Alecu Floareș, ideea de a ne prezenta cea mai proaspătă valoare plastică ieșeană, „galeria miturilor“, de la Universitatea aflată sub poalele Copoului? Fapt este că, abia ajunși în fosta „sală a pașilor pierduți“ — un coridor lung de cîteva zeci de metri, cu numeroase pînouri în arcade conturate pe uriașul perete din care se deschid uși spre amfiteatre și săli de cursuri, ne-am dat seama ce operă, se poate spune fără egal, ni se deschide în față. Două imagini suferind tineretului de azi — pur, vibrant, visător — una la un capăt, alta la celălalt al acestui imens coridor, încadrează o superbă galerie de fresce, aproape toate avînd

(Continuare în pagina 6)

EUGEN FLORESCU ■

● Consiliile agroindustriale
— tot mai aproape de inima
satului românesc [pag. 4-5]

● STAREA DE VECHIE ASUPRA
MONUMENTELOR [pag. 7]

● Nu este extraordinar să
existe vîrstnicii fără a fi
bătrîni? — interviu cu acad.
prof. dr. Ana Aslan [pag. 9]

● CÎT POATE RĂBDA O
MAMĂ? [pag. 11]

Un inginer în căutarea unui instalator (sau cum folosim specialiștii)

A profesia ca inginer într-un sector de producție înseamnă a pune în aplicare cunoștințe tehnice, dar și a face munca de organizare, de conducere. Firesc, organizarea reprezintă tot investiție inginerescă. E important de văzut însă în ce măsură se fructifică realmente acele cunoștințe dobîndite în anii de facultate și ce pondere deține activitatea de rutină, inferioară calificării obținute. Acest ultim aspect, care nu justifică în nici un fel eforturile, personale și ale societății, privind formarea specialistului, constituie obiectul anchetei întreprinse. Interlocutorii noștri sînt ingineri conducători de sectoare productive în întreprinderi din București și din provincie.

★

Observată cu atenție, ziua de muncă a unui inginer șef de secție, de pildă, cu

(Continuare în pagina 6)

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI ECONOMICE DIN CAPITALĂ

Joia trecută, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită de lucru la întreprinderile „23 August” și „Turbomecanica” din Capitală. Secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășii Gheorghe Oprea și Gheorghe Pană.

De importanță și semnificație deosebite în viața social-politică a țării, noua întâlnire a secretarului general al partidului cu oameni ai muncii din întreprinderi bucureștene, dialogul concret și eficient desfășurat la fața locului, în halele și atelierelor de producție, se înscriu în practica democratică, de lucru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu de a se consulta permanent cu făuritorii bunurilor materiale, de a analiza și stabili împreună cu ei căile înfăptuirii, în condiții de înaltă eficiență, a programelor de dezvoltare continuă a economiei naționale, de creștere, pe această bază, a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Pe această linie, vizita la întreprinderile „23 August” și „Turbomecanica” din Capitală, evidențiind preocuparea secretarului general al partidului, președintele Republicii, pentru examinarea consecventă, sistematică a modului cum se înfăptuiesc obiectivele Congresului al XII-lea al P.C.R., a dat posibilitatea analizării unor probleme de bază privind organizarea producției și a muncii, creșterea producției fizice și producției nete, sporirea productivității muncii, ridicarea nivelului tehnico și calitativ al produselor, extinderea tipizării, introducerea pe scară tot mai largă a tehnologiilor perfecționate, prin care să fie reduse consumurile de materii prime și materiale, de energie și combustibili.

În toate unitățile și secțiile vizitate, muncitorii, specialiștii, cadrele de conducere au fost beneficiarii indicațiilor valoroase, competente, la obiect ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. Astfel, la fabrica de motoare a întreprinderii „23 August”, secretarul general al partidului a cerut conducerii întreprinderii, ministrului de resort să grăbească procesul de integrare în producție a noilor motoare, în special a celor ușoare, prin reorganizarea din mers a liniilor tehnologice și prin introducerea în fluxul de fabricație a unor mașini agregate de mare capacitate și eficiență. S-a indicat sporirea în cadrul întreprinderii a gradului de integrare a motoarelor, pentru a elimina orice importuri în acest domeniu. La fabrica de locomotive, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra aspectelor legate de ridicarea calității produselor, diminuarea consumurilor de materiale și în special de metal, recomandând promovarea cu și mai mult curaj a tehnologiilor noi care să contribuie la îmbunătățirea în continuare a performanțelor locomotivelor. S-a cerut adoptarea de soluții constructive moderne care să permită reducerea consumului de aluminiu; s-a cerut, de asemenea, extinderea gradului de tipizare a subsamblen-



lor locomotivelor, astfel încât să se poată executa produse noi, solicitate pe plan intern și la export. Pentru reducerea importului unor agregate necesare fabricației de locomotive s-a indicat continuarea acțiunii de realizare prin efort propriu a unor mașini-unelte, sporind astfel gradul de autototare a unității. Aprecind, la turnătoria de oțel, noua linie automată de turnare în vid, secretarul general al partidului a cerut să se acționeze în continuare pentru creșterea gradului de automatizare și mecanizare a lucrărilor din turnătorii, pentru a se asigura o eficiență sporită și condiții tot mai bune de lucru celor ce lucrează în aceste secții. Totodată, s-a cerut extinderea unei noi metode de reparare a vetrelor de cupatoare metalurgice, care mărește durabilitatea acestora, concomitent cu asigurarea dolomitei necesare, în locul magnezitei din import.

Vizitând tinăra întreprindere „Turbomecanica”, creată la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a su-

blinat necesitatea de a se acționa cu foarte multă răspundere pentru îndeplinirea întocmai a programelor stabilite, cerind să se dezvolte în continuare cercetarea aplicativă, să se grăbească integrarea acestora cu producția, asigurându-se toate condițiile necesare obținerii unei producții de cea mai bună calitate.

Ca întotdeauna, aprecierile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu au găsit un larg ecou în inimile, în conștiința oamenilor muncii din întreprinderile vizitate, însușindu-i în munca de fiecare zi, în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan în acest an și în întregul cincinal. Conducerile ministerelor de resort și ale întreprinderilor „23 August” și „Turbomecanica”, toți cei prezenți au adresat vii mulțumiri secretarului general al partidului pentru cinstea de a fi vizitați, pentru indicațiile și recomandările primite, care reprezintă un îndreptar de mare valoare pentru toți, și au exprimat hotărârea muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor de la cele două întreprinderi de a acționa în

spiritul orientării stabilite la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. pentru a realiza integral sarcinile ce revin întreprinderilor în acest an, pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, pentru dezvoltarea și perfecționarea continuă a autoconducerii muncitorești și autogestunii.

Realizat într-un moment cînd în întreaga țară se desfășoară adunările generale ale oamenilor muncii care preced Congresul consiliilor oamenilor muncii, noul și rodnicul dialog cu producătorii de bunuri materiale privind modul cum se înfăptuiesc obiectivele Congresului al XII-lea al P.C.R. capătă o semnificație deosebită atât prin bogăția și importanța problemelor supuse analizei, cât și prin concluziile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de largă valabilitate pentru constructorii de mașini, pentru toți oamenii muncii din patria noastră.

ION DUMBRĂVĂ ■

„Îmi plăceau uniforma, șapca roșie, pe care, cînd ieșeam pe peron, o vedea toată lumea”

La calea ferată, fiecare loc de muncă coincide cu un punct de înaltă tensiune, un punct fierbinte, de a căruia temperatură, poate, nu ne dăm seama adeseori sau niciodată, într-atît ne-am obișnuit ca totul să meargă... pe roate. Un astfel de loc, unul dintre cele mai importante, este Triajul București, amplasat acolo unde construcțiile nu au alura celor de pe magistrale sau din cartiere organizate, fiind risipite ca și cum o furtună le-ar fi aruncat departe una de alta. Prezența omului aici, în locul prin care circulă, spre București, ori de aici spre inima țării, cam 300 de garnituri de trenuri zilnic, trece aproape neobservată, cu toate că peste 1.000 de „mişcăriști” și o altă mie de mecanici, electricieni, frinari, radiofoniști, electroniști, mecanici de întreținere, meseriași de tot felul, își desfășoară munca zi și noapte. Întregul decor este dominat de conturul mai mult masiv decît suplu al turnului de control, ceva în genul construcțiilor tipice de pe aeroporturi, dispus pe cîteva etaje, fiecare deschise, ca un ochi ciclopic spre liniile ferate, cu o rază de observație de 180 de grade, dincolo de care, la mesele lor de control cu trasee, butoane și lumini, ce par ale unui joc de copii, stau „dirijorii” unei veritabile, dar stranii orchestre, în care instrumentele sînt inchipuite de locomotive diesel, de vagoane de toate tipurile și dimensiunile, de macaze automatizate, de platforme de frinare, de stații de radiorecepție și emisie. Astăzi sînt de serviciu: Constantin Stancu, un tînăr subțirel, și Petre Hagiu,

aflat în tură pentru acomodarea cu aparatura aceasta complexă, al cărei pupitr este înșesat de nu mai puțin de 400 de butoane multicolore, fiecare accent cromatic avînd o altă semnificație: verde = parcurs circulat, alb = garnitură în manevră, roșu = consimțămînt de trecere a macazelor. Electromecanicul Alexandru Blejnicu este și el prezent, răspunderea sa fiind aceea de a interveni în caz de defecțiune. Toți sînt foarte tineri și extrem de concentrați asupra sectoarelor ce le sînt încredințate. Un etaj mai sus, o altă cameră de comandă, înconjurată de ferestre egale este în stăpînire a lui Emanoil Croitoru, șef de manevră, ajutat de Petre Nicolae, șef manevră frinare de cale. Imensul pupitr, denumit în termeni tehnici W.S.S.B., lucrează pe bază de programare prin cartelă, dar supravegherea omului de specialitate rămîne imperios necesară. De la „cocoasă” (planul inclinat) de unde vagoanele pornesc la vale spre evantaiul de linii, se anunță, prin telex, traseele pe care fiecare dintre ele trebuie să se înscrie, pentru a forma o garnitură. Comunicarea este transpusă pe o cartelă înmînată șefului de manevră Croitoru. Îndată după introducerea sa în masă, începe alunecarea vagoanelor, spectacolul tipic într-un triaj, dar fascinant pentru vizitator, deoarece macazele se schimbă fără intervenția manuală a omului, frînările se fac, tot automatizat, în funcție de încărcătura și greutatea transportată. Cînd ajung în raza de vedere a celor din cabină se disting blocuri

uriase de marmură albă, viitoare statui, lemne, lingouri de oțel și fontă, diverse utilaje industriale, mai mult ghicite sub invelișul lor impermeabil, brațe de macarale destinate porturilor, produse chimice, o diversitate de mărfuri care nu poate fi reînțînă decît în marile porturi. Totul într-o ordine perfectă și într-o liniște parcă mai puternic marcată de vocea monotonă, egală, a omului de la „cocoasă” care anunță curgător, nenuanțat, programarea dorită și efectuată sub ochii noștri. Emanoil Croitoru se simte ca acasă. Este și îmbrăcat foarte comod: cu papuci călduroși de pîslă, în pantaloni de trening, cu o scufiță de lînă, ca cele ale schiorilor, trasă ștrengărește pe ochi.

Îmi amintesc cele spuse de inginerul Radu Brăniștereanu, șeful de stație pe schimb, de la Triajul București, despre calitățile ce se cer (și se testează) științific, la intervale regulate, în cadrul unui laborator specializat: atenție distributivă, inițiativă, reflexe, calm, memorie, capacitate de concentrare și o stare de sănătate perfectă, verificată obligatoriu, an de an, oameni lipsiți de vicii, cu o viață personală echilibrată.

De ce se îndreaptă spre această profesie atît de pretentioasă tinerii de azi? Mai întil vreau să reproduc motivația unui vechi „mişcărist”, Alexandru Bărăgan, a cărui vechime în muncă a ajuns la frumoasa sumă de 33 de ani! „Pentru mine, la vremea cînd m-am decis să devin ceferist, meseria asta era plină de

farmec, pentru că a da drumul la trenuri sau a le opri mi se părea un fapt cu totul deosebit și care nu stătea la îndemîna oricui. Pe urmă, îmi plăcea uniforma. Șapca roșie, cînd ieșeam pe peron, o vedea toată lumea”. Impiegații de mișcare, de la blocul triaj, Nicolae Zamfir și Florea Popescu, ambii în vîrstă de 31 de ani, primul cu o activitate de 6 ani, celălalt cu una de 11 ani, se referă, cînd răspund întrebării ce le-a fost adresată, la stabilitatea profesiei, la retribuție, la importanța ei pentru un sector de activitate extrem de util societății, cit și la posibilitățile de plasare în muncă, îndată după absolvirea studiilor de specialitate, dar și la gradul înalt de conștiință pe care profesia lor îl implică, grad perfect corelat cu cuantumul de satisfacție pe care-l resimt la încheierea fiecărei zile de lucru.

Interesante ni s-au pîrut și observațiile aceluiași inginer Radu Brăniștereanu, care privește triajul ca pe o întreprindere. Argumentele sale: numărul de oameni, calificarea lor, existența cifrelor de plan, relațiile cu unitățile economice ale țării, dotarea cu instalații specifice, existența unui sistem informațional amplu, eficiența muncii oamenilor oglindită, este adevărat, în activitatea mai generală a regionalei de căi ferate, obligația realizării integrale a indicatorilor, folosirea rațională a mijloacelor de tracțiune și manevră, pentru încălțarea în normele de consum aprobate și așa mai departe. Pe de altă parte, cointeresarea oamenilor în îndeplinirea exemplară a obligațiilor de serviciu, munca în ture, conferă atribuțiile tipice unei întreprinderi și activităților unui triaj.

O însumare a distanțelor de cale ferată, aflate în exploatarea directă a oamenilor din triaj, arată că, dispuse într-un traseu unic, ar ajunge la 100 km, depărtare de București, ceea ce doar aparent reprezintă o cifră minoră, întrucît aceste linii sînt sectionate de o multime de macaze, deci de sensuri diferite, punctul maxim al acestor ramificații fiind plasat

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August” din Capitală

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, a participat vinerea trecută la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August” din Capitală. La adunarea generală au luat parte tovarășii Gheorghe Oprea, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, Gheorghe Pană, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R., primarul general al Capitalei, Ion Avram, ministrul industriei construcțiilor de mașini, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai conducerii unor ministere și instituții centrale.



Continuare a dialogului neîntrerupt cu țara, cu făuritorii bunurilor materiale, participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August” din Capitală a prilejuit, și de astă dată, o vibrantă reafirmare a sentimentelor de dragoste fierbinte și profundă prețuire nutrită de oamenii muncii, de întregul nostru popor, față de conducătorul iubit și stimat al partidului și statului pentru tot ce a făcut și face în folosul progresului, prosperității și demnității patriei, pentru înflorirea ei continuă, în deplină independență și suveranitate, pentru bunăstarea și fericirea întregii națiuni, prin înfăptuirea neabătută a hotărârilor Congresului al XII-lea al partidului, a programului edificării socialiste și comuniste a patriei.

Cadrul democratic pe care îl reprezintă adunările generale ale oamenilor muncii pentru dezbaterile tuturor problemelor legate de activitatea fiecărei unități s-a bucurat de o înaltă apreciere din partea secretarului general al partidului: „Sperăm că și alți oameni ai muncii, și alte colective — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — vor trage concluziile necesare pentru a mări exigența și spori rolul adunărilor generale ca forumuri de conducere ale clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii. Dorim ca democrația pe care noi o realizăm în România să fie o democrație a participării directe, conștiente a clasei muncitoare, a tuturor categoriilor la conducerea societății, ca organele de conducere să fie mai bine supuse controlului maselor populare, să lucreze în strînsă unitate și colaborare; numai întărind acest control de jos în sus și de sus în jos, acționînd într-o strînsă unitate, putem asigura înaintarea fermă a României pe drumul socialismului și comunismului, avem garanția realizării programului de dezvoltare pe acest cincinal”. Magistrala cuvîntare rostită de conducătorul partidului și statului nostru la Întreprinderea „23 August” constituie un prețios îndreptar pentru întreaga țară cu privire la menirea, la rolul adunărilor oamenilor muncii, al organizațiilor profesionale și obștești, al maselor în perfecționarea continuă a întregii activități pentru transpunerea în viață a programului par-

tidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Din întreaga cuvîntare se desprinde ideea că în toate sectoarele de activitate eforturile trebuie concentrate în direcția realizării unei productivități a muncii, a unei eficiențe economice și a unei calități comparabile cu cele mai bune realizări în aceste domenii în lume și care să facă produsele românești competitive pe plan mondial. Numai astfel România va putea trece, la sfîrșitul actualului cincinal, de stadiul de țară în curs de dezvoltare la

acela de țară mediu dezvoltată. „Trebuie să înțelegem — se spune în cuvîntare — că pentru a putea obține dezvoltarea generală a țării, creșterea avuției naționale, a avuției materiale, și pe această bază creșterea bunăstării materiale, trebuie să ajungem la același nivel de productivitate a muncii, la același nivel de folosire a fondurilor fixe, la același nivel de cheltuieli materiale ca întreprinderile cele mai bune pe plan mondial”.

Dar creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice presupun în mod obligatoriu respectarea strictă a nor-

melor de consum stabilite, reducerea în continuare a acestor consumuri, a cheltuielilor materiale. Trebuie, de asemenea, să se acționeze cu hotărîre pentru folosirea în întregime a mijloacelor și fondurilor fixe de care dispune fiecare întreprindere. Reducerea consumurilor materiale presupune mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, realizarea de mașini agregate, trecerea muncitorilor să lucreze la mai multe mașini și o reducere corespunzătoare a personalului neproductiv. Acesta urmează să fie trecut în producție care, după cum se știe, cuprinde și concepția, elaborarea de tehnologii, de mașini la nivelul tehnicii moderne.

Competitivitatea pe plan mondial a produselor realizate se verifică direct în cadrul comerțului exterior. Iar misiunea întregii noastre economii, a tuturor oamenilor muncii este, în această privință, cu atât mai importantă, mai de răspundere, cu cât, pe viitor, va trebui ca exporturile să acopere, pe de o parte, în întregime importurile, iar pe de altă parte să asigure valuta necesară plății datoriilor externe.

În obținerea de rezultate bune în activitatea profesională, în economie, un rol important îl au activitățile culturale-educative, modul în care oamenii muncii își petrec timpul liber, se recrează. Legat de aceasta, secretarul general al partidului, președintele republicii, a arătat că este necesar ca sindicatele, organizațiile de tineret și femei, Organizația Democratiei și Unității Socialiste să acorde atenție problemelor petrecerii timpului liber, distracției, pentru întregul personal, dar mai ales pentru tineret.

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la lucrările forumului suprem de conducere muncitorească a acestei mari și puternice unități industriale care este Întreprinderea „23 August” din București a pus pregnant în lumină preocuparea statornică a secretarului general al partidului de a cunoaște direct, îndeaproape munca oamenilor, de a se întîlni cu ei și a decide împreună, pe baza experienței acumulate, totalitatea măsurilor ce se impun pentru asigurarea îndeplinirii planului de producție la toți indicatorii, obținerii unei calități noi, a unei eficiențe sporite în toate domeniile de activitate. Prezența conducătorului partidului și statului nostru în mijlocul colectivului întreprinderii „23 August”, cuvîntarea rostită cu acest prilej s-au inserat ca un nou moment de mare importanță și semnificație în viața întreprinderii, a tuturor unităților economice ale țării, relevînd, o dată mai mult, rolul esențial, determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în perfecționarea continuă a activității economice, în ridicarea pe un plan superior a conducerii și organizării producției materiale, în dezvoltarea și adîncirea neîntreruptă a democrației noastre socialiste, a democrației muncitorești, în desfășurarea cu succes a întregii opere de edificare a socialismului și comunismului în România.

ION CODRU ■

chiar sub turnul de control: 49 de direcții, fiecare în parte dînd posibilitatea alcătuirii a tot atîtea garnituri. Pe durata a 24 de ore, lucrătorii triajului „prelucresc” (cum spun ei) între 7 și 8 mii de vagoane! Fără instalațiile de centralizare electro-dinamică moderne, concepte și realizate integral în țară, o astfel de activitate nu ar fi posibilă.

Ziua în care am vizitat triajul părea transformată din arsenalul unei primăveri precoce, o excepție a acestei ierni, dar soarele ei nu ne-a făcut să uităm că simțim în plină iarnă și că, de cîteva ori, zăpada, viscolul și gerul au dat mult de lucru celor de la calea ferată. „Dusmanul nostru cel mai aspru, spune inginerul Radu Brăniștereanu, este ceața, lipsa de vizibilitate. Noaptea, dacă nu este ceață, reflectoarele luminează ca ziua. Sint ore și zile de mare încordare, în care suportul psihic al oamenilor le permite rezolvarea ireproșabilă a tuturor sarcinilor, dar cu ce efort! Atunci, stațiile de emisie-recepție de aici, ca și cele de pe locomotive funcționează intens și ne dau posibilitatea unor legături pe o rază de 10 km cu mecanicii, pe care-i îndrumăm și care, la rîndul lor, ne furnizează informații”.

Nu demult, între 18 și 20 ianuarie, vîntul a gonit în Bărăgan cu 120 de km/oră, zăpada se depunea continuu în straturi din ce în ce mai groase, poleiul învăluia ca într-o coajă de sticlă liniile, macazele, toate instalațiile din traja, iar automatizarea avea nevoie de intervenția directă a omului: „În zile din astea să vedeți ce înseamnă devotament și simț de răspundere”, conchide inginerul Radu Brăniștereanu, un om tânăr, îndrăgostit de profesia sa, de tovarășii săi de muncă, de fapt unul dintre zecile de mii de trudituri de la calea ferată, pe care anonimul îi ascunde sub taina sa, dar fără de care viața noastră ar arăta altfel.

EMANUEL VALERIU ■

Al II-lea Congres al întregii țărănimi

Vine primăvara sub semnul unei profunde revoluții agrare

(Urmare din pag. 1)

ganizării producției în această ramură economică prioritară a actualului cincinal. Îndesebi de la jumătatea anului trecut, un întreg sir de dezbateri la cel mai înalt nivel au pus în centrul lor complexe probleme pe care le presupune o asemenea revoluție agrară într-un moment de răscruce al dezvoltării noastre economice. Încă ne mai răsunau în urechi tradițiile „iarna-i grea, omătul mare, scorne bune anul are”, că la Brașov a și început sub președinția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sesiunea de lucru pe probleme de agricultură, în finalul căreia inițiatorul clarvăzător al acestor schimbări formula sarcina expresă a așezării acestei activități pe o bază nouă.

Indiscutabil, sub acest dinamic impuls, nu numai că nu e o lună liniștită acest februarie, dar continuă să fie din ce în ce mai fierbinte, deoarece săptămîna trecută au avut loc conferințele uniunilor județene ale cooperativelor agricole de producție și alte forumuri ale oamenilor muncii care lucrează în acest domeniu primordial al economiei noastre, toate acestea înscriindu-se în contextul efervescent al pregătirilor celui de-al II-lea Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țăr-

rănimi și celui de-al IV-lea Congres al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție — ce se deschid azi.

Farle germinării de primăvară au început așadar printr-o asimilare temeinică a învățămintelor cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la constituirea de la Brașov, participanții la dezbaterile acestor forumuri angajîndu-se să acționeze în consecință, adică pentru înfăptuirea integrală a comandamentelor revoluționare formulate de secretarul general al partidului. În acest spirit, într-o ambianță de unanim interes al țării, debutează și marele sfat, la nivel național, al gospodarilor pămîntului care trebuie să se arate darnic în roade, pe măsura trebuințelor noastre de azi și de mâine, de la îndestularea meselor la alimentarea industriei cu importante materii prime și oferirea valutei-forte a produselor agricole pentru schimburile economice internaționale, vitale pentru națiunea noastră.

În ce-l privește pe reporterul prezent în acești ani și chiar în aceste zile în numeroase sate ale țării, de la Cetatea Dealului, comuna vestită de pe Dunăre, la Sanislăul din Cimpia Carcilor, și din Dealul Gănești-Vlașca în Moldovița Sucevei, va fi bucuros să se reîntîlnescă și să le as-

culte cuvîntul plin de miez rostit în acest istoric sfat al rodniciei pămîntului românesc pe mulți din gospodarii săi de frunte. Tocmai faptul că la un pămînt atît de fertil — a cărui lucrare beneficiază de avantajele tehnicii și științei înaintate — se adaugă hărnicia proverbială milenară a țaranului român ne îndreptățește să credem, cu toată țaria, că primăvara care se apropie va fi dominată de înfăptuirea covîrsitorului îndemn al tovarășului Nicolae Ceaușescu:

„Să facem în așa fel încît anul acesta să fie anul care să marcheze noua revoluție agrară, ce presupune producție, productivitate, eficiență economică, satisfacerea în mai mare măsură a necesităților noastre economice!”



Compoziție

Al II-lea Congres al întregii țărăni

CONSILIILE AGROINDUSTRIALE

„Un consiliu agroindustrial este o mare uzină!”

— Interviu cu Doina Bosinceanu, inginer-șef la Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Negrești (Vaslui) —

— La câți kilometri se află Negreștii de Vaslui?

— La numai 32.
— Și faceți naveta?
— Cine v-a spus? Locuiesc și lucrez în agricultura Negreștilor de la repartizare. Ba, mint: am stat un an la Băcești, apoi am venit la C.A.P. Negrești.

— Eu vă cunosc dintr-o emisiune de televiziune: cred că era vorba despre niște producții de roșii, firește mari!

— Da, am fost șefa de fermă, am amenajat cele mai bune solarii din județ atunci, le-au construit oamenii și am realizat până la 80 de tone de roșii la hectar. Cum? Am avut, vreo doi ani la rând, noroc de niște toamne lungi, lungi și am lăsat plantele în vegetație până la sfârșitul lui octombrie. Am prins preț bun. A venit televiziunea...

— Ce forță economică are Consiliul agroindustrial Negrești, al cărui inginer-șef sunteți?

— E compus din patru unități: cooperativele agricole de producție Negrești, Oșești, Rebricea, Vulturești; o asociație intercooperatistă de creștere a vacilor cu lapte; alte două ferme I.A.S. și un centru de încercare a soiurilor. Avem o suprafață de 13.300 hectare teren agricol, din care 10.331 hectare arabil. Aceasta e averea noastră de bază și pe ea contăm.

Muncim bine, sintem bogați. Putem să obținem recolte bune, să asigurăm hrana celor 3.800 de bovine (dintre care 2.186 vaci și junici), a 6.398 de ovine și a o sută de mii de pui de carne pe an! Un consiliu, după cum puteți constata, este o mare uzină — o uzină vegetală, una animală, o uzină în care oamenii trebuie să muncească tot mai bine, să devină tot mai disciplinați, să înțeleagă că toată averea consiliului este averea lor. Cum o gospodăresc, așa o au!

— Și pentru ca să aibă cit mai mult, cu ce probleme vă confrunțați acum?

— Nu e spre cinstea noastră că mai avem de arat cam o mie de hectare, și abia simbăta trecută am început. E greu, foarte greu, pentru că mecanizarea nu pot ara toată ziua: se dezgheață pământul și se împotmolesc cu tractoare cu tot. Tractoarele avem, sint reparate toate, pentru că mecanicii din S.M.A. Negrești sint oameni buni, frunțați pe județ, și vrem în cinci zile să terminăm.

— Tovarășă ingineră, sintem informați că aici, la Negrești, se adună de la cele patru ferme de vaci o mare cantitate de îngrășăminte organice, cum le valorificați?

— Ne-am planificat să transportăm în câmp și să împrăștiem 50.000 tone de gunoi de grajd. Le transportăm cu 20 de

tractoare cu remorci, cu două formații mari de muncitori, 5 MIG-uri și un „cator” cu două greifere. La aceste forțe umane și mecanice se mai adaugă și 103 atelaje. Așa că, zilnic, reușim să ducem în câmp cam 162 tone de îngrășăminte. Până la 31 martie ne-am propus să transportăm tot gunoii de pe platformă în câmp și din grajduri la platforme.

„Președinții consiliilor agroindustriale... trebuie

să răspundă de întreaga activitate din raza consiliilor, de producția agricolă, de cea industrială, de gospodărirea localităților, de nivelul de trai al populației, de activitatea culturală, de munca de partid... Judecăm activitatea fiecăruia nu după câte hîrtii a făcut, ci după producția pe care o realizează.”

NICOLAE CEAUȘESCU

— Cam ce spor de producție se obține pe un hectar fertilizat bine cu gunoi de grajd?

— Un spor de peste 2.000 kilograme de boabe, la porumb. Și ca să nu vorbim fără acoperire, o să vă dau un exemplu: am împrăștiat pe o solă de 30 hectare 100 tone gunoi de grajd și am obținut o producție de 100 tone de sfeclă furajeră la hectar. Sfeclă de peste 20 kilograme bucata! Deci gunoiul devine una dintre cele mai importante surse de creștere a producției, o sursă de sporire a producțiilor fără nici un pericol, fără nici o consecință negativă asupra solului. Când spun asta mă gândesc la unele țări în care îngrășămintele chimice se folosesc mai puțin. Și noi am alergat, alergăm și acum după îngrășăminte chimice, pe care uneori le lăsam să se deprecieze prin gări, în timp ce muniți de gunoi de grajd asediază curțile unor unități sau ferme zootehnice. Nu e bine, nici economic, nici gospodăresc, în final nu e în interesul nostru, al aceluia care vrem să obținem producții cit mai mari cu cheltuieli cit mai mici, cu eficiență deci.

— Vorbiți frumos, tovarășă ingineră-șefă și dacă vorbele au acoperire prin fapte (și am văzut că majoritatea au).

atunci e foarte bine! Vă rugăm însă să ne spuneți dacă aici, la Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Negrești, se cultivă fiecare palmă de pământ?

— Reușim să cultivăm întreaga suprafață, dar nu reușim să recoltăm tot.

— Atunci e mai rău decât dacă l-ați lăsa necultivat, n-ați mai cheltuit atît degeaba!?

— Avem cam 1.000 de hectare de teren în Lunca Birladului. Și Birladul, riu aparent pașnic, devine uneori de neînvinș. Inundă în fiecare an! Acum s-a îndiguit această suprafață, s-a terminat și regularizarea rîului, dar nu s-au desecat terenurile dintre diguri, adică nu e pus la punct un sistem de desecare, pen-

trădător, Stau mii de tone de furaje deci în câmp, în ploaie și sub zăpadă și în curînd, foarte curînd, aceste suprafețe vor trebui arate. Unii, ce-i drept, le vor mai aduna, alții vor rezolva treaba asta în alt fel... Mă gândesc, în chip firesc, de vreme ce hrănesc animalele cu coceni cînd eram copii, că aceste furaje reprezintă carne, lapte, lînă. În unitățile consiliului din Negrești, cum se folosesc aceste furaje? Dar sincer!

— Noi nu mai avem coceni pe câmp. I-am adunat și i-am tocat, am făcut un amestec cu alte furaje și i-am dat animalelor. Avem, ați văzut, multe animale și trebuie hrănite. Pentru asta adunăm tot ce e pe câmp: vrejuri, colete de sfeclă, fin etc. Recoltă, ce-i drept, s-a mai pierdut și la noi: sint pierderi tehnologice sau provenite din întîrzierea recoltatului. N-am avut nici benzină, nici motorină cînd era timp frumos, și am stat. Cînd am avut motorină, am tractat cu trei tractoare o remorcă și ne-a costat mai mult ața decît fața.

— Suprafața pe care se întind unitățile consiliului e destul de mare: cum o cuprindeți? Pentru că dv., în calitate de inginer-șef, trebuie să controlați, să acordați asistență de specialitate. Și pentru că, prin natură, rămîneți totuși femeie!

— Eu sint fermier și, să știți dv., mi-am ales meseria asta știînd că n-o să trag niște lînă într-un birou. Timp de 11 ani am mers în sareță, am minat singură caii. Acum am mașina mea și merg cu ea pe câmp. Mașină are și consiliul. Dar, ca să fie mai economic, ne-am gîndit noi, vom cumpăra iar un docar și doi cai. E grea, sigur că e grea meseria asta pentru o femeie, fie ea ingineră, dar o practică pentru că îmi place.

— Și pentru că, am văzut, ați probat-o prin rezultate!

— Dacă nu-mi plăcea, puteam să mă strecor pe la Liceul agroindustrial, tot al consiliului, pe la Centrul experimental de încercare a soiurilor, prin alte părți. Dar nimeni nu m-a convins că e mai bine, mai frumos, mai convenabil acolo. Plec dimineața la ora 6 de acasă și mă întorc seara. Și sint și mamă, am o fetiță, iar soțul lucrează tot aici, este medic-șef veterinar de consiliu.

— Și cum îi „trasați sarcini” soțului?

— Fără să-i trasez eu sarcini, medicul veterinar-șef are sarcinile lui: răspunde de asigurarea necesarului de furaje, vară, de producția de carne și lapte, de efective, de reducerea pierderilor la animale, de sănătatea acestora mai ales, de multe altele. Uneori, sigur, îi mai transmit și sarcini directe, uneori i le transmit chiar acasă, în familie. El mai zice că măcar acasă să-l las liniștit, să mai uite de atîtea treburi, eu îi spun că asta sau asta e o sarcină urgentă, el mai răspunde ceva și atunci intervine fetița, ride și ne sărută de amîndoi. Uneori ajungi să visezi treburile pe care le ai de rezolvat a doua zi. Și asta înseamnă că nici în somn nu ajung să-ți fie indiferente. Dar, uite, fără să vreau am ajuns să fac filozofie și asta nu mai e treaba mea.

— Atunci vă propun să încheiem aici acest dialog, cu urarea: să aveți parte de un an bun, cu roade bogate!

N. GRIGORE MARĂȘANU

Lui Marin Bărăgan îi place agricultura

Zi de februarie în largul căreia s-a destelenit pământ și cerul, într-o brazdă de lumină, densupra Movilenilor și peste Șerbănești și Crimpoiaia, sate care cuprind între hotarele lor nu chiar puțin pământ, ca întîndere, însă prea puțin darnic. Aici, într-o latură a județului Olt, aproape zece mii de hectare — zice Marin Bărăgan, președintele Consiliului unic agroindustrial Movileni — tin localnicii pe palmele lor.

„De ce Bărăgan, tovarășe Bărăgan?”

„Curiozitatea asta am avut-o și eu, l-am întrebant pe tata și el zicea că așa a rămas vorba, în familia noastră, că numele ni s-ar trage de la o poreclă pe care un străbunic al meu și-a dobîndit-o mergînd în fiecare an cu oiile la iernat prin părțile Bărăganului.”

Desigur, strănepotul oierului de demult ar fi putut să ajungă orice în viață, dar dacă Marin Bărăgan a fost cea mai mare parte a anilor lui, pînă la cei 47 cîți are, aproape de înima satului și de agricultură, nu vedem de ce nu am vorbi și despre o anumită ucenicie într-ale acestei munci, petrecută într-un sat aflat cam la mijlocul drumului între Pitești și Slatina, pe nume Corbu. Tatăl, Dumitru, lăcătuș-mecanic, lucra tocmai la Tirgoviște, la întreprinderea de utilaj petrolier, de unde făcea naveta acasă cam o dată la o lună. Se înțelege că rostul casei îl ținea, cu mîna cit mai strînsă, mama sa, Alexandra, ai cărei ochi nemiloși, poate, după credința copilului de-atunci, îl supravegheau de sub streșina dîrmelei și-l împingeau către munci pe măsura puterilor lui. Copilăria, vezi bine, însemna nu doar înălțări de zmeie în vînturile turbate care suieră citeodată pe deasupra cîmpiei ca niște trenuri fantomă, nici rătăcirii peste garduri și escaladări prin cîrșii vecinilor, ci și grija pentru avutul casei, mult-puțin cit era, căci — zice

Marin Bărăgan — „am umblat cu călciele crăpate, vorba ceea, destul”, și tot el adaugă: „N-am pomenit însă prispă casei chiar lucie de sărăcie, vacă am avut mereu, și 7-8 oi în bădătură, și mai aveam și cîteva pogoane, vreo cinci, care, fie că erau cu porumb și trebuiau prășite, fie că erau cu griu și trebuiau secerate — cu mîna, polog cu polog — te seau de puteri, ca o cîrpă stoarsă rămîneau.”

Această „practică agricolă” din copilărie s-a arătat folositoare, nu doar lui, dar și oamenilor cu care avea să lucreze mai tîrziu, fiindcă după un număr de ani, nu chiar mulți, nu chiar puțini — vreo opt — ca activist U.T.C. în fostele raioane Slatina și Potoaia, în februarie 1961 a ajuns primar chiar în satul de unde plecase. Corbu! Avea 27 de ani, vîrstă la care judecata multora se nimește să fie pripită și să se zvîrcolească într-o parte și alta ca un pește azvîrlit de furtună pe mal. Dar cei din Corbu au avut noroc, dacă se poate spune așa. Ajunge să-l ascuți, fie preț și de numai cîteva cuvinte, pentru a înțelege că aparține genului de oameni activi, principali, dar blînzi, nepătimași.

Promovat mai tîrziu, odată cu constituirea județelor, ca instructor de partid și apoi ca președinte al Consiliului unic agroindustrial Movileni, a rămas să muncească, de fapt, în aceeași lume binecunoscută lui, o lume în care — chiar dacă nu e singura unde oamenii gîndesc astfel — rămîne foarte acut sentimentul că fiecîruia i se cere să se vadă ceva pe urma vieții lui. Este acesta, firește, și unul dintre îndemnulurile lăuntrice pe care el însuși le simte, căci în afară de producțiile de aproape 4.000 kilograme griu și peste 5.000 kilograme porumb la hectar

— obținute fără irigații și pe unul dintre cele mai puțin fertile soluri — pământul însuși a trebuit „produs”, adică îngrijit, cu efort, bineînțeles, dar și cu nădejdea că băierile dărnicii lui vor fi mai mult dezlegate. „Avem smolniță, zice Marin Bărăgan, și știe toată lumea ce pământ slab este acesta. Însă în fiecare an aplicăm amendamente, pe vreo 500 de hectare, și cum treaba am început-o demult, cu ani în urmă, sperăm s-o încheiem în curînd, cu bine, pe toate loturile unde s-a simțit nevoia acestei operații fără de care ne-am fi condamnat singuri să dîm producții mici și instabile.” Dar grija pentru fertilitatea pămîntului este dublată, înțeleg, de grija de a nu strînge toamna o recoltă mai slabă decît aceea pe care — așa cum este el — pămîntul o îngăduie oamenilor, fie și cu prețul unei îndoit munci. Marin Bărăgan își aduce aminte, acum, de o poveste care-și are tilcul ei. Într-o primăvară, au trecut de-atunci cîteva ani, hotărîse, după ce mai întîi s-a sfătuit pe îndelete cu inginerii șefi de la Șerbănești și Crimpoiaia, să semene pe pămînturile acestor C.A.P.-uri porumbul la 70 de centimetri între rînduri, ca să asigure o densitate mai mare și deci o producție mai bună. Cei doi așa au și procedat. Dar cel de la Movileni n-a fost de acord, convins că dacă el pune porumbul, așa cum se și punea pe vremea aceea, la 80 de centimetri între rînduri, va scoate o producție mai mare decît o credeau posibilă ceilalți doi colegi ai lui, care aveau președintele consiliului „de partea lor”. Acesta din urmă l-a lăsat să facă așa cum crede el de cuviință, însă „i-a dat întîlnire” toamna, cînd s-a dovedit că „tradiționalistul”, partizanul concepției că „rarul umple carul”, n-a avut dreptate. Făcuse cu vreo 2.000 de kilograme de porumb mai puțin

la hectar! Marin Bărăgan nu l-a „sanctionat”, n-a luat nici o măsură de acest fel, dar nici nu s-a putut împiedica să-l invite să calculeze cu cit porumb păgubise țara obținînd acea producție mai mică pe vreo mie de hectare. Un transfer la cerere, în alt județ, și aprobat imediat, a îndepărtat la timp norii care altfel poate că începeau să se adune. Desigur, recentul decret care stabilește normele obligatorii pentru lucrările agricole de bază — între care și asigurarea unei densități corespunzătoare — preîntîmpină apariția unor asemenea situații, însă cu atît mai bine este, credem, dacă oamenii și-au statornicit singuri relațiile dintre ei în virtutea unui stil comun de muncă, liber acceptat și avantajos tuturor.

Avînd norocul, datorat constituției lui robuste, de a se simți odihnit chiar după puține ore de somn, în geamul apartamentului său de la S.M.A. Movileni lumina rămîne aprinsă pînă tîrziu în noapte, fiindcă pe lingă examenele pe care le pregătește — în aprilie va da ultimul examen, pentru anul al 5-lea, la Facultatea de științe politico-economice, secția economică din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu” — nu lasă să treacă niciodată o zi fără a-și arunca ochii pe cite-o carte împrumutată din biblioteca vreunui agronom sau zootehnist. De fapt, caută să fie la curent cu noutățile, fiindcă tomurile de reacții în acele profesii demult au fost citite și desluite cu ajutorul mai tinerilor săi colegi, cam toți între 30 și 35 de ani. Și vara — cînd vine acasă și Dan, băiatul lui, student la Politehnică, la Facultatea de mecanică agricolă, și după o zi-două de plimbări prin împrejurimi începe să mesterească sub ochii maestrului Gheorghe Rotaru, șeful atelierului de reparatii al S.M.A.-ului — Marin Bărăgan are un motiv în plus să creadă că, dacă vor fi existînd și președinți de consilii agroindustriale cărora nu le place agricultura, el unul, în orice caz, nu e dintr-aceia.

DUMITRU CONSTANTINESCU

TOT MAI APROAPE DE INIMA SATULUI ROMÂNESC

Gospodăriile populației: de la potențial la realitate

Ce reprezintă, ce pot da țării gospodăriile populației? Am dori să ne referim, în acest context, la un studiu întreprins în cadrul Institutului de cercetări agrare din București privind gospodăriile populației, prima investigație de anvergură cu această tematică realizată în ultimii ani în România. Ea a fost efectuată de către un colectiv format din inginerul Cornel Luțaș și alți colaboratori. A fost consultat și interpretat practic întreg materialul statistic existent și s-au desfășurat cercetări pe teren în întreaga țară, dar cu precădere în județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Iași, Gorj, Argeș, Timis, Olt, Prahova, Suceava: au fost împărțite chestionare în 56 comune, s-a discutat cu producătorii.

Să precizăm de la bun început că în noțiunea de „gospodării ale populației” se cuprind, pe de o parte, gospodăriile personale ale țăranilor cooperatori, circa 950 000 ha teren agricol, iar pe de altă parte gospodăriile agricole individuale ale țăranilor, muncitorilor și altor oameni ai muncii din zonele necooperativizate, gospodării care ocupă circa 1 400 000 ha teren agricol, în total deci aproximativ 2 350 000 ha. De subliniat că gospodăriile din zona necooperativizată dețin și peste 40 la sută din efectivele de animale ale țării, calculate în unități vită mare. O primă constatare deci: însemnată pondere economică a gospodăriilor populației.

Poate cifrele vor surprinde, intrucât, pe cititorul neavizat. Să nu uităm însă că și într-o agricultură socialistă ca a noastră există rațiuni obiective care explică totul însemnat al gospodăriilor populației. În zonele de deal și munte — și ele sînt foarte întinse în țara noastră — condițiile naturale fac imposibilă antrenarea directă și nemijlocită a acestor gospodării în procesul de transformare socialistă. Ele se bazează însă, ca de altfel și gospodăriile personale ale membrilor C.A.P., exclusiv pe munca țăranilor, iar prin sistemul de contractări pot și trebuie să aducă o contribuție sporită la avuția națională. Astfel, interesul gospodărilor de a produce, deci de a beneficia cât mai mult de pe urma muncii sale — desfășurată, în zonele necooperativizate, în condiții de regulă dificile, datorate terenului și unei anumite izolări — se împletește armonios cu interesele societății, ale statului socialist, pentru care coexistența continuă a producției agricole constituie unul din fundamentele dezvoltării.

Să ne întoarcem la cifre (de care nu vom face abuz, dar care totuși descriu în modul cel mai adecvat situația de azi, promisiunile de mâine). Din totalul producției pe țară, gospodăriilor populației le revine azi circa 12 la sută la cereale boabe, 30 la sută — plante de nutreț animale, legume 42 la sută, cartofi 55 la sută, fructe 54 la sută, struguri 40 la sută, carne 45 la sută, lapte de vacă 53 la sută, lână 42 la sută, lapte de oaie 73 la sută, miere 86 la sută etc. Totodată, ele dețin 42 la sută din efectivele de bovine, 33 la sută din porcine, 42 la sută din ovine, 44 la sută din păsări, 47 la sută din cabaline, 78 la sută din albine.

Acasă, la Pănade, la pământ

(Urmare din pagina 1)

— Știu, cum să nu-l știu, că nu numai el îl cîntă și nu numai el lucra și noaptea, ca un apucat... Ie, dară... Cînta și, din cînd în cînd, striga la iapa pusă în ham înaintea juncilor: „Hai, Liza, de la buric, că rămîne Mojar mic...” Guri bogate Saxonesești, dar oameni buni de muncă...

Stăteam amîndoi de vorbă în fața paharelor de vin cum nu se mai găsește la altcineva în satul nostru și trecînd de la una la alta, făcăm politică adică, pentru că, așa cum e dumnealui dintotdeauna, Traian Stuparu, vecinul nostru și prietenul tatii din tinerețe, om care la cei peste 70 de ani e încă în stare să tragă coasa, te pune să întorci lumea pe toate fețele. Te și ajută, că-l bine informat. Dar pînă la urmă tot acolo ajunge: acasă, la Pănade, la pământ. De fapt, la ale dumnealui, care sînt și ale tatălui meu și ale altora din sat, la ale comunei, care sînt și ale județului și pînă la urmă sînt și ale țării.

— Auzi, cînd e vorba de pământ eu, dacă aș fi așa, mai mare, n-aș mai prea sta de vorbă. De ce și pe cine să lămuresc eu, aici la noi, de-o pildă, că trebuie să lucrăm pământul — hai să nu zic ca prin alte părți, pe unde nu sînt dealuri ca ale noastre — dar măcar atît e! I-am lucrat noi, aștia bătrînii, cu boii ori cu vacile. Cum zicea și președintele țării, aștia-l pământul! Cînt e, bun — rău, așa e! Dar să știți de la mine că pământul rău e numai cel pe care nu-l lucra cum trebuie, de care n-ai grijă.

— Atunci în hotarul nostru aproape jumătate din pământul arabil e rău.

— Nu-i rău, e nelucrat. Și mai ales pe unde nu s-a arat de ani de zile, a început să și fugă. Sau să se înlăști-neze. Cine a mai pomenit așa ceva pe

— Tovarășe inginer Cornel Luțaș, cum apreciați producțiile vegetale actuale ale gospodăriilor populației?

— Studiul nostru a învederat o discrepanță prea mare între acestea și producțiile date de C.A.P. și I.A.S., discrepanță care poate fi înlăturată sau atenuată printr-un sprijin mai activ dat acestor gospodării — așa cum indică și tovarășul Nicolae Ceaușescu în recente sale cuvîntări.

— Ce măsuri se preconizează în studiul mai sus-amîntit?

— Ele trebuie privite într-un context mai larg, în ce privește fondul funciar al gospodăriilor populației se poate spune că, în timp ce în gospodăriile personale ale membrilor C.A.P., terenurile sînt de calitate mai bună și amplasate, cum e normal, în apropierea satelor, terenurile gospodăriilor din zonele de munte și de deal sînt — iarăși, evident! — de mai slabă calitate și necesită fertilizare, lucrări de hidroameliorații.

— Vorbești mai înainte de o „discrepanță prea mare”. Vă rugăm să exemplificați.

— În timp ce la grîu și seară producția medie pe țară în ultimii ani a fost de 2 700 kg/ha, gospodăriile populației nu au produs decît 1 300 kg/ha; la porumb cifrele respective sînt: 3 200 kg/ha în C.A.P. și I.A.S. și sub 2 500 kg/ha în gospodăriile populației; la cartofi: 15 000 kg/ha și, respectiv, sub 10 000 kg/ha.

— Cum se execută, în prezent, lucrările asupra fondului funciar al gospodăriilor populației?

— Cu excepția lucrărilor de bază pe loturile personale ale cooperativilor și care se execută de S.M.A., aproape toate celelalte lucrări se realizează manual sau cu tracțiune animală, cu mari dificultăți, avînd în vedere parcelarea dispersată, nu arareori abrupte. În 1980, în gospodăriile individuale din zona necooperativizată se găsea, la fiecare 18 ha, doar cite un atelaj, deci unul cam la șapte gospodării, ceea ce e foarte puțin. Am constatat personal cum proprietarii de cai exploatează lipsa de animale de muncă și încasează sume exorbitante. În comunele necooperativizate, costul aratului unui hectar revine cam la 2 000 lei (exemplu, în comuna Brebu, Prahova), în timp ce S.M.A. percepe doar 200—300 lei. Am văzut, în comunele cercetate, țărani folosînd vaci la arat și la transport, cu influență ușor de ghicit asupra producției.

Ce soluții se propun în acest studiu cu privire la sporirea producțiilor vegetale? (Cu alt prilej vom reveni asupra zootehnicii.)

● Pentru lichidarea lipsei de atelaje — inițierea de S.M.A. sau de secții de mecanizare S.M.A. în comunele necooperativizate și înzestrarea lor cu trei-patru tractoare și mașini agricole de dimensiuni mici. Aceste secții ale S.M.A. ar trebui să dispună de semănători, mașini de adunat furaje, motocoseitoare „Carpatina”, motogreble „Carpatina” și — foarte important! — mașini de tratament fitosanitar, de stropit etc. — căci să nu se uite că zonele de care vorbim se pretează admirabil la cultura pomilor fructiferi și, în plus, dețin aproape 30 la sută din supra-

fața cu pășuni și fînețe naturale a țării.

● „Se cere un adevărat revirmenit din partea industriei constructoare de mașini — este de părere interlocutorul nostru. Nu există suficiente prășitori, pluguri mici, grape, semănători pentru zonele montane și submontane. Mașinile mai scumpe ar putea fi cumpărate prin Asociațiile crescătorilor de animale din zona necooperativizată. În multe sate am constatat pînă și lipsa coaselor, a sabelor, greblor, furcilor și cazmălelor... Aci ar trebui să-și spună cuvîntul industria locală! Este inadmisibil să dănuie situații ca acestea pe care le-am întîlnit în județul Cluj, de pildă: țăranii nu găsesc coase și sînt nevoiți să le cumpere la un preț de zece ori mai mare de la speculanți, care le aduc cu mașinile... de peste hotare! Oare noi, care producem instalații de foraj pînă la 10 000 m și vase de 150 000 t, nu putem fabrica suficiente coase?”

● Îmbunătățirea calității terenurilor (necesitatea obiectivă a acestei acțiuni a fost explicată mai sus) prin vînzarea — eventual prin Asociațiile crescătorilor de animale — de îngrășăminte chimice în cantități mai mari ca pînă acum. (Îngrășăminte naturale se aplică, fîrește, și în prezent, dar ele singure nu sînt îndeajutoare.) În prezent, la fiecare hectar de teren din cadrul gospodăriilor populației revin doar 25 kg substanță activă de îngrășămint chimic, ceea ce este foarte puțin; ar fi necesare cel puțin o sută de kilograme, în total deci circa 250 000 t pe țară, o fracțiune relativ însemnată față de totalul care se livrează pentru întreaga agricultură românească. Efortul ar fi pe deplin justificat prin producțiile care s-ar obține.

● Semînțe de soi și material săditor. În prezent ele sînt asigurate de direcțiile agricole județene, dar nu pe măsura nevoilor gospodăriilor din zona montană și de deal.

● Crearea de hibridi timpurii de porumb pentru zonele de deal și munte necooperativizate. Este o datorie a cercetării științifice agricole care nu a fost încă onorată cum se cuvine.

— Desigur — arată interlocutorul nostru — toate aceste deciderate nu se pot îndeplini peste noapte. Eforturile implicate — în muncă, în sorții tehnice și financiar — vor fi într-un totuși răsplătite de rezultate. Fiindcă în discuția noastră ne-am limitat la producțiile vegetale, iată un calcul simplu făcut de colectivul nostru. O majorare a producției de doar 800 kg la hectar la cereale în gospodăriile populației (reamintim că în prezent randamentul lor la acest capitol este foarte mic) ar însemna un milion de tone de cereale în plus! O majorare de 20 la sută a producției de legume ar echivala cu 300 000 t, iar la cartofi o majorare de 2 000 kg/ha față de actuala producție de 10 000 kg/ha (ea însăși foarte mică în raport cu sectorul socialist) ar aduce un surplus de 350 000 t. Aceste calcule, în ciuda caracterului lor estimativ, orientativ, sînt realiste, ele se pot materializa dacă se va acționa în mod corespunzător.

LIONEL NIȚESCU

are cu două și cu trei tractoare la un plug. Ce zici dumneata de o asemenea arătură?

— Auzi, nu zic nimic... Ba, nu! zic: dacă una nu se pricepe, că noi, comuna, n-am mai avut de mult un primar ca lumea, adică potrivit la ale noastre, apăi ingineru trebuia să știe că nu face bine. Poate că i-a fost frică, să nu dea de bucluc că nu îndeplinește ordinea de la județ.

— Așa a ajuns pământul de la Pănade să fie rău?!

— Da, și așa!

— Și cînd și cum ar mai putea fi bun, cum e la Jidvei, la Sona, la Spini, la Cetate și chiar la Bîia? Asta ca și vorbim numai de vecinii noștri, care tot cu ceapeul și cu semeteul au milioane în bancă, dar nu de datorii.

— Cînd va fi lucrat cum trebuie. Adică atunci cînd nu se va mai trage negru peste verde. Cînd va fi arat cum trebuie, tot și însemînat tot, cu cită sămînță iese din magazie. Să nu mai fie una pe hirtie și alta pe cîmpie. Că, poți întreba pe cine vrei, pământul nostru, al pănăzenilor, a fost totdeauna mai bun decît al satelor din jur. Numai că pe la noi unii au mai dat munca pe lene și cîntea pe rușine. Dar eu tot mai trag nădejde să se facă ordine și pe la noi. Chiar dacă-i mai greu, că n-au fost luate lucrurile din vreme, dar niciodată nu-i prea tîrziu.

Nădejdea-i și a mea, mai ales că o parte dintre măsurile preconizate de județana de partid, am auzit de cîrînd, au început să fie puse în practică. Nădejdea mea e însă că oamenii satului, crescuți în cultul muncii și-al cîntel, al dragostei pentru pământ, care după cum arată partea lucrată a hotarului, mai ales zona loturilor personale, grădinile, nu par să se fi înstrăinat de propriile lor interese. Contează însă și pe mina cui vor fi date soarta satului, pământul satului, interesele oamenilor, care sînt și ale comunei Sîncel, și ale județului Alba și, pînă la urmă, și ale țării.

Întorși la vatră, la Cujmir

Cîrînd, Cujmirul, deocamdată mare comună în Mhedinți, cu o forță economică pe măsura, va deveni oraș. Cine îl construiește edificiile? am întrebat. Noi, membrii cooperativei agricole de producție din localitate, așa mi s-a răspuns. Am crezut, sincer vă spun, că sună a laudă asumarea unei atare responsabilități. Nu pentru că nu i-aș fi crezut în stare, ci pentru că îi știam pe cujmireni specialiști în cultivarea grîului și porumbului, crescători de animale și păsări.

— Da, asta și sîntem, zice Ion Boiangiu, președintele cooperativei; dar, pe lângă agricultura și zootehnie, trebuie să dezvoltăm și mica industrie. Noi, coopeatorii agricoli, ne-am hotărît să o dezvoltăm în scopul realizării unor sarcini imediate și plăcute pentru noi: construcția viitorului oraș Cujmir.

A fost deci organizată o secție, un fel de șantier de construcții, în care s-au adunat 130 de muncitori. Cine sînt, de unde vin, ce știu să facă? Sînt oameni ai Cujmirului, unii plecați să construiască în alte orașe ale județului sau ale țării, întorși la cooperativă, de unde au plecat, dar întorși cu meserii de aur, meseriași de care Cujmirul are acum nevoie ca de aer: Gheorghe Gurigul a venit de la Toplet, e sudor și a organizat o echipă de fierari-betonisti; Ion Baba, zugrav, a venit din Timișoara, s-a căsătorit cu o fată de-a locului; Vasile Mihut, lăcătuș mecanic, a venit de la Severin. Au venit și alții, dar cel mai bun lucru pe care l-au făcut acești „întorși la vatră” a fost acela că au devenit inițiatorii, profesorii celorlalți, mult mai mulți, care au dorit să învețe noile meserii de care viitorul lor oraș are altele nevoie: Ștefan Șteflea, agricultor, este acum și un bun zidar; Ilie Năstase, Ion Coconoiu și Gheorghe Cebuc au devenit la fel, buni zidari. Au învățat noile meserii și multe femei: Eugenia Grigore și Ioana Cojocaru sînt betoniste, Constanța Rusu a ajuns lăcătuș mecanic.

Cum muncesc acești țărani organizați, în baza ideii de mică industrie, într-un mic șantier de construcții, rezultă din următorul exemplu: „După ce am fost dotați cu utilajele și mașinile necesare, zice Dumitru Băscu, șeful acestui colectiv, am început lucrul. Am construit, în sectorul zootehnic al cooperativei, un complex de creștere a 180 vaci cu lapte, complet modernizat, lucrare care se ridică la 14 milioane lei. Am început apoi modernizarea complexului de îngrășare a porcilor, la Gruia, lucrare care s-a ridicat, la fel, la vreo 5 milioane lei. Acum continuăm lucrul la policlinică a viitorului oraș și la alte lucrări”. Am văzut toate aceste obiective. Sînti ce sugerează aspectul lor? Interesul, răbdarea, profesionalitatea cu care au fost lucrate, construite, înălțate. Prima retribuție, ne spunea șeful de echipă Dumitru Băscu, am primit-o de la cooperativă, din fondurile realizate de pe cereale. Următoarea am primit-o din câștigurile noastre, ale șantieristilor, cum ne spun colegii noștri de la cultura de cîmp. La ora documentării noastre, beneficiile realizate de „șantieristi” se ridicau la 1,7 milioane lei, așa că nu mai sînt necesare comentarii despre felul în care muncesc și cum muncesc.

— Legat de dezvoltarea industriei mici aici, la noi, am dezbătut ascără o altă problemă, zice Ion Boiangiu, președintele; am hotărît la primărie să începem regularizarea rîului Drincea și construirea, pe acest riu, a unei microhidrocentrale care să ne alimenteze cu energie electrică o secție de cărămidă. Să construim un oraș, avem nevoie de multă cărămidă. Pămînt avem, apă avem și avem și oameni. Ne mai trebuie energie. Iar pentru energie avem rîul Drincea. Sîntem dotați cu buldozere, excavatoare, cu macarale și mașini și nu vîd ce ne-ar mai putea opri să începem treaba.

— Dar se cer atîtea ca să construiești fie și o microhidrocentrală!

— Orice se poate, cu condiția să te apuci de treabă și să stăruie. Am fost vreo 6 ani primar, alți vreo 6 am fost vice-primar și cunosc eu oamenii din Cujmir. Sînt minunați cînd se unesc la o treabă. Cu ei am realizat baia comună, școala generală, poduri peste rîul Drincea, de trec și azi peste ele cu încărcătură de peste 70 tone, am făcut o piață și altele altele.

M-a cam pus pe gînduri optimismul acestui om. Nu e un tînerel entuziast, e un om încercat, care a muncit o viață și care, deși mult trecut peste vîrsta de pensionare, continuă să muncească la solicitările oamenilor și ale unor organe de partid. Pentru capacitatea lui și probabil pentru îndrîjirea lui. Și știți ce-mi trece prin gînd? Că mai ales mica industrie are nevoie de oameni mari!

N. GRIGORE

Mituri în albastru

(Urmare din pagina 1)

ca temă marile mituri ale românilor. Sabin Bălașa, pictorul, ni se înfățișează aici, cred, la cel mai înalt nivel al operei sale, artat al pensulei de o fascinantă originalitate, dar și - spre surpriza noastră - un curajos deschizător de evenimente, fixator de „noi” mituri-vechi pe bolta spiritualității noastre. Firește, nu lipsesc din această impresionantă galerie Dochia (mitul etnogenezei), Miorița (mitul marii călătorii și al marii treceri), Manole (mitul estetic), Zburătorul (mitul erotic), cele patru mituri-piloni, cum au fost descrise de Călinescu, dar Bălașa a căutat și a găsit în existența complexă a românilor numeroase alte mituri glorioase, care nu mai sînt azi doar în „încercarea de a se ridica”, cum spunea tot Călinescu, ci au devenit ele însele piloni ai ființării noastre pe aceste meleaguri.

De sub pensula lui Bălașa a țîșnit un fantastic mit al lui Hyperion fiind chipul lui Eminescu însuși, născind din spuma verde a mării sub lună și ridicându-se spre cerul de un albastru care te duce cu gândul la Voroneț, dar care are în el altă lumină și alte vibrații de suflet și dor. Galeria întreagă este construită de altfel pe acest albastru, care nu absentează nici din mitul Meșterului Manole, al Mioriței sau al Babei Dochia și care străluce ușor chiar și în apele Moldovei, energie apărute cu sabia de Ștefan. Descălecarea se imaginează și ea tot la proporții mitice, în același cîmp de cer albastru, semn de limpezime și profunzime, venind spre tine cu forța unui zimbriu fantast și sensibilitatea unei Moldove feciore, cu flori și luceferi în părul bogat.

Priveam și mă bucuram pentru această galerie, care ar trebui mai larg popularizată, și - de ce să n-o spun? - mă bucuram pentru activiștii comitetului județean de partid și ai Comitetului de cultură și educație socialistă Iași, ei fiind aceia care au dat tema, care l-au înțeles, l-au admis în viziunea lui și l-au ajutat pe acest admirabil artist poet și patriot, care este Sabin Bălașa. Iată, îmi ziceam, ce lumină nouă, superioară prin valențele culturale și științifice proiectează această lucrare asupra activității noastre de partid, înfățișându-l, direct sau indirect, ca un veritabil protagonist al marilor valori, ca un fertil stimulator al energiilor durabile ce iau înfățișarea unor opere perene.

Tot cu tovarășul Floarea - unul dintre acești activiști - am pătruns mai apoi în noul oraș universitar, care intră năvalnic, din mers, în „producția învățăturii” - pe măsură ce clădirile numeroaselor facultăți și laboratoare sînt terminate -, întregul ansamblu constituind o operă de vaste proporții, un microoraș al cărții și laboratoarelor, pentru care oricare dintre marii înaintași ar fi fost invidios; am urcat, de asemenea, să vedem orașul de la înălțimea minăstirii de pe dealurile vecine și am pătruns, mai apoi, pe marea poartă a Palatului Culturii, care adăpostește una dintre cele mai originale expoziții - muzeul tehnicii de imprimare a sunetului -, muzeu cu un singur egal, se pare, în întreaga lume.

Lucaferul, Eminescu, mă gîndeam, ce fericit ar fi fost să poată vedea asemenea innoiri...

Un inginer în căutarea unui instalator (sau cum folosim specialiștii)

(Urmare din pagina 1)

prinde trei părți. Primele două detin ponderea și se referă la conducerea procesului productiv și la organizarea secției, atelierelor etc., iar ultima este încărcată cu diverse alte răspunderi care n-au nici în clin nici în mînecă cu înalta specializare a inginerului. Am stabilit împreună cu interlocutorii noștri, firește, cu aproximație, cit din activitatea lor cotidiană îl reprezintă acest „lest” de muncă inferioară calificării menționate în diploma institutului superior respectiv. Este vorba de un procent de 30-35 la sută. Deci o treime din timpul său de lucru, inginerul nu este inginer. Analizînd mai departe acest procentaj reiese că el se datorează rezolvării unor probleme de aprovizionare (1), a prestării unei activități de programare și urmărire a producției (2), a soluționării unor lucruri importante dar care necesită o calificare minimă sau nici un fel de calificare (3). Să vedem cum se petrec lucrurile în detaliu.

1.

„Se pierde foarte multă vreme cu treburi de aprovizionare”, se plîngeau majoritatea celor cu care am stat de vorbă. Adică exact acolo unde lucrurile ar trebui să fie foarte clare. Unde există tot felul de grafice trimestriale, lunare, decadale. Într-un sector cheie, care își desfășoară activitatea cu o perspectivă de un an. Iată cîteva opinii.

Radu Nicolau (șef secție coordonator. Întreprinderea „Laromet” din București): „Intervin adeseori la aprovizionare pentru un reper care nu ne sosește la vreme. Prins de treburi, trimit un maestru sau un șef de atelier, dar de cele mai multe ori fără succes. Este vorba de o mentalitate: indiferent de importanța reperului care îți lipsește, dacă pentru el nu se agită foarte mulți, chestiunea devine, pentru cel care face aprovizionarea, neserioasă. Există o vorbă chiar: dacă nu mori pe problemă, n-o rezolvi. Dar n-am înțeles niciodată de ce trebuie să mor eu pe problema pe care, prin datorie de serviciu, e obligat s-o rezolve altul!” **Lucian Hociotă** (șef secție la Întreprinderea de mașini unelte și agregate București): „În timpul zilei fac numeroase drumuri la secțiile cu care colaborăm. La montaj se string toate! Nu vine un reper, un subsansamblu, trebuie să intervin. În mod normal n-ar trebui să facă nimeni aceste drumuri, pentru că n-ar trebui să existe astfel de probleme. Dar se întâmplă. Oricum drumurile acestea nu sînt de competența unui inginer, dar se ivesc o problemă. Îmi lipsește o piesă la montaj și îmi dau seama că o pot înlocui cu alta existentă la magazie. Trebuie văzută de un om care se pricepe la tehnică. Dispecerul cunoaște doar codurile”. **Valeriu Marcu** (șef de secție, Întreprinderea mecanică navală, I.M.N., Constanța): „Avem adeseori necazuri cu aprovizionarea unor repere. Există un necesar de materiale lunar. Dacă nu se respectă, eu umblu cu sărui mină”.

Implicațiile sînt mai serioase decît apar la prima vedere. Lipsa unui subsansamblu, a unui reper, a unui material înseamnă mai mult decît atît. Este vorba de un întreg ritual format din telefoane, hirtii, drumuri. Există mentalitatea potrivit căreia dacă n-ai „pisat” sănătos o problemă, dacă aceasta nu parcurge un întreg lanț ierarhic, ea nu se ridică peste pretențiile unui singur moft. Un moft care poate opri o mașină. un flux tehnologic. Și astfel încep drumurile unui inginer, care cu autoritatea lui se străduiește să convingă pe unul sau pe altul să respecte un grafic. să-și facă adică datoria. Înțelegem că, uneori, fără a fi

vinovat compartimentul de aprovizionare al întreprinderii, poate lipsi un material. Dar ce nu înțelegem este faptul că de acest lucru se ocupă un inginer cu numeroase sarcini de producție și nu cel retribuit pentru așa ceva. Pe de altă parte, după cum reieșea din cuvintele inginerului Lucian Hociotă, un dispecer se pricepe numai la coduri. Nu discutăm acum statutul dispecerilor (sau al pregătitorilor completatori de care vorbea un șef de secție de la I.M.N. Constanța). Dar lucrurile nu sînt prea clare. Acestia trebuie să cunoască numai codurile sau să aibă și o pregătire tehnică la nivelul unui maestru sau subinginer? Dacă nu, cine trebuie să facă această muncă? Întrebăm și acum deoarece pe parcursul documentării n-am reușit să aflăm răspunsul. Așa cum se procedează astăzi, înțelegem că alearză mulți pentru o treabă simplă pe care, pînă la urmă, o rezolvă un inginer și nu datorită calificării, ci farmecului personal.

2.

Oarecum la fel se întâmplă și în ceea ce privește activitatea de programare și urmărire a producției. Adeseori inginerul este acela care întocmește graficele de urmărire sau de programare, treabă care, citeodată, înseamnă bifarea într-un caiet a produselor realizate (Ion Goea, Întreprinderea „Laromet”). „Am reușit, mărturisirea inginerului Radu Nicolau, să scap de multe sarcini care nu solicită competența inginerescă, de o activitate rutinieră, prin delegarea autorității către maistri. Dar programare fac tot eu. Repartizarea programului de fabricație, întocmit lunar, pe utilaje o face un inginer, deși munca e de competența unui dispecer. Acesta sînt zilnic în secții, dar fac doar urmărire”.

Insistînd asupra cauzelor am aflat că, în bună măsură, practica se datorează și prejudecăților ingineresti (ce-și face omul cu mîna lui!), a unei neîncrederi față de priceperea dispecerului în programare. Iată deci cum și aceste operații dijmuesc timpul de gîndire, de informare, de meserie, dacă vreți, al unui inginer, întorcîndu-l de la rosturile sale, situație care, perpetuată în ani, devine obișnuită, trece drept normală și nu mai miră pe nimeni.

3.

Sectorul lucrurilor minore care ajung să fie importante fiindcă nu impresionează pe cine trebuie pînă nu se ocupă de ele un specialist cu diplomă de inginer pare cel mai „productiv”. **Ion Goea**: „Umblu adeseori după un electrician sau un instalator pentru o treabă urgentă ce poate fi rezolvată prin telefon sau de un maestru, un șef de echipă ș.a.m.d. Dar dacă nu umblu eu, treaba nu merge”. **Constantin Popa** (șef atelier la I.M.N., Constanța): „Între turnătorie și forjă sînt cam o sută cincizeci de metri și cînd iau drumul acesta să caut un autocar sau o macara pierd mai bine de o oră”. **Valeriu Marcu**: „Trimit pe cineva după electrician, dar fără succes. Atunci plec eu, dar experiența m-a învățat să-mi fac drumurile mai pline: merg după electrician, dar trec și pe la aprovizionare ca să mai rezolv ceva.” **Grigore Rosoiu** (șef secție, I.M.N. Constanța): „Sînt zile cînd am și trei-patru sedințe de producție în care se repetă aceleși lucruri: asigurarea cu materiale. E problema dispecerilor, eu sînt beneficiarul lor. Și deși nu am ce face la toate aceste sedințe, sînt chemat în fiecare zi să repet ce-am spus ieri”.

Probleme multe și variate. Continuînd astfel, probabil că, într-o bună zi, unii se vor gîndi foarte serios să optimizeze drumurile pe care un inginer le face în căutarea unui instalator sau să normeze par-

ticiparea lor la sedințe ce au pe ordinea de zi rezumatul sedințelor anterioare. Absurdul nu-i departe. Surprinzător, am mai spus, este faptul că lumea se obișnuiește ușor cu lucruri pe care nu este obligată să le facă, deși aceste lucruri o nemulțumesc profund. În mare parte, interlocutorii noștri se complăceau în această situație, cu toate că stă în puterea lor, a oamenilor muncii din întreprindere, să schimbe o stare existentă. Pentru că orice s-ar spune, orice motive s-ar invoca, chestiunea ține de organizarea proprie, de organizarea din secție, dintr-un compartiment sau altul. Teoretic, ei sînt de acord că este inadmisibil ca un absolut de institut superior să-și irosească o treime din timpul lui de muncă umblind după o macara sau după un reper la o magazie, mai ales cînd numeroase probleme de ordin tehnic își așteptau soluția, așteptîndu-și de fapt specialiștii. Doar teoretic!

Ce ar putea să realizeze un inginer cu această treime din timpul său de lucru care-i pricinuieste atîta nemulțumire?

Grigore Rosoiu: „Pînă la 31 martie am sarcina să reorganizez fluxurile tehnologice pe grupe de produse la cele trei ateliere ale secției de care răspund. Tema face parte dintr-un program complex de măsuri stabilite pe întreaga întreprindere. Cu după-amiezele și nopțile mele sper să termin la timp lucrarea. De asemenea, mă preocupă cîteva tehnologii noi, am început să lucrez la ele, cum ar fi, printre altele, sudura sub strat de flux a grinzilor de la capacele gurilor de magazine de la mineralierul de 615 t/dw sau mandrinarea mecanizată a țevilor de la schimbatoarele de căldură navală, operație care în prezent se execută manual”. **Valeriu Marcu**: „Secția noastră se află în reorganizare, dar, în paralel cu aceasta, am sarcina să verific vechile documentații și să reactualizez unele tehnologii”. **Ion Goea**: „Am realizat un dispozitiv de alimentare de bare de alamă, care a permis ca la mașina respectivă să lucreze un singur muncitor în loc de doi, procedîndu-se apoi la o redistribuire a oamenilor calificați în locuri de muncă deficitare. Și astfel de locuri care-și așteaptă modernizarea, mai există”. **Sorin Durlu** (Întreprinderea „Laromet”): „Păreră mea este că viitorul aparține neferoaselor. Sînt multe aliaje necunoscute. Numărul bronzurilor care se pot obține prin aliere este foarte mare. Deocamdată însă lipsesc tehnologiile potrivite. Dincolo de sarcinile curente, cred că nici un inginer nu trebuie să uite de viitor”. **Ion Tîncocă** (șef mecano-energetic I.M.U.A.B.): „În actuala criză de energie cu care se confruntă lumea, numai buna gospodărie a materiilor prime nu este suficientă. Sînt așteptate soluții noi, tehnologii moderne și acestea cer multă gîndire tehnică. Noi am inițiat o acțiune cu bătaie lungă în care sînt implicate deopotrivă cercetarea aplicativă și producția”.

Iată probleme care își așteaptă rezolvarea. Argumentele eficienței unui inginer sînt soluțiile tehnice sau de organizare care să mărească productivitatea, să micșoreze cheltuielile materiale, să sporească calitatea produselor. Ingerul Lucian Hociotă se întreba cit ar cîștiga industria, economia noastră dacă potențialul ingineresc al României ar fi folosit la întreaga sa capacitate. E greu de calculat. „Cu siguranță, afirma el, mai multe produse noi și mai puține importuri, dar, mai ales, am fi ridicat mai mult calitatea produselor noastre și le-am fi făcut mai competitive în lume”. E un răspuns. Nu ne-am propus însă ca în acest prim articol să epuizăm toate aspectele pe care le implică utilizarea la maximum a inteligenței ingineresti. Soluțiile vin tot din interior din ateliere, din secții, din întreprinderi.

Pro memoria

(15 - 24 februarie)

● 15.II.1843 - Consistoriul din Blaj cere lui Ioan Lemeni să intervină la împărat împotriva legii privind obligativitatea limbii maghiare în Transilvania ● 15-16.II.1933 - Puternicele lupte ale muncitorilor cefești de la Atelierele C.F.R. „Grivița”-București, moment important în istoria mișcării muncitorești, cu larg ecou internațional, bucurîndu-se de solidaritatea organizațiilor și personalităților progresiste din majoritatea țărilor lumii ● 15.II.1969 - Inaugurarea liniei ferate electrice București - Brașov ● 16.II.1696 - Apare prima tipăritură din tipografia înființată cu cheltuiala lui C. Brîncoveanu și munca lui Antim Ivireanul la Snagov. Se tipăresc cărți și în limbile greacă, georgiană, arabă ● 16.II.1699 - Prima Diplomă leopardină ● 16.II.1908 - Se înființează la București primul cerc „Tineretul muncitor” ● 16.II.1911 - Apare Manifestul electoral al Partidului Social-Democrat din România ● 16.II.1930 - Se constituie Federația Română de Fotbal ● 17.II.1600 - După 8 ani de torturi, este ars pe rug, la Roma, ca eretic, Giordano Bruno, filozof materia-

list și ateist italian, care a dezvoltat concepția heliocentrică a lui Copernic ● 17.II.1856 - A murit poetul german Heinrich Heine ● 17.II.1881 - S-a născut actorul Ion Manolescu, elev al lui C. Nottara ● 17.II.1909 - Premiera piesei „Apus de soare” de Delavrancea la Teatrul Național din București, cu C. Nottara în rolul lui Ștefan cel Mare ● 17.II.1923 - A murit la Iași folcloristul Teodor T. Burada, întiiul culegător al bocetului popular ● 17.II.1935 - Constituirea „Ligii contra prejudecăților” sub îndrumarea P.C.R. ● 17.II.1947 - A murit scriitoarea franceză de origine română Elena Văcărescu. A primit în 1886 și 1900 Premiul Academiei Franceze ● 17.II.1950 - Hotărîrea Consiliului de Miniștri privind aprobarea statutului pentru organizarea și funcționarea Academiei Române ● 17.II.1970 - Primul concert al Orchestrei simfonice din Satu Mare ● 17.II.1971 - A murit la București poetul Miron Radu Paraschivescu, militant pentru o poezie pusă în slujba luptei și intereselor celor asupriți. Cea mai originală scriere a sa este volumul protestatar-antifascist Cîntec figănești (1941). A tradus din literatura franceză, germană, spaniolă, rusă, poloneză ● 18.II - Sărbătoarea națională a Republicii Gambia ● 18.II.1857 - Apare la București Concordia, jurnal politic și literar, sub redacția lui C. A. Crețulescu ● 18.II.1936 - Candidații for-

țelor democratice obțin victoria în alegerile parlamentare parțiale în județele Hunedoara și Mehedinți ● 18.II.1936 - A murit scriitorul englez Rudyard Kipling ● 18.II.1951 - A murit scriitorul francez André Gide ● 18.II.1964 - România este desemnată să facă parte din Comisia specială a O.N.U. însărcinată cu elaborarea principiilor de drept internațional referitoare la relațiile prietenești de apropiere între sate ● 20.II.1733 - Dascălul Petru Șoanul din Brașov scoate un Calendar românesc pe 100 de ani, tradus din slavonă ● 20.II.1838 - Primul spectacol de operă în limba română susținut de elevii Conservatorului Filarmic-dramatic din Iași, cu Norma de Bellini, prelucrată de Aga G. Asachi ● 20.II.1856 - Barbu Știrbei desființează robia în Tara Românească ● 20.II.1886 - S-a născut Bela Kun, militant al mișcării muncitorești ungare și internaționale ● 20.II.1924 - S-a născut la București Eugen Barbu ● 20.II.1926 - G. Murnu scoate la București Viața literară ● 20.II.1932 - Apare la București România literară. Gazetă săptămînală de critică și informație literară, artistică și culturală, sub direcția lui Liviu Brebranu ● 20.II.1962 - Astronaul J. Glenn a efectuat 3 revoluții în jurul Pământului ● 21.II.1876 - S-a născut, la Hobîța, Constantin Brîncuși. În 1979 s-a dezvoltat la Tg. Jiu bustul marelui artist, operă

în bronz de Ion Irimescu ● 21.II.1907 - Are loc în satul Flămînzii (Botoșani) un incident care marchează începutul marii răscoale a țărănilor ce s-a desfășurat sub lozincă „Vrem pămînt!” ● 21-23.II.1948 - Congresul al VI-lea al P.C.R. (primul Congres al P.M.R.), care a realizat unitatea deplină politică, ideologică și organizatorică a clasei muncitoare ● 21.II.1972 - Se lansează la București romanul Marele singuratic de Marin Preda ● 22.II - Ziua independenței statului Santa Lucia ● 22.II.1814 - Se naște, la Tîrgoviște, Grigore Alexandrescu ● 23.II - Sărbătoarea națională a Republicii Cooperatiste Guyana ● 23.II.1821 - Contele Capodistria condamnat, în numele țarului, mișcarea lui Tudor Vladimirescu. Turcii din Iași sînt masacrați, după ce se întimplase același lucru la Galați ● 24.II.1945 - În București și în alte localități din jur au loc uriașe manifestații pentru instaurarea unui guvern real democratic ● 24.II.1948 - Ministrul justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, este destituit în mod abuziv din funcție ● 24-25.II.1978 - S-au desfășurat în Capitală lucrările celei de-a XI-a Conferințe a Uniunii Studenților Comuniști din România.

REGHINA VĂRVICI

STAREA DE VEGHE ASUPRA MONUMENTELOR

Intr-un moment de încordare a eforturilor întregii națiuni pentru realizarea sarcinilor etapei actuale a construcției socialiste, într-un moment de muncă laborioasă și de reevaluare continuă a posibilităților de afirmare a inteligenței creatoare a poporului român, a discuta despre starea monumentelor poate părea un gest de retragere din cotidian. Dar nu este așa. Noi, românii, avem un cult pentru fiecare element de civilizație care ne reprezintă prin vremuri. Toate aceste monumente sunt considerate ca făcând parte din Patrimoniul cultural național și concentrează atenția și grija unor foruri complexe pentru întreținerea, pentru consolidarea lor, pentru restituirea lor în condiții cât mai apropiate de starea originală. Ne-am propus să vedem ce se întâmplă la nivel de județe, la nivelul oficiilor județene ale patrimoniului cultural național; să facem radiografia stării de veghe asupra monumentelor, să relatăm succesele acestei nobile activități ca și insuccesele, greutățile ivite în desfășurarea unei activități de mare răspundere pentru noi și generațiile ce vor veni. O primă constatare, subliniată de reportajele publicate mai jos, este aceea că unele monumente se bucură de întreaga atenție a acestor oficiali ca și a forului central din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, altele sunt vitregite de soartă, se deteriorează și ajung pe cale să se piardă.

Supunem, prin urmare, discuției tuturor celor competenți și interesați, starea actuală a monumentelor, dar mai ales ce trebuie întreprins și în ce mod pentru ca activitatea de restaurare și de conservare a monumentelor să se desfășoare în condiții mai optime.

Fapte care pledează pentru o concepție unitară în restaurarea și conservarea patrimoniului cultural național

Putem oare să deschidem o discuție despre monumente, despre mărturiile genealogice noastre fără să poposim și în Dobrogea? Pe această străveche așezare românească și totodată punct de început al arheologiei noastre la 1895, Grigore Tocilescu descoperă cetatea și marelui monument triumfal Tropaeum Traiani de la Adam Clisi, iar la 1929 un alt ilustru istoric, Vasile Pârvan, puneaze bazele noii școli de arheologie românească, prin săpăturile și vastele cercetări în cetatea elenistică de la Histria. De atunci și pînă astăzi — în principal în anii socialismului prin organizarea și finanțarea a marii campanii de săpături, cercetări, restaurări — s-au dat la iveală un număr impresionant de monumente, revelatoare pentru istoria națională și universală, nu puține unice în Europa și chiar în lume, similare cu cele mai valoroase mărturii ale culturii materiale și spirituale a societăților omenești de la preistorie la civilizația modernă.

Unul dintre cei ce s-au dedicat — cu ardoare pasiune, competență și dragoste pentru istoria patriei — acestor cercetări este și dr. ADRIAN RĂDULESCU, împămintenit de un sfert de veac în Dobrogea.

I-am solicitat opinia privind starea actuală în care se află monumentele istorice și de arhitectură din acest spațiu dintre Dunăre și Marea Neagră.

— În preajma Congresului internațional de istorie de la București am participat în vara trecută la întâlnirea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu un grup de istorici români. Am luat cuvîntul și, pentru ce am pledez atunci, pledez și acum. Anume: pentru necesitatea imperioasă a reînființării aceluiași organism central care să ia sub protecție monumentele istorice și de arhitectură de orice natură ar fi ele — laice sau religioase, antice, medievale ori de dată mai recentă. Nu numai sub forma păstrării lor la condiția actuală, ci în sensul unei activități de preservare, conservare și restaurare. Direcția monumentelor istorice din cadrul Consiliului Culturii și Educației Socialiste s-a desființat și s-a creat Direcția patrimoniului cultural național, de fapt o subdirecție lipită — nu știu de ce — de direcția economică. Sarcina noului organism fiind în principal de a ține evidența bunurilor de patrimoniu. Asta e mult prea puțin, ca să nu spun inadmisibil. E bine să știm ce valori istorice și de artă avem și unde se află ele, să le ținem evidența pe fișe, atât la județ cât și la centru, dar acest fapt e departe de a răspunde necesității imperioase de preservare și conservare, de păstrare a viabilității, autenticității și frumuseții peste timp a monumentelor.

— Știm, tovarășe director, că s-au dat competențe județelor în acest sens, oficiilor locale ale patrimoniului, consiliilor

populare județene.

— Fără o viziune de ansamblu, unică, fără o concepție unitară, se poate crea haos în metodele de proiectare arhitecturală și de execuție a restaurărilor. Nu poate face lucrări de restaurare și conservare de monumente istorice și de artă oricine și oricum. Să nu uităm că unele județe au avut inițiative, au luat pe cont propriu asemenea acțiuni și s-au făcut greșeli. Este o știință și o artă de o deosebită complexitate, cu norme și legi proprii, altfel se ajunge la falsuri, la erori iremediabile. În toată lumea această specialitate există, se dezvoltă și se îmbogățește prin metode și tehnici tot mai moderne. Trebuie păstrat specificul unic, național al tuturor valorilor.

Repet, ni se pare demnă de luat în discuție reînființarea unui organism central, cu sediul în Capitală, care să fie structurată pe aceleași baze pe care a funcționat fosta Direcție a monumentelor istorice, să dețină arhitecți, proiectanți restauratori, specialiști în avizare propriei ca și colaboratori din afară, precum și loturi de execuțanți — muncitori, tehnicieni, ingineri — în fiecare județ, ori pe grupe de județe, cu precădere acolo unde există o concentrare mai mare de monumente.

— Așa cum a deținut, pare-ni-se, și Județul Constanța. Ce s-a întâmplat cu aceste echipe, unde sînt ele acum?

— S-au răspindit pe diverse șantiere, prin diverse trusturi de construcții, s-au dezmembrat și riscă să uite o specialitate atât de prețioasă.

— Pleidînd atât de categoric pentru o nouă Direcție a monumentelor, puteți să ne demonstrați ce consecințe a avut desființarea ei în județul Constanța?

— Au trecut 4 ani de-atunci, timp în care au fost abandonate, nepermis, lucrări de preservare, conservare și restaurare a ceea ce s-a descoperit pe numeroase șantiere de cercetări arheologice de la Histria, Adam Clisi, Constanța, Mangalia și mai ales la Basarabi. Vom merge împreună pe teren și veți putea constata personal faptul că nu numai abandonarea a însemnat deteriorarea monumentelor, a părților descoperite prin săpături, dar și ceea ce s-a restaurat mai de mult se distruge, dacă nu se intervine prin lucrări de întreținere. O să vedeți în ce stare se află hala de protecție a Ansamblului rupestriu de la Basarabi, descoperit încă din 1957. Între anii 1970 și 1977 s-au executat lucrări de protecție pentru o treime din acest mare ansamblu, monument unic prin caracterul său pentru întreaga Europă, iar două treimi sînt amenințate cu distrugerea. Dealtfel, monumentul, în totalitate, este grav amenințat. Acoperișul de scînduri al halei existente a putrezit, lucrările Canalului Dunăre — Marea Neagră produc infiltrări de ape la baza monumentului, iar exploatarea miniere

din împrejurimi duc, de asemenea, la apariția unor leziuni structurale. Iată pentru ce, bisericuțele, criptele, galeriile și toate celelalte anexe aflate în Dealul de cretă, au urgent nevoie de apărare, altfel sutele de inscripții și imagini de oameni, de animale și diferite alte simboluri scrijelite pe pereți, mărturii unice pentru istoria noastră medievală de început (sec. X e.n.) riscă să dispară.

(Constatăm personal adevărul celor afirmate, citeva ceasuri mai tîrziu, vizitînd Ansamblul rupestriu săpat în dealul de cretă de la Basarabi — n. a.)

— Forurile județene de partid și de stat caută în momentul de față posibilități de a se relua construcția halei de protecție atât de multă vreme abandonată.

— Și totuși, Constanța se află printre puținele județe care au avut inițiative valoroase privind rezolvarea pe plan local a restaurării de monumente istorice și de artă, care a construit chiar muzee de interes și de anvergură națională. Ne referim la muzeul-lapidarium de la Adam Clisi, la edificiul pe care l-am văzut în construcție astă-vară la Histria.

— O să mergem și la Adam Clisi și la Histria pentru a constata starea lor în momentul de față. E adevărat, prin eforturi proprii, s-a efectuat restaurarea convențională a monumentului triumfal, Tropaeum Traiani, de la Adam Clisi, inaugurat în 1977, cu prilejul sărbătoririi centenarului Independenței de stat a României. Restaurarea a fost făcută de către un trust local de construcții, fără pricepere în restaurări. Astfel, s-au ivit grave defecțiuni în întregul sistem de protecție, iar apele din ploii și zăpezi se infiltrază, pătrund permanent în interior, unde se află nucleul original al monumentului. Lucrarea nouă, în loc să-l protejeze, să-l conserve, îl distruge lent și definitiv, nemaioferind posibilitatea ca apa să se evapore. Constructorii noștri moderni, n-au reprodus măcar sistemul antic, roman, de scurgere! Iată pentru ce existența unui lot de constructori specializați, identici aceluia care a funcționat pînă în 1977, se face imperios necesară. O să vedeți și cum în muzeul de la Adam Clisi — clădire care abia a implinit 4 ani — curg apele pe pereți, iar zidurile sînt deja bolnave, suferă de condens și de igrasie. Se topeac acum zăpezele și o să vedeți șuvoaie scurgîndu-se peste vitrine și penetrînd în vitrine cu amfore romane de o mare splendoare și de o mare valoare istorică, cu monede și obiecte de podoabă din vremea lui Constantin cel Mare, „spălînd” marmure și statui de zeități de preț și pe care noi creдем că le-am pus la adăpost de intemperii. Anul trecut, din fondurile muzeului, din fondurile de activități muzeistice — nu avem buget pentru reparații și întrețineri de clădiri — am mai plătit Trustului local de construcții-montaj Constanța 100 000 lei pentru repararea părții de acoperiș, prost izolată și ce fel de treabă s-a făcut se poate vedea. Proiectul edificiului e ingenios, modern, e frumos, bine gândit pentru a primi cât mai multă lumină de zi, dar ce folos dacă a fost executat de mintuală!

— În aceeași stare se află și muzeul de la Histria?

— Mai rău. Se construiește de 5 ani și n-a ajuns să aibă acoperiș. Așa cum l-ați



Sub această „hală” gata să cadă suferă grav un monument unic — Ansamblul rupestriu de la Basarabi (Constanța)

văzut astă-vară, în același stadiu se află acum. Ni s-a promis darea sa în folosință în iunie anul acesta. Să vedem! Zăpezele și apele pluviale au pătruns în construcția lăsată fără acoperiș, pereții s-au imbibat de apă și se degradează. Trustul de construcții tratează cu indiferență acest obiectiv cultural fundamental, crezînd că poate fi aminat sine die.

— Arheologii pe care i-am găsit astă vară la Histria, cercetători de la institutul central din București, precum și de la muzeul dv., ne-au mărturisit că au avut loc noi și importante descoperiri care rămîn însă neprotejate, neconsolidate din lipsa aceluiași muncitori specializați despre care ne-ați vorbit.

— Vă putem oferi și alte exemple. Este și cazul termelor de la Constanța, recent descoperite, al Cetății geto-dacice de la Albești, al cunoscutei Cetăți bizantine de la Păcuiul lui Soare, al Capidavei cu necropola sa, Sacidavei, al complexelor preistorice de la Cheia și Gura Dobrogei, precum și al altor vestigii de o inestimabilă valoare pentru istoria patriei, ca și a numeroase monumente de arhitectură din orașul Constanța ce se ruinează sub ochii noștri. E vorba, printre altele, de Biserica greacă și vechea Școală greacă, de vestita Sinagogă, de clădirile din peninsula care poartă amprenta sfîrșitului de secol XIX și începutului de secol XX, care dau farmecul și specificul acestei părți a orașului, precum și de casele turcești cu sacnasiu (balcon închis de metal, lucrat cu mare artă) și care, în mare parte, au dispărut. Suferă monumentele, dar suferă și turismul.

CICI IORDACHE ■

Este evident că oficiile de resort județene Consiliul Culturii și Educației Socialiste este dator să le ofere un sprijin mai eficient, o asistență tehnică mai calificată, controlînd totodată cu un spirit mai pronunțat de răspundere în ce mod se cheltuiesc fondurile destinate restaurării monumentelor istorice și de artă și în ce măsură calitatea lucrărilor întreprinse se ridică la nivelul dorit. Un astfel de sprijin, o astfel de asistență, un astfel de control implică un devotament înalt pentru meserie, și nu mai puțin pentru țelul propus, devotament care nu se poate exercita exclusiv birocratic, auxiliar unui schimb interminabil de hirtii referate etc. Iar acolo unde este vorba despre lucrări capitale, antrenînd monumente cu o importanță recunoscută, de prim plan în peisajul vestigiilor noastre, este mai mult decît limpede că, în mod firesc, Consiliul Culturii și Educației Socialiste este dator să renunțe la intermediari. Dacă putem trece cu vederea deficiențele lăstate în urmă de constructorii unui obiectiv oarecare, nu aceeași optică trebuie să guverneze atitudinea noastră față de un travaliu menit să asigure perenitatea documentelor materiale ale dăinuirii noastre în timp. Dispunem de o experiență îndelungată și prețioasă în acest domeniu și credem că este cazul ca factorii ce și-au asumat și își vor mai asuma răspunderi în perimetrul lui să și le ducă la capăt. Motiv pentru care am și înăunțat această anchetă, intenționînd să-i acordăm amploarea cuvenită în numerele noastre viitoare.

Din presa județeană

● Știți că în anul 1980, județul Mureș a fost vizitat de peste 200 000 de turiști, dintre care 26 000 au fost turiști de peste hotare? („Steaua Roșie” — Mureș — 10 februarie) ● În aceeași publicație, se anunță un experiment interesant, de fapt o noutate: la ferma Mociar, I.A.S. Reghin, s-a introdus cetina de brad în rația zilnică a vacilor. Pînă acum un lot de 625 de vaci a beneficiat de noul furaj, urmînd ca, dacă eficiența va fi convingătoare, metoda să se extindă și la celelalte loturi de bovine ● Etapa municipală de patinaj din Hunedoara s-a desfășurat sub nivelul așteptărilor. Mai întii concursul a început cu o oră întîrziere față de ora anunțată (în loc de ora 16 a început la ora 17), unii dintre profesori căutîndu-și concurenții printre spectatori. Intrecerile s-au desfășurat fără foi de concurs, iar la start s-au aflat nici mai mult, nici mai puțin de... 14 băieți și 7 fete! Încă puțină dezorganizare și puteau concura doi concurenți, pentru ca amîndoi să fi fost cîștigători. („Drumul

socialismului” — Hunedoara — 11 februarie) ● Construită prin muncă patriotică, clădirea de pe strada Republicii nr. 10, Suceava, este noul lăcaș al „Casei căsătoritorilor”. Amenajată din inițiativa și sub direcția coordonare a Consiliului popular al municipiului, aici se vor deschide, totodată, expoziții ale artiștilor plastici succveni, clădirea fiind dotată și cu încăperi cu destinație precisă: sala miresei, sala de oficiere a căsătoriei, saloane pentru invitați. Plin de semnificație ni s-a părut însă următorul fapt: fiecare familie își „prefațază” intrarea în noul statut social prin plantarea unui pom. Exemplul merită urmat și de alte municipii („Zori Noi” — Suceava — 10 februarie) ● Într-un raid-anchetă, efectuat prin trei unități de creștere și îngrijire a animalelor din județul Alba, reporterul Aurel Potopea a descoperit că stațiile de epurare ale complexelor ori nu funcționează, ori nu există, așa încît dejecțiile sînt cu greu ridicate din incinta unităților. Amplasate lingă riurile Tirnava, Secaș, Mureș, dejecțiile iau drumul apei, poluîndu-le și degradîndu-le. Se impun măsuri cât mai urgente pentru încetarea poluării apelor, pentru că „de sănătatea apelor depinde și sănătatea noas-

tră” — și nu numai a noastră („Unirea” — Alba — 10 februarie) ● Nu putem rămîne pasivi în fața unui flagel al minții și jertfe absurde a celor coplesii de credința religioasă. E aproape incredibil (și totuși, adevărat) să auzi și să vezi că printre tineri există unii ce se lasă prinși de „poruncile” sectei din care fac parte părinții și apoi ei, urmîndu-le pînă la epulzare. Adusă în ultima fază, supusă unui tratament intensiv care a costat zeci de mii de lei, o tinăra de 22 de ani, victimă a „poruncilor sectei” a ajuns să cîntărească 26 kg (!!), fiind subnutrită, lupta medicilor dîndu-se între viață și moarte. Prof. Victor Rusu propune tinerilor cititori o dezbateri în jurul acestui caz („Viitorul” — Mehedinți — 10 februarie) ● „Comorile din propria gospodărie” și-a intitulat St. Romeo Ghioc ancheta cu privire la recuperarea unor materiale pe care cetățenii le aruncă în lăzile de guno. Resursele de economisire n-au fost epuizate așa încît deputații și edilii municipiilor trebuie să „depisteze” și să aplice cele mai bune soluții de recuperare a deșeurilor („Delta” — Tulcea — 12 februarie) ● 10 februarie 1981 înseamnă pentru siderurgia gălăteană un eveniment de seamă înscris cu litere

de aur în cartea siderurgiei românești. În această zi a intrat în funcțiune cel mai mare furnal din țară, de 3 500 mc — „rod al gândirii tehnice românești”. Au fost prezenți constructori, siderurgisti, proiectanți, oameni de primă mărime ai economiei românești („Viața Nouă” — Galați — 11 februarie) ● Gazetele de perete rămîn un „of” al multor instituții. Ele au drept scop oglindirea realității, dar mai ales a actualității. Rămînd „uiteate” unele articole și caricaturi ce au depășit demult stagiul, se îngălbeneșc în așteptarea schimbării. Șt. Nekaniki, aflîndu-se în incinta întreprinderii de utilaje și piese de schimb Reghin, a observat că materialele expuse la gazeta de perete sînt perimate sau nu există („Steaua Roșie” — Mureș — 12 februarie) ● Cine sînt „oamenii de nădejde ai S.M.A.-ului Orțisoara”? Viorel Boariu află și răspunsul întrebării. El sînt mecanizatorii și mecanicii agricoli ce nu-si găsesc odihnă nici o clipă, acum, cînd campania de reparare a utilajelor este în toi („Drapelul Roșu” — Timiș — 12 februarie).

I. IACOB ■

**„Cine vine
în meseria asta,
de regulă
pleacă din ea
direct la pensie”**



— **Tovarășe doctor Nicolae Robănescu, sîntei șeful secției de recuperare pentru copii de la Spitalul „Ștefan Stîncă”, singura de acest gen din Capitală. Mai sîntei doctor în științe medicale și autor de cărți. Chiar așa, cite cărți ați publicat?**

— Cred că 15, multe din ele în colaborare. Dacă ar fi să fac o ierarhizare, le-aș alege firește pe cele pe care le-am alcătuit singur și m-aș opri la „Reeducarea neuromotorie” și la „Readaptarea copilului handicapat fizic”. Ambele au fost tipărite de Editura Medicală, în 1970 și, respectiv, 1976, cu adaosul că prima a fost tradusă în rusă. Din celelalte aș alege „Traumatismele osteoarticulare”, mai multe volume apărute în Editura Academiei sub redacția regretatului profesor Alexandru Rădulescu, personalitate care a jucat un rol important în formarea mea.

— **Cînd s-a întîmplat asta?**
— Între 1948 și 1959 mi-am făcut ucenicia, ca ortoped, în clinica profesorului Rădulescu de la „Brăncovenesc”. A fost o perioadă foarte fertilă din viața mea. Aș fi tentat să zic chiar mai mult, acolo, la „Brăncovenesc”, s-au pus temeliiile scolii românești de ortopedie, o serie de personalități care fac, în prezent, cinstite discipline respective, Aurel Denisic, Clement Baciu, Dumitru Tomescu, Cornel Dobosiu, alții, formîndu-se sub aripa protecției a academicianului Rădulescu.

— **Cum se face că, deși specializat în ortopedie, lucrați azi în recuperare?**
— În 1959, trecînd la Spitalul de copii „Călărăși”, am început să lucrez într-un dispensar de cultură fizică medicală. Din păcate, dispensarele de felul acela au cam dispărut. Noi însă, aici, la „Ștefan Stîncă”, am păstrat forma respectivă și ținem la ea. Din cele 6 săli de gimnastică pe care le avem, gimnastică medicală, desigur, două sînt destinate tratamentului ambulator.

— **Cînd s-a înființat această secție?**
— În 1968. Fără falsă modestie, și la ideea mea. Trebuie să menționez că pînă în martie 1977 secția a funcționat la Spitalul „Călărăși”, după aceea mutîndu-se aici, pe strada Avrig 72-76. La înființare, erau 35 de paturi, azi sînt 63, cea mai limpede dovadă că, în timp, s-au găsit și fonduri și înțelegere. Localul e cam strîmt, dar condițiile nu lasă de dorit, sîntem bine dotați. Doar că șantierul de alături ne produce unele necazuri. Știm, el face blocuri și e mare nevoie de așa ceva, nivelul de trai crește, oamenii vor să stea cît mai confortabil, asta e una, iar faptul că nouă ni se închide, nu totdeauna justificat, cînd apa, cînd lumina, cînd telefonul, e alta. În rest, repet, n-avem de ce ne plînge.

— **Tovarășe doctor Robănescu, cu ce se ocupă secția pe care o conduceți?**
— Trătim deficiențele fizice și motorii ale copiilor. Raza de morbiditate e largă, de la vicii de dezvoltare, cifoză, scolioză etc., la afecțiuni neurologice dintre cele mai grave. Acestea reprezintă, de fapt, ponderea activității, schelele de encefalopatie, de pildă.

— **Sînt ele mai multe decît altădată?**
— N-aș zice, numai că altădată de copii handicapați nu prea se ocupa nimeni. Societății îi era parcă rușine cu ei. Azi lucrurile stau cu totul altfel, statul socialist a făcut și face serioase investiții în această direcție. Modul în care sînt priviți copiii handicapați e, fără îndoială, mult mai omenesc și mai umanitar. Deși, după cum se știe, o parte din afecțiunile lor sînt irecuperabile. Depunem însă, indiferent de gravitatea faptului, toate eforturile posibile și, în general, dezarmăm foarte greu. Clipele acelea, cînd o mamă îți aduce copilul, lumina ochilor ei, și tu îți dai seama că n-ai cum să-l ajuți, sînt înspăimîntătoare, de coșmar, dar ele fac parte, nu l-așa, din meseria noastră. Stringi din dinți și te închizi în tine, dar mergi mai departe, căci alți copii, de data asta recuperabili, au nevoie de priceperea ta, de zîmbetul tău.

— **Așa e, aveți dreptate. În puținele ore pe care le-am petrecut aici, ne-am convins că munca de recuperator e dintre cele mai grele și dintre cele mai nobile. Pe noi, sinceri fiind, ne-a tulburat. E o luptă cel mai adesea surdă și anonimă pentru o nouă calitate a vieții. Greșim?**

— Noi o numim mai simplu, îi zicem datorie. O facem cu serozitate și perseverență și nu puține sînt cazurile cînd ne agățăm de o speranță cît un fir de păr. Ne agățăm și ne batem din răsputeri, ajutînd demersul nostru de cele mai moderne metode. Nu lipsită de dramatism, această muncă e, înainte de toate, eficientă.

— **Dați-ne un exemplu concret.**
— Ne-am propus, recent, să elaborăm o lucrare privind parapareza spastică, formă de encefalopatie ce afectează, de regulă, numai membrele inferioare, lăsînd intelectul nealterat. Am revăzut 100 de cazuri și am constatat, cu satisfacție, că 65 la sută din foștii noștri pacienți sînt școlarizați, redată societății. Tot ația nu mai au nevoie de însoțitor. Unii din ei sînt elevi de liceu, alții sînt studenți, de pildă D.C., care urmează cursurile Academiei de științe economice. A venit, acum cîteva săptămîni, să ceară o adeverință, singur, pe picioarele lui. Cînd l-am cunoscut, cu ani în urmă, abia dacă izbutea să stea în șezut. Nu știu dacă mă înțelegeți, vizita lui a fost pentru noi ca un balon de oxigen.

— **Ba nu, vă înțelegem. În altă ordine de idei, cum s-a intitulat teza dumneavoastră de doctorat?**

— „Picioarul plat și aspectele sale sociale”.

— **Să fie platfusul o chestiune atît de importantă?**

— N-ar părea, dar e. După statistici, cam 20 la sută din populație suferă de platfus. În general, picioarul plat deranjează, dar el devine o piedică importantă cînd e vorba de meseria ca stomatolog, factor postal, ospătar, vinzător, frizer etc., activități care implică stat în picioare și alergătură. Tratamentul nu e complicat, ghețe ortopedice care să asigure o statică mai bună, dar el trebuie început cît mai devreme. Dacă începe la, să zicem, 2-3 ani, la 8-9 picioarul redevine normal sau măcar apt de eforturi prelungite. E nevoie însă de multă gimnastică pentru întărirea musculaturii gambel, în așa fel încît, cu timpul, bolta planetară să fie readusă la aspectul ei normal. Nu e, repet, un capăt de țară, dar afecțiunea se cere corectată cît mai repede. Sesizînd, părinții au obligația să se adreseze medicului imediat cîci, cu vîrsta, musculatura e tot mai puțin ascultătoare.

— **Aveți aici, dacă am observat bine, o sală destinată rezolvării așa-ziselor vicii de postură, cifozelor, scoliozelor, celorlalte. Ce ne puteți spune despre asta?**

— Pozițiile vicioase apar, cel mai adesea, în epoca de creștere, înainte de pubertate. Boli diformante, cifozele sau scoliozele arată urit mai ales la fete, jenînd și, mai mult decît atît, conducînd la un complex psihic cu profunde implicații. Ne tratate la timp, ele atrag defecțiuni osoase, între cifoză de azi și spondiloza de mine rîmînd o distanță scurtă. Deși interveni cîteodată și factori organici, nu totdeauna elucidăți, rezolvăm mai toate afecțiunile din această categorie. În combaterea scoliozelor, de pildă, folosim cu succes metode terapeutice din cele mai moderne. Ca să dau de exemplu, metoda Kabat, care prevede exerciții individuale, pe grupe de mușchi, kinetoterapeutul opunînd rezistență.

— **Cum adică opunînd rezistență?!**
— Îngreunînd mișcările pacientului pentru ca mușchii acestuia să fie cît mai solicitați.

— **Am înțeles. Tovarășe doctor Robănescu, cîți kinetoterapeuți lucrează aici?**

— 13, profesori de educație fizică sau asistenți medicali. Noi îi băgăm, cum se zice, în aceeași oală, căci munca lor nu diferă. Știu, bănuiesc de ce zîmbiți. Ministerul a anulat termenul de asistent medical, optînd pentru cel de soră, nimic de zis, ne conformăm, dar cum să-i numesc, mă întreb și vă întreb, pe bărbății care fac treaba respectivă?!

— **Cum vă e mai la îndemînă, terminologia fiind o treabă secundară, așa-i? Mergînd mai departe, ne-ar interesa unde învață acești kinetoterapeuți meserie, o meserie dintre cele mai grele și mai pretențioase, căci secția primește și copii foarte mici, de 1-5 luni, dar și copii de 15-16 ani? Unde învață, tovarășe doctor?**

— Nu greșiți, meseria lor e cît se poate de grea. Ea necesită răbdare, pasiune și, înainte de toate, cunoștințe. Din păcate, noțiunile de reeducare neuromotorie nu se predau nicaieri, doar cîteva informații la I.E.F.S., 4 ore cu totul. Puțin, nepermis de puțin, dacă stai și judeci cîtă răspundere apasă pe umerii acestor oameni. Ei aduc din facultate o zestre minimă de cunoștințe, uneori nici atît, dar învață pe parcurs. Așa sînt lucrurile, îmi place să cred, și aduc dovezi în acest sens, că avem aici o adevărată școală de kinetoterapie. Dovezile sînt înseși cadrele pe care le-am format, Maria Manolescu, George Tolvai, Florica Tudoroni, Horia Baroș, Magdalena Diaconescu, meseriași de toată is-

prava, care mai vechi, care mai noi, dar la fel de harnici și de entuziaști, deprinși să pună mult suflet. E greu în meseria asta, am mai spus, dar e și frumos. Cînd sînt, satisfacțiile sînt uriașe, cît puțin așa le simt ei, și cine vine în meseria asta pleacă din ea, de regulă, direct la pensie. Cadrele sînt însă puține și n-ar strica, gîndesc, să i se acorde culturii fizice medicale o atenție sporită. Mijloace s-ar găsi.

— **Secția de aici e singura din Capitală, da? Care e situația la scara țării?**

— Mai e una, la Sibiu. În plus, la Teichirghiol, Gura Ocnitei, lîngă Tirgoviște, și la Felix funcționează sanatorii balneare de recuperare neuromotorie pentru copii. Peste tot, serviciile sînt gratuite, înțelegînd prin asta și transportul și școlarizarea, căci în sanatorii copiii fac cură și carte în același timp, rîmînd uneori acolo și un trimestru. În străinătate, nu spun nimic nou, calitatea serviciilor e înaltă, dar acestea costă teribil. La noi, în multe județe s-au deschis, în ultimii ani, secții ambulatorii de recuperare pe lîngă policlinicele teritoriale de adulți. S-a făcut un pas înainte, numai că, din cîte cunosc, accesul copiilor e uneori îngreunat.

— **Sînteți...**

— O clipă. Avem, cu alte cuvinte, o rețea bine pusă la punct, eforturile statului fiind foarte mari, material și moral. Recuperarea funcțională e doar o primă verigă a unui lanț. Urmează cea educațională și cea profesională, societatea străduindu-se și, cel mai adesea, reușind să asigure copiilor handicapați un viitor, să le dea o piine. Dacă avem toate acestea, avem firește și un corp de recuperatori de elită, la medici mă refer. Activitatea doctorilor Jean Dumitrescu, Tudorică Ionescu, Rodion Bunescu, Valentină Rovența sau George Panu, ca să citez primele nume venite în minte, e cunoscută și apreciată, deopotrivă în țară și în străinătate.

— **Cînd ne-ați întrerupt, voiam să vă întrebăm tocmai asta, cit e de cunoscută această activitate a dumneavoastră, a recuperatorilor, în lume? Știm, de pildă, că O.N.U. a declarat anul 1981 drept „international year of disabled persons”, anul internațional al infirmilor.**

— Da, chestiunea preocupă tot mai mult. Din cauze multiple, explozia de natalitate în primul rînd, procentul de risc e, prețutîndu-se, în creștere. Dacă e cunoscută activitatea noastră? Și da, și nu. În 1972, la al VI-lea Congres mondial de medicină fizică, la Barcelona, am ținut cîteva comunicări și, mai mult decît atît, mi s-a făcut onoarea de a conduce una din reuniuni. Cartea mi s-a tradus, cum aminteam, în rusă, ceea ce înseamnă, nu-i așa, că noi, românii, avem și în acest domeniu contribuții demne de luat în seamă. Există în domeniul nostru o societate internațională, International Society for Rehabilitation of the Disabled, cu sediul la New York, ea are 115 organizații și agenții în 64 de țări, România nu e însă afiliată. Drept urmare, sursele de informație la care parvenim sînt rare, deși în lume apar în materie de recuperare zeci de reviste. E, firește, un of al nostru, dar el nu ține, după opinia mea, de esență.

— **Din nou sîntem tentați, stimate tovarășe doctor Nicolae Robănescu, să vă dăm dreptate. Întrebarea ar fi, ultima de altfel, care e esența?**

— Munca noastră care, ca să fiu sincer, n-are nevoie de prea multe vorbe. În schimb, are nevoie, obligatoriu, de pricepere, de migală și de entuziasm. La aceste capitole, noi, recuperatorii români, stăm bine, mă mîndresc să fac o asemenea afirmație.

— OVIDIU IOANIȚOIA ■

Ideii noi, brevetate, așteaptă beneficiari!

„Decamdată, avea să-mi spună fizicianul Gheorghe Drăgan, autor al mai multor invenții, tot ceea ce am gîndit se află pe un carton, adică pe brevetul de invenție, iar fructul muncii mele de aproape opt ani n-a trecut dincolo de laborator în care s-a cîntat”. Cu alte cuvinte, inventatorul nu are cui să „plaseze” noutățile sale, deațfel bine cotate la bursa noutăților științifice ale zilei.

„Poate mi-a lipsit puterea de a impune aceste invenții, poate nu cunosc căile prin care aș reuși s-o fac, fapt este că de la brevetare și pînă în prezent nu pot să afirm că am făcut, practic, un pas înainte. Scot din calcul nerăbdarea oriăruia cercetător, deși cred că este legitimă, prin urmare accept că din februarie-martie s-a scurs mai mult de un an, un interval poate prea scurt, totuși (!), însă dat fiind că aria căutărilor mele era cunoscută specialiștilor și considerată de interes, chiar prioritar, mă așteptam ca ei să urmărească și rezultatele la care am ajuns, eventual, pentru a fi valorificate cît mai repede cu putință. Ceea ce nu s-a întîmplat! Vedeti, s-ar putea să fiu suspectat de megalomanie, cînd, de fapt, este vorba despre cu totul altceva: ambiția de a fi prioritar, la un moment dat, pe plan mondial. Și atunci eram. Precizez că, după informațiile mele, în afara celor două cercetători americani Oster și Auslander, care au enunțat doar unele elemente în domeniul cercetării de care mă ocup, nu știu să mai existe și alții. Și am pretenția, susținută și de fapte, că am dus mai departe și am îmbogățit prin experiment ideile, pînă la un punct comun, cu savanții amintii”.

Notez, în continuare, foarte pe scurt, rezultatele fizicianului Gheorghe Drăgan. Cercetătorul român a pus la punct un procedeu de estimare a compatibilității și

prelucrabilității sistemelor compozite, în special în domeniul maselor plastice, procedeu care s-ar putea aplica imediat în prelucrarea și exploatarea materialelor respective, dar și în sectorul aliajelor metalice, al oțelurilor în special, ca și în biologie. Gheorghe Drăgan include în categoria sistemelor compozite chiar și circuite electronice și nu exclude nici alte categorii de materiale care se pot dovedi, în timp, a fi sisteme compozite, practic chiar o bucată de stîncă, pentru că, la modul foarte general, un astfel de sistem este definit prin neechilibrul celor două componente care „lucrează” între ele producînd efecte energetice. Observațiile sale asupra polietilenei și au dus la concluzii că aceasta este o materie „vie” și că prin anumite tratamente (termice, mecanice, chimice etc.) se poate obține modificarea „cuplajului” amorf-cristalin, ceea ce l-a condus la fundamentarea unei metode de lucru cu rezultate cantitative. Bazîndu-se pe studiul topologic al polietilenei, folosînd metode calorimetrice originale (vreo zece, în total), variante construite de el, de tipul analizei termice diferențiale, cercetătorul Gheorghe Drăgan a pus la îndemîna științei dar și a practicii cîteva birghii puternice de influențare a gândirii și producției în sectoare foarte variate. Pentru a ne limita la masele plastice sau la oțeluri, voi spune că, prin testul pus la punct de fizicianul Gheorghe Drăgan, se poate stabili foarte rapid și defini comportarea în mod univoc a unui sistem compozit în anumite condiții date. Cu alte cuvinte, prin definirea parametrilor de constanțe intrinsece ale sistemului se pot categorisi sistemele testate pentru a-l găsi pe cel optim, în anumite condiții date. Aceasta rezolvă problema asimilării unor materiale în locul altora, în funcție de solicitările cărora va

avea să le facă față. Primul beneficiar ar trebui să fie chiar industria maselor plastice, care caută să modifice, neconștient, materialele sale de bază: polietilena, P.V.C.-ul, polistirenul etc., făcîndu-le mai stabile în condițiile de exploatare și prelucrare date. Testul pus la punct de cercetătorul român comprimă, la maximum, elementul timp, prin simularea condițiilor de exploatare, deci niște investiții, pentru a se vedea comportamentul la îmbătrînire, la radiații ultraviolete, la degradare termooxidativă sau stabilitatea, la încălzirea electrostatică.

„Esențial pentru test este faptul că sistemele actuale de simulare a condițiilor de prelucrare sau exploatare nu definesc în mod univoc comportarea în astfel de condiții. S-ar trece, în unele sectoare productive, cum sînt cele ale oțelurilor și maselor plastice, de la „meserie” la „știință”, pentru că metoda... ochiometrică ar fi înlocuită printr-una obiectivă, bazată pe creșterea și experiență. În acest sens, înființarea noului institut de fizică și tehnologia materialelor mi se pare cît se poate de oportună”.

Cea de a doua invenție semnată de Gheorghe Drăgan se învîna organic cu cea prezentată succint mai înainte. Brevetul se referă la procedeu de conversie și transfer energetic (folosirea efectului inductiv asociat stării de disclinație la un sistem compozit, ceea ce reprezintă, de fapt, revendicarea unei idei originale cu o aplicabilitate de mare eficiență în domeniul telecomunicațiilor).

Fizicianul Gheorghe Drăgan susține, în noua sa teorie, că suportul transferului energetic este diferit de formele cunoscute pînă acum. Pe baza noii definiri, care-l aparține, a elementului inductiv cît și pe cea a faptului că viteza de propagare a undelor disclinațive o poate depăși pe cea a luminii, el conchide că cuplajul acestei forme de energie e rezultatul materiei este foarte slab, practic inexistent. Inventatorul amintește despre redefinirea „particulei neutrone”, pe care

o apreciază a fi tot un efect inductiv, la nivel subatomic și despre care știe că are un cuplaj foarte slab cu restul materiei, ceea ce-i face să preconizeze folosirea sa în sistemul de telecomunicații. Consecința practică cea mai directă este aceea a realizării unui sistem cu mult mai simplu decît cele existente și chiar decît cele neutrone în care dificultatea rezidă în reglarea structurii la nivel subatomic. Altfel spus: invențiile sînt oarecum complementare și pot fi folosite la conversia oricărei forme de energie în energie specifică disclinațivă iar transferul ei se poate face cu un randament mult sporit, datorită cuplajului foarte slab cu materia. În atare condiții, se poate vorbi despre minicentrale „de buzunar”, dacă vreți, în locul celor masive de astăzi dar cu condiția unei colaborări interdisciplinare la care să concure industria maselor plastice, o grupare de electroniști și fizicieni. În sistemul concret, propus de fizicianul Gheorghe Drăgan, nu ar mai fi necesară o centrală energetică asociată uneia de telecomunicații, ci doar un semnal, cît de mic, care poate avea un nivel energetic suficient pentru a fi recepționat la distanțe foarte mari și într-un interval de timp extrem de redus, comparativ cu sistemele electromagnetice actuale.

Dar pentru reușita practică a tuturor acestor noutăți științifice, revoluționare, apare ca absolut necesar interesul unor beneficiari receptivi, în cazul expus Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor ca și cel al energiei. Desigur, pot apărea și alte organisme productive ori de cercetare care să ofere lui Gheorghe Drăgan un contract ferm și condițiile de colaborare utile și necesare pentru transpunerea în fapt a unor soluții realizate, deocamdată, teoretic și practic, la nivel de laborator, „artizanal” cum singur afirmă, cu o notă de umor amar, însuși inventatorul.

EMANUEL VALERIU ■

Erou al Muncii Socialiste, acad. prof. dr. Ana Aslan :

„Nu este extraordinar să existe vîrstnici fără a fi bătrîni?“

— Stimată tovară academician prof. univ. dr. Ana Aslan, sîntei foarte cunoscută în lume și cu toate acestea nu cred că ar putea susține cineva că știe totul despre dumneavoastră. Luarea „Who's who in the World“, ediția 1974, o foarte riguroasă selecție a celor mai prestigioase personalități contemporane din lume, vorbește și despre Ana Aslan. O lucrare de acest fel, un dicționar, vă onorează dar nu poate cuprinde nici el prea multe date și evenimente dintr-o viață de excepție, cum este aceea a dumneavoastră. Într-un interviu pe care ați avut amabilitatea să mi-l acordați acum cîțiva ani, în parte nepublicat, îmi ziceați că „sînt multe de spus și e păcat că eu n-am timp să-mi scriu memoriile; am văzut multe în viața mea!“ Am dori să știm dacă s-a schimbat ceva în legătură cu acel vechi proiect?

— O!, da. Am și scris părți multe din memoriile mele. Am pus pe hirtie, în primul rînd, realitatea despre Gerovital — această invenție care mi-a făcut așa de cunoscută. Despre ea s-au spus, pînă acum, și lucruri neadevărate. Eu lupt pentru adevăr, iar adevărul e pentru mine o manie. Cu cit este mai greu cu atît e mai exagerată dorința mea de a ajunge la el. Cînd o să scriu eu toată cartea de memorii și va apărea, o să iasă multe lucruri la iveală, chiar și cele care-l privesc pe Schapsee...

— Oricum, memoriile dumneavoastră sînt foarte așteptate, un motiv în plus care să vă determine a le scrie. Lumea zice că l-ați fi tratat și pe celebrul Salvador Dalí. E adevărat?

— Îl cunosc, nu l-am tratat eu, nu pot să spun dacă a folosit produsele noastre pentru că nu știu. Eu spun ce știu. Ne-am văzut de patru ori, mi-a dat mai multe cărți, mi-a desenat pe cărți, m-a invitat la masă, fără a putea să răspund favorabil invitațiilor totdeauna.

— Vă numărați, stimată tovară profesoară, printre cele mai cunoscute cinci personalități din lume. Cum ați ajuns dumneavoastră ce-ați ajuns?

— E o cale lungă. Sînt multe de spus. Poate ar fi mai interesant să povestesc ce mi s-a întîmplat la 20 de ani diferență, în două țări diferite, de fiecare dată în prezența unor reprezentanți români. În Turcia, acum douăzeci de ani, și recent în Statele Unite, soferii cu care mergeam auzind că sîntem români au zis aproape la fel: „A, din România o cunosc pe d-na Ana Aslan“. În Statele Unite, de față fiind atașatul cultural, i s-a spus soferului cum că eu aș fi persoana cu pricina. Mai să nu-i vină să creadă și a adăugat că el știe și semnătura, autograful meu de pe diverse cutii și flacoane. N-am scăpat de el pînă nu m-a pus să semnez pentru a se convinge.

— Călătoriți mult, conduceți un Institut național de geriatrie și gerontologie, ale cărui temelii le-ați pus de fapt și de drept. Călătoriile sîntem convinși că nu sînt doar de plăcere...

— De plăcere? Ce este aceea plăcere? Am fost în ianuarie în Maroc și Spania. Urmare a vizitei mele în Maroc, vizită cu program încărcat, acum marocanii au cerut prin Chimimport-export să-i ajutăm să organizeze o secție la cel mai mare spital al lor. Mi se cere acordul și sînt gata să le dăm documentație și asistență tehnică prin specialiști. Dar să vă arăt ce-am făcut în Spania în două săptămîni. Priviți ziarul lor, sînt ziarele cele mai mari din Madrid și din încă patru orașe. 13 interviuri, credeți că e puțin, în prima săptămîna? Mi s-a acordat o oră de emisie la „televiziunea celebrităților“ și, în 9 februarie, trezeci de minute la radio, în direct cu publicul. Uite așa am ajuns să răgușesc.

— Nici nu-i de mirare, după ce-ați vorbit atîta. Întrebarea este cum de reușiți? După părerea noastră, un asemenea program e dificil și pentru un star în floarea vîrstii.

— Nu s-ar crede că pot să fac ceea ce fac. Dar activitatea mea pe timpul celor două săptămîni petrecute, e un fel de a zice, în Spania se poate controla după relațiile presei spaniole, foarte generoasă cu prezența mea, precum și după caietul în care am trecut tot, după un vechi obicei. Îmi vine să cred că spaniolii mă iubesc mai mult decît italienii, grecii, turcii. Români în la mine mai mult decît toți — mă divinizează — îmi scriu cele mai frumoase scrisori. Ei știu că am mult de lucru, se scuză, îmi multumesc în fel și chip, mă invită să-i vad, mă înduioșează. Acum că sînt răgușită, doctorul îmi interzice să vin aici la institut, îmi recomandă să stau o săptămîna acasă. E un doctor bun, de la „Vasile Roaită“, dar n-am rezistat acasă decît trei zile. I-am cerut certificat medical și m-a refuzat. Zice că eu sînt mare și n-am nevoie de așa ceva. Unii colegii mă consideră foarte mare.

Nici eu nu mă cred mai mare decît sînt. Știu bine ce am făcut și nu mă laud cu mai mult. Nu vreau să apar ca o contestatară, dar parcă în afară de matematică și chimie nu mai sînt realizări așa mari în știința românească. Sau așa mi se pare mie acum la un sfîrșit de carieră, de 60 de ani, cred că așa-i, nu vreau să mint, am început în 1916, corecții, vă rog, de 65 de ani. De atunci în fiecare zi am fost în spital, concedii de odihnă n-am avut, decît un concediu de boală, în 1969, la vîrsta de 72 de ani, cînd am avut un accident de mașină, care n-a reușit să mă îndepărteze de muncă și de pacienți.

— Știu că acordați consultații de două ori pe săptămîna la Otopeni și de două ori pe lună la Complexul „Flora“. Așteptînd să mă primiți am văzut că au trecut pe la dumneavoastră prin cabinet vreo cîțiva pacienți.

— Chiar dacă nu mă deplasez eu la ei, cum este cazul acum cînd sînt răgușită, orice pacient care ține neapărat să fie văzut de mine este binevenit, îl primesc și-mi fac datoria.

— Se zice că sîntei unul dintre pacienți. E adevărat?

— Nu numai că este adevărat, dar sînt chiar primul pe listă în tratament.

— Aveți și o listă?

— Avem. Toate cazurile care au trecut pe la noi, pe la institut, de la înființare, din 1952, sînt notate și urmărite în evoluția lor. Sînt cazuri pe care le cunoaștem bine.

— Eu aș avea o întrebare mai delicată. Poate fi Gerovital H₃ mortal?

— Hotărît, nu!

— Acum să vă spun și de ce am întrebă. În fiecare an, Editura medicală tipărește o „Agendă medicală“ în tiraje ce se apropie de sute de mii. Sînt bunici care au citit-o și tot au decedat. Agenda eu pricina se vrea plină de sfaturi și nu se știe cit de bune sînt ele. La capitolul „Preparate medicamentoase“ este prezentat și Gerovitalul, numai că, simptomatic, începînd cu anul 1979 agendele medicale la punctul R.a. (reații adverse și alte efecte nedorite) e scris negru pe alb: „Relativ rar reacții alergice; erupții cutanate, crize astmatice, chiar reacții anafilactice mortale (este obligatorie investigarea anamnestică, eventual testarea sensibilității). Ce credeți?”

— Ce să cred? Ce pot să cred? N-am avut nici un caz mortal pînă acum din 150.550 de cazuri, cite avem și le știu noi că au trecut prin institut pînă azi. Nici la Chimimport-export nu s-a primit nici o reclamație pînă în prezent.

— Totuși, cum vă explicați? Autorul v-a atras cumva atenția, o fi experimentat produsul? Acolo, în agendă, se ocupă de sute de medicamente și este imposibil să le fi studiat pe toate.

— Dacă ar fi fost ceva serios, normal era să-mi spună și mie. Așa cum se prezintă, poate fi o mică lucrătură. Cine știe, o fi copiat din literatura străină ceea ce se spune despre procaină, uitînd că Gerovitalul nu este doar procaină. Altfel, nu-mi închipui că putea să apară așa ceva. Timpul le va lămuri pe toate.

— Ca să ajungem la ceea ce ați făcut dumneavoastră, trebuie s-o luăm de la început.

— Bine, dar n-avem noi vreme pentru toate.

— Propun să le auzim pe o bună parte din ele. Ce rămîne nespus va fi, în curînd, sperăm, în memorii.

— M-am născut cum demult, la Brăila la 1 ianuarie 1897, într-o familie cu mulți copii și venituri modeste. Am avut o viață și frumoasă și dificilă. Dar, cu cit este mai dificil cu atît e mai frumos. În copilărie, pentru timpurile acelea, am fost o năzdrăvană. Prima mea pasiune n-a fost medicina, ci aviația. Mi-am dorit, la vremea aceea, să-l cunosc pe Aurel Vlaicu. Eram nebună după el, dar n-am avut ocazia să-l văd măcar. Am reușit să zbor la 16 ani cu Andrei Popovici, cumnatul lui Henri Coandă și unul dintre primii noștri piloți.

— Mare curaj!

— Acum cînd stau și mă gîndesc, pot spune că era chiar un mare curaj să zbori, pe vremea aceea, la 16 ani, pentru că puțin mai tîrziu, în anul întîi de medicină, tot ca o mostră de curaj, aveam să-l asist la operație pe primul mare chirurg pe care l-a avut România. Mi se spunea să las cuțitul pentru disecții și să trec la bucătărie. Eu aveam un curaj mai mult nativ, dar m-am convins apoi că, în viață, tinerii trebuie să aibă curaj, fie el și educat. Să-și impună punctul de vedere după ce cîntăresc bine.

— Nu ne-ați spus cum ați ajuns la medicină?

— Tata s-a prăpădit pe cînd aveam 13 ani, așa că am rămas în grija mamei.



Mama era tare grijulie cu mine; pentru dumneai nu eram decît o fetiță. Cu toate acestea mi-am impus voința și am început să urmez medicina, fără a scăpa cu totul de „grija“ mamei. Îmi aduc aminte că în anul întîi nu mă lăsa să intru la operații. Dorința aceasta a mamei n-am reușit s-o respect decît în anul trei de medicină, cînd am avut de-a face cu medicina internă și am înțeles ce înseamnă să ajuți fără să tai. L-am avut dascăl și am lucrat cu Danielopolu, personalitate proeminentă a medicinei și a învățămîntului medical românesc, om generos, mare pedagog și coleg excepțional. Am mai avut prilejul să-i cunosc sau chiar să lucrez cu Parhon, Marinescu și Toma Ionescu.

— Care dintre ei a avut o înriurire mai pronunțată asupra dumneavoastră?

— După cum am vorbit despre el, cred că se-înțelege că e Danielopolu și o să vedeți și de ce, numai să aveți răbdare. Tot el îmi zicea că am un singur defect „spunîndu-mi: „Ești un ambițios“. Numai că aici se înșela. Nu știa sau nu vroia să-mi spună de la obraz că eu de fapt am mai mult defecte.

— Chiar așa?!

— Uite că se poate. După părerea mea, în fiecare calitate se ascunde și un defect, cit de mic. Nu-i așa? Dacă ești prea darnic riști să devii risipitor, dacă ești sever riști să te apropii de răutate și uite că exemplele sau contrariile de acest fel pot fi continuate. Eu am mai multe defecte. Unul ar fi acela că vreau ca toată lumea să fie corectă. De felul meu nu sînt iertătoare nici cu mine, dar nici cu acela care nu-și fac datoria. Și ar mai fi un defect pe care de asemenea nu-l ascund. Mi-a plăcut să fiu prima. Dar aceasta e un „defect“ dobîndit prin muncă, prin studiu. Sportivii care nu se antrenează suficient, care nu asudă la pregătiri nu reușesc să ajungă la un asemenea defect. Eu nu zic că băieții nu sînt capabili. Mă uitam la băieții din jurul meu și mă uit și acum; de cele mai multe ori chiar sînt capabili, numai că au un fel de ambiții patologice, așa zice. Vor să fie mari fără muncă.

— Ca o acoperire concretă a cuvîntelor dumneavoastră amintesc că ați absolvit în mod strălucit Facultatea de medicină în 1922, pentru ea numai doi ani mai tîrziu să deveniți doctor în medicină, magna cum laude. Sîntei membră a Academiei de științe din 1915. Cred că ați întrecut mulți reprezentanți ai sexului bărbătesc?

— În prima jumătate a secolului nostru îi era tare greu unei femei să răzbată într-o carieră. Mi se spunea adesea: „mergi, fetițo, la bucătărie și lasă-ne în pace“. Măcar de-ar fi fost singura neplăcere. Cum v-am spus, a trebuit să lupt întîi cu prejudecata mamei și pentru aceasta a fost nevoie să fac greva foamei. Profesoara n-am reușit să ajung decît după eliberare, prin 1946, cu toate că mă dovedisem capabilă și la 30 de ani, că realizări și, să zicem, intelect. Experiența, desigur, se mărește odată cu vîrsta. Totuși, nu experiența îmi lipsea. Neîntîind băiat, aveam șanse reale doar la probele și examenele secrete, precum cel de internat, unde am reușit să fiu prima. Dar, pentru aceasta muncisem mult, făcusem destule sacrificii. Tinerii trebuie să știe că nici un sacrificiu nu-i de prisos cînd îl faci la tinerete. Eu am făcut multe sacrificii și cred că n-am reușit să fac destule. Nu e cazul să le amintesc pentru că și așa multe nu mai sînt de actualitate. Aș mai spune că toată răsplata vine în timp și cu cit vine mai tîrziu e mai bine; ai suficientă vreme pentru acumulări. Viața e multuitoasă, plină de neprevăzut, de greutăți mai dificil de trecut și chiar mai exuberantă cînd forțele fiecăruia nu mai sînt așa de importante. E o mare nenorocire să vină bătrînețea și să nu fi făcut ceva deosebit la tinerete. De aceea se recomandă tinerilor să se gîndească bine și să înțeleagă că experiența, puterea de sinteză ale celor care nu mai sînt tineri sînt cu atît mai valoroase cu cit ei au înfăptuit ceva demn de luat în seamă încă din anii tineri.

— Sîntei aceea care a dat oamenilor Gerovitalul. Ce legătură are acest excepțional succes cu biografia dumneavoastră?

— Sînt luată prin surprindere. Aș

putea spune că nu are și aș scăpa de întrebare. Oricum, o parte a răspunsului ai putea-o bănuși și dumneata. Eu sînt un caz experimental, și nu de azi de ieri, ci chiar de la început, de cînd am întrezărit efectele procainei. Mă aflam la Timișoara și obținusem rezultate extraordinare în tratarea artritelor cu procaină. Am vrut să afl ce se întîmplă cu ea în alte cazuri. Un student avea genunchiul drept înțepenit și-l ținea, parcă-l vîd și-acum, între perne de nisip. Mi-a dat voie, în 5 aprilie 1949, să-i fac o injecție în artere. Și, cînd este să se întîmple ceva mare toate merg strună. N-o să vă vină să credeți dar cînd am scos acul și-a îndreptat piciorul. Seara am plecat la București, la Danielopolu să-i comunic marea mea bucurie. Pe loc și-a dat seama că nu-s vorbe goale și a zis: „Dumneata ai făcut ceva“. M-a sfătuit să comunic isprava la Academie și acolo mi s-a răspuns că nu se poate cu un singur caz. Mi-au cerut să vin cu cinci cazuri ca și cum nu sperau să mai dau pe acolo cu asemenea treburi. Am mers cu cinci și mi s-au cerut cincizeci. Ce era să fac. Le-am dus cite au vrut. Oamenii au început să vină la mine ca la Maglavit, mai ales că tratam gratuit. Parhon m-a încurajat și el văzînd în descoperirea mea o „treabă de mare importanță socială“. După aceea au început marile greutăți și marea cercetare.

— După treizeci de ani și mai bine de la importanța descoperire, după omologarea Gerovitalului în 1958, el, Gerovitalul, mai pare pentru mulți o realizare incredibilă. Ce le-ați putea răspunde unor sceptici?

— Că este o descoperire nemaipomenită. Iar dacă mai există sceptici și necazuri cu Gerovitalul, aceasta numai datorită răutății și invidiei unora. V-am spus că eu sînt un caz experimental. Dacă sînt așa la vîrsta asta e și moștenire, dar și rezultatul medicamentului. Sînt directorul Institutului național de gerontologie și geriatrie, institut creat la noi în 1952, pentru prima oară în lume, datorită încrederii și grijii partidului și statului nostru. Rețet, sîntem primii în lume, lucru recunoscut oficial abia în 1980 de către O.M.S. Între timp au mai apărut vreo 10-12 institute de geriatrie și gerontologie presărate pe tot globul, ne-au imitat ca structură, ne-au imitat și produsele, numai noi am rămas ca la început într-un fost cîmin de bătrîni. Poate că merităm mai mult. Cu siguranță că nici măcar atît n-ar fi existat dacă nu puneam unărui marea personalitate care a fost C.I. Parhon și eu n-aș fi dat dovadă de dîrzenie. Nu ne credea nimeni. Cum să facem noi așa ceva cînd nu au alte țări. Uite că s-a putut și acum toată lumea ne cere nouă românilor colaborarea în domeniul geriatriei. Conduc institutul de aproape treizeci de ani și fac, desigur, cercetare. Deci, pot munci și încă ce muncă... Nu este extraordinar să existe vîrstnici fără a fi bătrîni? Nu pot să spun că-s tînără. Dar bună de muncă și cu capul întreg, asta da! Boile mele sînt răutățile altora. Eu mi-am văzut de treaba mea. Cum mă lovea cineva la picioare eu saream mai sus și mergeam mai departe. Mi-am văzut în continuare de munca mea. Dreptatea a învins totdeauna. Eu am dreptate și asta mă ține trează. Vreau să lucrez în liniște. Eu personal n-am făcut toată viața altceva decît să muncesc foarte mult. Doar atît.

— Nu este puțin lucru. Sîntei Erou al Muncii Socialiste, conduceți cu experiență și înțelepciunea ce v-o dau viața dumneavoastră de excepție, cu o capacitate intelectuală remarcabilă și cu o dăruire rară programul de continuă aîrmare a gerontologiei românești.

— Durerea mea cea mare este că nu știu ce va fi după ce nu voi mai fi. Va crește, va decade? Îmi lipsește un bun organizator de sănătate publică. Sigur, eu nu mai am puterea de a face atîta cit la 30 de ani, dar pot să fac mai cu cap. Am luptat împotriva dramei bătrîneții, cînd ajungi să știi mai mult, să fii mai de folos, capabil de sinteze, de a conduce, atunci începi să nu mai ții minte. Asta am reușit eu. Se zice că am memoria mai bună decît a secretarei. N-o fi eu un fenomen, dar asta este. Știu și nume și adrese și pulsul vieții științifice, le știu pe toate cite am văzut. Am o memorie în primul rînd vizuală. Cînd ai intrat dumneata mi se spusese doar că ești de la revista „Flacăra“. Eu nu mai știam cum te cheamă, dar și-am spus că te-am mai văzut. Am o memorie vizuală extraordinară și asta mă ajută.

— Ne bucurăm că este așa, vă mulțumim pentru amabilitate și vă dorim multă sănătate și viață lungă!

— Nu, eu aș zice întîi să trăiesc și apoi să fiu sănătoasă. Anul acesta voi participa în Italia la un Congres internațional de gerontologie, mai este o ședință a directorilor de institute de gerontologie la Casa Albă, dacă se va ține, conferințe ca profesor invitat și anul 1982 — un an important. Eu am lansat propunerea, aprobată de Națiunile Unite, ca 1982 să fie considerat Anul Internațional al Bătrîneții. Merită să fiu în viață, e ideea mea. Ar mai fi timp și pentru construirea unui sediu nou al Institutului nostru de geriatrie și gerontologie, primul din lume. Cred că merităm.

ION PREDOȘANU

Însemnări din căminul viorilor

Se afirmă că dispunem de molizi de rezonanță în cantități care ar stârni invidia multor țări ale lumii. Se mai spune, în ceea ce privește valorificarea acestui fabulos arbore, că am avea o școală de luterie românească. La Reghin, capitala viorii românești, recunoscută ca atare în toată lumea (sunetul viorilor meșterite aici a cucerit de mult aprecierile marilor specialiști ai lumii), numărul meștrilor lutieri a ajuns la incredibila cifră de 6 (șase!) și sînt toate șansele ca această mină de oameni să se reducă la numai 5 (cinci): decanul de vîrstă al reghinienilor, maestrul Roman Boianciuc, se află de șase ani în pensie. Asta, dacă ne referim la viitorul imediat, că dacă ne aruncăm privirea într-un viitor mai îndepărtat, nu ne rămîne să zărim decît o... școală fără elevi. Cu alte cuvinte, cele două articole ale noastre, străduindu-se să aducă în dezbatere situația actuală a școlii de luterie românească, militează pentru o normalizare a statutului celor ce, prin talent, profesionalitate și pasiune, dau naștere unei minuni numită vioară, precum și pentru creșterea cit mai urgentă și sigură a unei noi generații de lutieri.

„MUZICA ESTE O LEGE MORALĂ. EA DĂ SUFLET UNIVERSULUI, ARIPI GÎNDULUI ȘI TUTUROR LUCRURILOR. VESELIE ȘI VIAȚĂ. EA ESTE TEMELIA ORDINII. EA ÎNALȚĂ PE OM SPRE TOT CE E BUN, DREPT ȘI FRUMOS”. (PLATON). Aceste cuvinte stau scrise într-un atelier, nu mai mare de 40 metri pătrați, din secția de instrumente muzicale speciale a Întreprinderii de prelucrare a lemnului — Reghin. În atelier, citeva mese de lucru, rame de vioară, chitare și violoncele, prese de lemn și, în fine, șase oameni mereu ocupați. Se numesc Roman Boianciuc, Florea Precub, Nicolae Ciurba, Ioan Luca, Pavel Nagy, Zaharia Mare și sînt maiștri lutieri, adică constructori manuali de instrumente muzicale. Sînt, dealtfel, singurii lutieri din țară care lucrează organizat, și credem că nu exagerăm cu nimic dacă spunem că acești oameni duc peste hotare faima unei străvechi tradiții și, de ce nu, pe a lor înșiși. În întărirea acestei afirmații vine următorul text citit de noi în „The Strad” o revistă de specialitate și de mare circulație: „De-a lungul secolelor Reghinul, un oraș în inima Munților Carpați, a fost căminul viorii. Astăzi, viorile sînt făcute la Reghin de meșterii indomitivi în tradiția vechilor meștri”. Lucrurile bune ne sînt confirmate de chiar șeful secției amintite, Nicolae Bizgan: Secția noastră a ajuns la o producție de 100 000 instrumente muzicale pe an, mai mult, în cursul anului 1980 am atins cifra

de 1 000 000 instrumente, din 1951 data fabricării primei vioară la I.P.L. Reghin. Activitatea noastră n-a fost însă un neîntrerupt șir de succese. Am avut și greutăți, mai avem încă.

Tot ce vîd în această secție „specială” mă convinge că lucrul superficial, munca de mîntuială nu fac casă bună cu nici unul din lucrători. Strădania lor de a produce sunetul cel mai curat cu putință este o cauză de la care lutierii nu abdică. Roman Boianciuc, astăzi în vîrstă de 69 de ani, Erou al Muncii Socialiste din anul 1973, cel care a construit prima vioară la Reghin, în urmă cu treizeci de ani, pensionat din 1974, continuă să vină în fiecare zi la lucru, în atelierul de la etajul al doilea al secției. Din convorbirea avută cu el am înțeles că două sînt lucrurile care îl frămîntă: calitatea sunetelor instrumentelor care ies din mîinile lui și oamenii care vor rămîne după el să-i continue meșteșugul, cu alte cuvinte soarta lutierilor. Și dacă în privința calității sunetului, măiestria lui are un cuvînt greu de spus, viitorul mai îndepărtat al unei vechi tradiții îi depășește puterile. Discuția pe care o redăm în continuare a fost generată de observația, deloc îmbucurătoare, că numărul lutierilor este în scădere; căutăm să aflăm motivele acestei anormale situații.

Florea Precub: Să fii lutier nu este un lucru foarte ușor. Un maestru lutier trebuie să cunoască toate fazele de execuție ale instrumentelor pe care le lucrea-

ză. El croiește, imbină, lustruiește și caută perfecțiunea. Trebuie să fie stăpîn pe meseria sa pentru că în final își pune semnătura pe vioară și a face lucru de mîntuială este ca și cum ți-ai fura singur căciula. Nici un lutier nu ia asupra lui un asemenea risc.

Nicolae Ciurba (păstrează grafița semnăturii de lutier): Faptul acesta are două tăisuri. Face ca munca noastră să fie foarte apreciată, dar în același timp stochează pe foarte mulți tineri să se dedice luteriei. Ce vreau să spun? Este mult mai avantajos pentru tineri să lucreze în secția automată, pe o mașină, să răspundă de o singură fază de execuție. Munca mecanizată este preferată pentru că se câștigă mai bine. Un tînar care vine în acest atelier va câștiga mai puțin, pentru că vor trebui să treacă trei ani pînă va învăța totul. Asta îndepărtează pe mulți. Avem acum noroc de un băiat pasionat de meserie, care ni s-a alăturat. Îl cheamă Zaharia Mare.

Pavel Nagy: Poate nu știți, dar meseria de maestru lutier nici măcar nu este trecută în nomenclatorul Ministerului Muncii. De cînd știu, noi sîntem considerați **șimplari-ajustori montatori**, și unii din noi lucrează de 25 de ani, iar maestrul Boianciuc de 30 de ani.

Roman Boianciuc: Pe mulți care vin și ne vîd ce facem îi apucă risul cînd aud cum sîntem numiți. Eu cred că asta se întîmplă și din pricină că lutierii nu au nici pînă acum un statut al lor. Peste tot în lume sînt asociații de lutieri care funcționează după niște statute precise. La noi nu există așa ceva. Prin munca noastră, trebuie să vă spunem, am întocmit un statut al lutierilor români, proiect care este pe drumul anevoios al semnăturilor, pe plan local. Și un alt lucru pe care nu-l înțeleg: de ce nu sîntem sprijiniți pentru a participa la concursuri și festivaluri?

La întreprinderea de prelucrare a lemnului din Reghin am cunoscut oameni admirabili, adevărați artiști vrednici de toată stima. Munca lor înseamnă pasiune și măiestrie, lucru ce, dealtfel, este recunoscut în toată lumea. În același timp însă se puneacea apăsătoare întrebare, foarte des folosită în sport, ce rămîne după? Cine va prelua ștafeta?

GEORGE CUȘNARENCO

„Renunț la permisul de conducere”

Firese ar fi ca atunci cînd un cetățean cere permis de conducere, să realizeze și răspunderea deosebită față de societate, față de familie, ce o incumbă pilotarea unei mașini. Unii solicită dreptul de a conduce nu din necesitate, ci din vanitate. De bine, de rău, omul se cunoaște pe el însuși. Foarte cinstit, cutare sau cutare mărturisește prietenilor: „Nu sînt bun de șofer pentru că sînt distrat, nu mă pot concentra”. Omul își cunoaște limitele și este conștient că forțînd nota, insistînd să devină cu orice preț șofer se poate transforma nu numai în dușmanul propriilor sale interese, dar și într-un pericol pentru cei din jur. În alt caz, o reprezentantă a sexului frumos, declară la rîndul ei la fel de corect: „Deși am mașină, nu rîvnesc la carnetul de conducere, sînt emotivă. Mă voi mulțumi cu rolul de pasageră”.

Ce te faci, însă, cu orgolioșii, cu vanitoșii. Un bărbat: „Ce adică, eu sînt mai prost decît Georgescu? El a putut să-și ia permis și eu nu?” O femeie: „Nici nu mă gîndesc să renunț la ideea de a fi șoferiță, Ioneasca care e... (urmează o ploaie de invective) și care habar n-are ce-i alia mașină, e bine mersi la volan și pe mine, dacă nu lupt pentru permis, să mă creadă toți o proastă?”

Dacă au cit de cit aptitudinile pentru conducerea unei mașini, „chemare pentru volan”, respectivii nu se întrebă.

Cînd după repetate eșecuri li se explică de ce nu pot deveni șoferi, ei recurg, atunci la ultimul și cel mai „convîgător” argument: „Dați-mi permis și voi merge încet”. Curios cu cîtă ușurință se pune semn de egalitate între mersul încet și siguranță, deși zilnic, pe străzi, pe șosele, vedem cum cei care înaintează ca melcul îi încurcă pe ceilalți, afectează atît siguranța, cît și fluenta traficului.

N.S. din Tîrgu Mureș, la volanul autoturismului său „Dacia”, împreună cu soția A.S. (proaspătă șoferiță) au plecat la Cluj-Napoca să-și vadă unul din copii, elev la un liceu cu profil de telecomunicații.

Au dormit la o rudă din Cluj-Napoca și a doua zi, imediat după prînz, au plecat. Se apropiiau de Tîrgu Mureș. La Ludus, o femeie agită mina spre autoturism în semn de oprire. Abia după oprire cei doi soți își dau seama că autostopista nu e altcineva decît vecina lor care locuiește în blocul alăturat. „Vă rog să poștiți sus. Nu vă scuzați că ne-ați oprit. Ne face plăcere să vă putem duce la Tîrgu Mureș”.

Echipajul ajunge la Iernut. Deodată, N.S. reduce viteza mașinii și-i propune soției (posesoare de permis de la sfîrșitul lunii septembrie 1980, timp în care a făcut 3-4 drumuri însumînd... 200 de km!) să preia volanul. Aceasta, oarecum luată prin surprindere, are citeva momente de ezitare. Se gîndește la precara-i experiență, la asfaltul umed, la ce-o să zică pasagera dacă e stingace, dar și la argumentele pro: șoseaua dreaptă, traficul aproape inexistent. „Voi merge încet”, gîndește ea în concluzie. Cu nu prea mult curaj, ia locul soțului la volan. Pasagera nu dă prea mare importanță schimbării pilotilor. I se citește pe față chiar o umbră de curiozitate amestecată cu ironie. „La să vedem ce poate vecina?”

La volan, femeia e vădit stînjinită. La urma-urmei ne aducem stîncare aminte cum conduceam cînd aveam la activ mult prea modestul rulaj de două sute de kilometri.

O incomodează în mod vădit prezența pasagerii. La starea de inhibiție se adaugă și o ușoară enervare. Șoseaua goală. De parte, la circa 400-500 de metri se zărește o căruță. „Ce l-o fi apucat?” își zice șoferița. Se angajează în depășirea atelajului. La reintrarea pe partea dreaptă a drumului, stingace, femeia virează mai mult decît trebuie și autoturismul ajunge cu roțile din partea dreaptă pe acostamentul umed al șoselei. Ca un cal năruș, mașina ripostează, începînd să joace ușor pe roțile din spate. Ce-i drept, femeile sînt mult mai prudente la volan, nu se angajează în întreceri pe șosele, dar se și pierd mai repede. Șoferița încearcă să redreseze mașina, comițînd clasică greșeală a începătorilor (din păcate, nu numai a lor, dar și a multor șoferi cu state vechi de serviciu). Ea trage cu putere de volan la stînga. Autoturismul, după un scurt zigzag, se întoarce la 180 de grade și după ce trece peste șanțul stîng al șoselei (raportat la direcția inițială de mers) ia „în brațe” cu partea laterală dreaptă a pom. A.S. și pasagera ocazională sînt rănite grav.

După citeva zile de la accident, cînd a ieșit din starea de șoc, șoferița mărturisea: „Am luat permisul abia după a patra încercare. Regret că am urmat cursurile școlii de șoferi și după acest accident nu mai doresc să conduc, renunț la permisul de conducere”.

Ce bine dacă ar fi renunțat mai înainte la intenția de a deveni șoferiță!

VICTOR BEDA

Ce oameni descoperă molizii de rezonanță?

Dialogul nostru cu profesorul de muzică Nicolae Musat de la Liceul pedagogic din București a debutat cu o întrebare pe care o și reproducem:

— Știți cit venit poate să aducă patriei noastre un molid de rezonanță în vîrstă de 150 de ani?

— Nu.

— Aproximativ o jumătate de milion de dolari.

— Și asta vrea să însemne că ar trebui să exportăm molizii de rezonanță?

— Nu. Nicidecum. Trebuie să-i prefacem în vioară, violoncele, viole.

— Asta, după cite se știe, e o treabă dintre cele mai delicate, ca să nu zicem și foarte grea. Dar, pînă una-alta, cum de-ați ajuns la această cifră pur și simplu amețitoare chiar și pentru un molid de rezonanță de 150 de ani?

— Simplu. În revista „The Strad”, vo-

lumul 91, nr. 1063, la pagina 214, într-o listă a unei mari licitații de vioară, licitație desfășurată anul trecut, sub auspiciile celebrei firme Susan Baker, locul întâi a fost ocupat de o vioară românească (autor, Nicolae Ciurba din Reghin), iar locul doi a fost ocupat tot de-o vioară românească (autor, Florea Precub, tot din Reghin). Prima vioară a fost cîtată la 750 lire sterline, iar cea de-a doua la prețul de 600 lire sterline. Următoarele locuri au fost ocupate de vioară de producție germană, italiană sau franceză și la prețuri mult mai scăzute, cel mult 350-400 de lire sterline.

— Bănuim că, ajunși aici, vreți să ne propuneți un sumar calcul privind numărul de vioară sau instrumente muzicale cu coarde ce pot fi obținute dintr-un molid de rezonanță.

— Exact. Dintr-un molid ajuns la o

înălțime de aproximativ 60 de metri pot fi valorificați integral 50 de metri de sub coronament. Din această cantitate de lemn de rezonanță pot fi fabricate cel puțin 500 de instrumente. Dar vă propun să părăsim deocamdată domeniul cifrelor. Iată, acum doi ani, la Poznan, la un concurs de interpretare, creație și luterie, viorile românești s-au clasat printre primele, iar la Cremona, orașul vestitului Stradivarius, într-un concurs internațional de luterie, o vioară a maestrului Roman Boianciuc și o violă a celuiiași Florea Precub au ocupat locul al treilea. Lucruri bune și frumoase, dar din păcate există un anume dar...

— Vă ascultăm.

Lutierii noștri, oameni cu mină de aur, nu au participat în ultima vreme decît la cele două manifestări. Ea chiar și aceste două participări au întîmpinat destule dificultăți. Că o astfel de situație nu este deloc normală, iată, asociația lutierilor dintr-o țară vecină, Bulgaria, a participat cu 17 instrumente și tot atîția meștri care și-au îmbogățit, desigur, experiența, și-au lărgit orizontul. Cu alte cuvinte, înființarea unei asociații se impune cu stringență, acesteia revenîndu-i multiple sarcini precum și cea a participării lutierilor noștri la toate confruntările internaționale unde, sînt sigur, ne-am acoperi nu numai de lauri.

— Și cine anume ar putea face parte din această asociație a lutierilor?

— Toți constructorii de instrumente cu coarde din Reghin, cu precădere cei din atelierul special, precum și toți restauratorii și constructorii amatori din țară.

— Sînt ei chiar atît de mulți pentru a valorifica imensa cantitate de molizi de rezonanță din țară?

— Nu, nu sînt suficienți, dar pentru a continua ideea cu asociația, v-aș propune un al doilea aspect al problemei, dealtfel primul mare pas care neapărat trebuie făcut.

— Și-anume?

— Este cazul ca Ministerul Educației și Învățămîntului, în strînsă colaborare cu Centrula industrială a prelucrării lemnului, să preia problema formării noilor generații de lutieri. Știți, de exemplu, cum poate un tînar să devină lutier?

— Nu, mărturisim că nu știm.

— Printr-un curs numit ucenicie la locul de muncă. Dar, după cum s-a văzut, cursul este departe de a asigura un număr suficient de lutieri. De ce?

— Ce propuneți deci în mod concret?

— Înființarea unor clase speciale în cadrul unui liceu de prelucrare și industrializare a lemnului, clase de lutieri. Liceul poate fi înțeles, după ce candidații vor fi trecut printr-o serie de probe și selecții specifice. Desigur, nu mă amăgesc cu ideea că toți absolvenții vor deveni mari meștri în atît de nobila artă a luteriei, dar sînt convins că, pe măsura unor calități deosebite, se vor ridica anual doi-trei care să poată prelua ștafeta actualilor meștri de la Reghin. Mai mult decît atît, mă gîndesc că vreunul dintre ei se va arăta demn să-l trimitem ca bursier la Școala superioară de luterie cu caracter internațional de la Cremona, unde noi nu am trimis pînă acum nici un bursier.

VICTOR NIȚĂ



Tăierea porcului

Cît poate răbda o mamă?

Am bătut cu insistență la ușa casei din str. Mitropolitul Filaret nr. 16, aflată într-un cartier liniștit al Bucureștilor. Se pare că familia Boerescu nu primește prea bucuroasă oaspeții. Tot după insistențe, am reușit să-l convingem pe omul în puterea virstei, Mihai Boerescu, să ne dea voie să vorbim cu mama sa. Nu vrea să pătrundem în camera bătrinei. Intuim că se petrece acolo, în casa de la nr. 16, exact ceea ce scrisese Lidia Benkő.

Spectacolul camerei Mariei Boerescu pare cu atât mai de necrezut, cu cât la dînsa se intră direct din camera soților Boerescu. Așadar, dintr-o încăpere curată, încălzită, cu servete brodate și apretate, cu paturi așternute proaspăt, cu flori pe masă... o ușă ce dă în infern. Nu exagerăm. Vă vom descrie infernul în care trăiește, alături de fiul pe care l-a crescut singură, spălînd rufe, o mamă.

Camera nu are lumină. Gunoaiele nu au fost scoase de luni de zile. Patul... o somieră de o murdărie de nedescris, fără cearșaf, fără plapumă, cu niște zdrențe inghemuite... O masă literalmente plină cu gunoaie, citeva coji de piine rămase de la masa fiului, a norei și a nepotului. La ferestre atîrnă resturi negre de perdele, și parcă ne aflăm în plin decor al „Azilului de noapte”.

Insemnările acestei anchete sociale au fost scrise pe semiîntineric. Mihai Boerescu stătea în ușa, păzind ca un gardian, cenzurînd ceea ce încerca să ne șoptească maica Maria: „Luai-mă de aici, oriunde, nu mai pot, nu mai pot!”... Am întrebat-o cum l-a crescut. Mi-a spus: „Spălînd rufe, cît era ziua de mare, purtîndu-l în brațe și de mină, prin adăposturi, în timp de război”. „L-ai iubit, măicuță, pe fiul dumitale?” „Da, l-am iubit, doar pe el l-am avut. Apoi l-am iubit pe băiatul lui și l-am crescut tot eu. Am avut grijă, l-am spălat, l-am dat la muncă, că el pleca dimineața și venea noaptea. La fel îl iubesc, cum l-am iubit pe el. Dar mă bate și băiatul... nu numai ei! Noră-mea mi-a spart capul, băiatul îmi vorbește urît, mă injură, mă lovește... luați-mă, vă rog, de aici!”

Îl puteam promite că o vom lua din casa în care are dreptul să-și trăiască liniștită bătrînețea? Trebuia să auzim ce spun ceilalți membri ai „familiei”. Într-adevăr, nu se poate numi **FAMILIE** acest grup de oameni care torturează

fizic și moral o femeie în vîrstă, o femeie care a dat viață, a muncit, pînă la ultimul capăt al puterilor. Acum, e clar, Maria Boerescu nu mai poate munci. Și oamenii legați de ea prin legături de sînge, de recunoștință, de lacrimi, nu mai au nevoie, sînt sătui să vadă trupul greu de reumatism, mîinile anchilozate, și își zic cu nonșalanță: gata cu ea!

Ne așezăm în jurul mesei. Repet: curat, cald, o altă lume! În fața mea, ca o nălucire rea, ușă întunecată, iar dincolo de ușă, obedan, simt parcă răsunarea femeii, singură în durerea ei, în murdărie, în amintiri...

Floarea Boerescu, nora, este acel gen de femeie care strigă sus și tare că „a avut trei operații, trei tăieturi pe burtă!” La orice încercare de dialog ne aruncă în față „operațiile”. Ne declară cu atîta cinism, încît abia avem puterea de a ne abține: „Eu nu pin mina să-i fac curat! Să-i facă fiu-său! (n.n.: „Fiul” era de față) Și, puteți să scrieți oriunde, pe batia asta n-o spălați, și n-am s-o curăț de mizerii! Eu ies de la lucru la patru după-masă. N-am eu vreme să văd de ea! Să-i angajeze femeie! N-am bătut-o, cine spune că am bătut-o? Spune, fă (n.n.: bătrîna ieșise din întineric și ei stătea cu capul plecat, la doi pași de masă, fără ca fiul să-i ofere un scaun), spune, fă, te-am bătut?”

Tonul cu care se adresa mamei soțului ei nu poate fi redat. L-am întrebat pe Mihai Boerescu: „Suportați să i se vorbească mamei dv. în felul acesta? Cum de s-a ajuns pînă aici, nu vă dați seama că aveți rolul de cap al familiei? Că de la dv. trebuie să pornească ordinea firească în familie, trebuie să impuneți respectul față de mama care v-a născut, dacă el nu există, dacă s-a produs această oribilă stare de ură?”

„Eu nu stau acasă, eu muncesc!” a venit prompt răspunsul. Și a început să-și improviză mama cu invinuirii, încercînd să-mi demonstreze că ea e de vină. Că așa a trăit toată viața, fără să-i pese de curățenie, fără să se îngrijească de casă, să aibă măcar mobilă... Nora striga de acoperirea glasul bărbatului, bătîndu-se cu pumnul în piept și aducîndu-i aminte că, atunci cînd s-au luat, avea un pat și o mașină de gătit! Dacă n-ar fi fost ea...

O întrebăm dacă știe cum se trăia cu zeci de ani în urmă. O întrebăm dacă

își imaginează că o spălătoreasă ar fi putut să-și cumpere mobilă și să-și facă apartament. O întrebăm dacă își dă seama că femeia care stă în picioare în fața ei a avut un scop mai sînt decît toate lemnele cumpărate de dînsa și de soț: acela de a-și crește copilul, de a-l da la carte. Băiatul spălătoresei prin case străine a învățat zece clase, apoi maica Maria l-a ținut și în școala profesională. „Dacă l-a făcut, tipă Floarea Boerescu, a avut obligația să-l și crească!”

Mai întrebăm cine l-a crescut pe fiul ei, acum elev în clasa de IX-a. Ni se spune că învață la Liceul de aeronautică, dar nu putem fi siguri. Oriunde ar învăța, crunta realitate este că și el a învățat „lecția” de la părinți! „Da, își unesc glasurile pline de ură soții Boerescu, băiatul a fost crescut de bunică... îi dădeam 300 de lei pe lună...” Așadar, femeia care toată viața a muncit pentru a da societății un om, muncea în continuare dînd îngrijire nepotului... iar fiul și nora scotocesc ca pe o supremă generozitate faptul că îi dădeau 300 de lei pe lună!

„De ce n-a vrut să se angajeze la stat? Am vrut s-o bag la mătură, la noi, dar nu i-a convenit!”

Așadar, nora îi făcea și un „dar”, la bătrînețe. Ce mai conta o viață la albă? Ce conta că îi crește băiatul? Putea foarte bine să treacă la mătură! Avea ea vreo obligație? Nu, Floarea Boerescu strigă pînă la cer că nu are nici o obligație față de batie l, c-așa îi zice el, în semn de total dispreț, mamei sale.

De la ei nu mai putem aștepta nimic. Vorbim cu băiatul. Înalt, cu un început de jenă, de căință, repede reprimat la vederea părinților, care îl încadrează, gata să-i apere insolenta... Îl întreb dacă a bătut-o pe bunica, pe femeia care este mama tatălui său... „Facem glume, răspunde ca la o lecție, o lecție bine învățată, o împing, nu o bat!” „Dintr-o „glumă” a băiatului înalt cît ușa, ne spune Lidia Benkő, bătrîna a zăcut trei ore în baie.

Lidia Benkő, vecina care ne-a scris, a avut amabilitatea să ne primească și să adauge citeva amănunte care, și mai pregnant, au conturat tragedia Mariei Boerescu, caz rarism în viața noastră socială. Mărturisim că nu putem uita cum am lăsat-o, în holul neîncălzit al casei, așteptînd o minune, așteptînd ca cineva să o scape de calvarul pe care îl trăiește.

„Cînd trăia vecina de alături, la care spăla maica Maria, vedeam, spune Lidia

Benkő, cum stringea mîncarea pe care i-o dădea. Nu o mîncă dînsa, o ducea acasă, să mînce băiatul... Acum, dacă îi dau o prăjitură, o duce nepotului... Chiar cițiva lei dacă îi dau, îi păstrează pentru nepot... Adunase și ea, în toți anii de muncă, vreo trei mii de lei. Cînd au zăgrăvit în casă, afară de camera ei, i-au cerut să le dea toți banii. Să fie vreo două săptămîni, a venit la mine îngrozită, abia se tirăște, dar cînd nu mai poate îmi bate în ușa și nu pot să n-o primesc. Ce crimă făcuse? Spărsese chiuveța, i-a căzut o cratiță, ați văzut ce mîini umflate are? Nora a amenințat-o cu o omoară dacă nu-i plătește chiuveța. I-am dat vreo două sute de lei, să o potolească”.

Toți vecinii cunosc calvarul Mariei Boerescu, dar aproape nici unul nu mai îndrăznește să-i aducă mîncare sau lemne. Au fost amenințați cu bătaia. Emoționant ni se pare gestul unui băiețel de vreo șase-șapte ani, Bogdan, care, ni se spune, îi duce pe furis cite un braț de surcele, cînd pleacă „stăpînii”. Cît de mare este încrîncenarea fiului, a norei și a nepotului!

Vorbim cu Silvia Petrișor, asistentă la Spitalul P.T.T. O cunoaște pe Maria Boerescu din 1949. A muncit toată viața. Așa o știe. Stă peste drum de casa lor și vine pe furis la fereastră să-i aducă o farfurie de mîncare. „Familia” a promis că-i va sparge capul dacă mai aduce ceva... Mereu aude țipetele bătrinei. Ultima „ispravă” a „liceanului”: a lovit-o pe bunică, folosind ca armă o piine veche, tare ca piatra... Răsplată pentru piine pe care o cumpăra, din munca ei pe la case străine, pentru ca Mihai Boerescu, acum șef de echipă la I.U.P.S. București, să nu moară de foame... Acum trei ani a trebuit să fie internată la Spitalul „Gheorghe Marinescu”... tot în urma bătaii primite de la nora...

Fiul și nora mi-au declarat că Maria Boerescu nu-i în toate mîinile. Silvia Petrișor, care i-a făcut injecții atunci cînd a fost bolnavă, care o vede zi de zi, afirmă cu toată responsabilitatea ei că Maria nu este ne bună. Chinuți, da!

Poate ar fi bine ca Maria Boerescu să fie internată într-un cămin de bătrîni, unde să trăiască în liniște anii pe care li mai are de trăit. Cerem însă ca fiul și nora să fie obligați prin lege la plata întreținerii Mariei Boerescu, pentru că au abandonat-o. Așteptăm ca, în cel mai scurt timp, să ni se spună că MAMA care a trudit o viață este apărută.

PIA OLARU ■

Copii care nu pot crește ca niște copii, părinți care nu sînt în stare să fie părinți

Notasem într-un P.S. la ancheta „Un copil rămas pe drumuri” că înainte de a părăsi școala din Condești, unde Ochisor Nicolae Marian și-a regăsit locul printre elevi, băiețelul de 10 ani, după ce ne-a mai mulțumit încă o dată pentru ajutor, ne-a rugat cu glas șoptit să avem grijă de frațiorii lui vitregi, Mihaela și Nelu, care stau cu mama lui și cu concubinul acesteia, Gheorghe Din. L-am ascultat, descoperind cu această ocazie o altă sfișietoare dramă, cea a copiilor Din, copii care, chiar dacă în ultimii ani au avut un adăpost — apartament părintesc — de nu le-ar fi teamă să acuze — teamă adîncă, înrădăcinată pe figurile lor permanent speriate — ar acuza! Acuză însă viața lor din ultimii ani, după cum, sub semnul acuzării rămîne alcoolismul tatălui, decăderea morală a „mamei” vitregă, Stela Ochisor — care și-aruncase pe drumuri propriul fiu, pe Marian Ochisor.

Dar să deschidem și acest dosar al acuzării, în numele copiilor Din, poposind în miezul tristelor evenimente, pe str. Intrarea Abanosului nr. 2, bloc 1, scara 1, sector 2. La etajul 3, în apartamentul 31, lumea s-a răsturnat pentru doi copii minori. Risul lor nu s-a mai auzit de foarte multă vreme aici — s-au auzit doar hohotele de rîs ale unor bețiși și tot mai adesea țipetele de groază ale copiilor maltratați.

Sînt mai bine de 4 ani de cînd Tudora Din a adus pe lume al patrulea copil al familiei. L-a abandonat în spital unde-l născuse și a plecat direct la părinții ei, într-o comună din Teleorman, Talpa, sătulă de bătăile primite de la soț, dezinteresată în acel moment de viața copiilor ei. Pe cel mic, Eugen, l-a luat încă de pe atunci statul în îngrijirea sa; pe cel dinaintea lui, Laurențiu, născut în 1974, cu encefalită, tot statul i-a devenit mamă și tată. Ceilalți doi, Mihaela, care are acum aproape 10 ani, și Nelu, 8 ani, au rămas în grija tatălui lor. La scurt timp după plecarea Tudorei apare în casă pe post de „mamă” Stela Ochisor. Ea, care și-aruncase propriul copil, urma să îngrijească și să iubească alți doi copii străini! Viața proaspetei „familii” se derulează cu încetinitorul: și unul și celălalt își fac din beție un mod de existență. El bea spirit medicinal, ea țuică. El, din cînd în cînd, dispăre din apartamentul 31. Neplăcîndu-l să muncească și ținîndu-se de scandaluri ajunge la închisoare. Ea, ca o femeie credincioasă, îl așteaptă să se întoarcă, avînd „grijă” de copiii lui și unelori de al ei. Adică, îi închide în casă, de dimineața pînă seara, nemîncați, lăsîndu-le alături o găleată în locul instalației sanitare distruse. În semn de protest, el, mititeii, își ridicau blocul în cap. Pentru o intervenție grăbnică.

Blocul acuză! — așa s-ar putea subin-

titula dialogurile noastre cu vecinii și cunoscuții cuplului Din-Ochisor. Iată citeva secvențe demne de reținut de către Comisia de ocrotire a minorilor din sectorul 2 București.

Elena Dala, ap. 41:

— Copiii sînt sălbăticii, dar nu din vina lor! Au ajuns așa din vina părinților pe care nu-i interesează decît băutura. Uneori îi iau și pe copii la chefurile lor unde-ți tin pînă la ore tirzii din noapte. Alteori stau pe afară pînă-n miezul nopții, cînd se îndură „părinții” să vină să le deschidă ușa. Stau înghețați, nemîncați!

— Nemîncați?

— Așa este, precum vă spun! Întrebați oamenii și-o să aflați cum răscolesc mai tot timpul prin gnoiuil blocului, în căutare de rămășițe de mîncare. Ați văzut fata? Minuțele ei sînt cît două degete laolaltă. Dacă are 15 kg, mare lucru. Din cauza subalimentației și a bătailor. Știu, nu vă vine a crede. Bat noaptea la copii cînd se îmbată, de tipă bieții ca din gură de șarpe. Vorbesc urît, cum n-am mai auzit de cînd sînt pe lume, și doar sînt femeie în vîrstă de acum; se bat în parte, iar amîndoi își bat bestial copiii. Și atunci, de unde copiii educați?!

Familia Păunescu, ap. 27:

— El: Nu mă interesează ce face altul!
— Ea: Ba de ce nu! Copilașii ăștia sînt destul de amărîți, de ce să nu o spunem pe-a dreptă! Maică-sa i-a părăsit, și doar știa unde-l lasă. Cînd al copii trebuie să vezi de ei, să-ți crești, oricum ai duce-oi tu, ca mamă. Ce să mai vorbim, și-ar face pomană cu ei statul dacă i-ar lua de aici.

Familia Oprea, ap. 38:

— Băiețelul are umărul obrazului sting spart și-o umflătură în acel loc ca o goasă. L-a bătut țuică-său într-o dimineață pe la 5,00. Urla copilul cît putea, de ne-a trezit pe toți.

— Nu ați intervenit?

— Le-am bătut în ușa. Îmi venea să le-o sparg cu toporul, mi se speriaseră și copiii în casă. Nu mi-a deschis, conform obiceiului, m-a injurat și atît. Dimineața, cînd am văzut copilul, m-am speriat ce avea pe față.

— I-ați mai auzit și altădată bătîndu-l neomenește pe copii?

— Oho! Să am atîtea fire de păr în cap de cite ori i-am auzit! Pe fată a bătut-o o dată pînă la leșin. Îi bate pe amîndoi, ca la două țambale, noaptea, ziua. Strigi la ei, te injură.

— Dar ea, Stela, mama vitregă, cum se poartă cu copiii?

— Cum să se poarte? Bate și ea la ei de-i usucă. Mai ales pe fată. Canon pe viața bieților copii. Să-i vedeți cînd îi trimit după cumpărături...

— Ce fel de cumpărături?

— Țuică și spirit, astea-s cumpărături!

lor. Pleacă micuții cu piciorușele goale pe cite un ger de crapă piatra și se întorc de la „Complex” cu brațele încărcate de sticle pline.

— La școală se duc?

— Se mai duc! Cînd Din e beat nu-l lasă, are treabă cu ei să-i bată. Dar și așa, cînd și cum să învețe bieții de ei? Stau uneori pînă în miezul nopții la ușa, neavînd cu ce intra în casă. Alteori îi însoțesc pe petrecăreți, știînd prea bine ce-i așteaptă mai apoi...

Familia Bakoni, bloc 2, ap. 19 (foști prieteni de pahar):

— Cei doi fac scandal în fiecare noapte, asta fac. El zice că e bolnav. Are boala chiuului și a spiritului! Iar ea, pe-a țuicii. Se cheamă că e mai... rafinată dumneaei. Într-o zi a lovit băiatul cu capul de colțul peretelui de l-a crăpat... Așa avea ea grijă de copii cînd el era în pușcărie. Mai bine le-ar merge copiilor ăstora dacă ar fi singuri pe lume, ce să mai vorbim. Si un cîine are o viață mai bună decît ei!

Se făcuse seară, dar în apartamentul 31 nu se aprinsese încă lumina. Cei doi nu-și făcuseră apariția iar copiii, închiși pe dinăuntru, aveau ordin să nu deschidă. Își luau astfel zadarnice măsuri de precauție, deoarece datorile pe care le aveau de achitat statului tot trebuiau achitate: 4.500 lei — restanța la întreținere, 9.000 —

Ce face omul
cînd nu-l vede nimeni

„M-am otrăvit să văd
dacă mă iubește”

Disperare în familia D.N., domiciliată în București, pe strada Crizantemelor.

Soția, înspăimîntată, fuge prin vecini, să ceară ajutor. Își smulge părul din cap, hohotește de plîns și abia reușește să se facă ințeleasă.

— Aoleu... Vai de mine... Bărbațu-meu... E rău... E foarte rău... Moare... Ce mă fac?... Moare... Vai de zilele mele... Ajutor... Ajutor...

Cu greu, vecinii reușesc să afle că bărbatul nefericitului s-a otrăvit.

chirie, peste 3.000 lei pentru lumină. (Blocul știa că există și un ordin de evacuare a lor.) Cum ni s-a spus din mai multe direcții că „veselul” cuplu își poate face apariția și după miezul nopții, am apelat la administratorul blocului căruia copiii, cunoscîndu-i vocea, i-au deschis.

— Ce ați mîncat voi azi?

— O supită cu piine!

Ne este arătată oala cu supița, pusă pe geam. Apă lungă pentru amăgirea foamei celor doi. Se lasă o tăcere grea peste camera tristă, tapetată cu poze de artiști. În colțuri, pînă de pîianjen. De la baie răzbate un miros de mușcăi. Cum o fi arătat oare acest apartament pe vremea cînd și-a luat și chiriași? Nouă inși în două paturi, beții continue, promiscuitate. Nu, nu avea rost să mai speriem și noi acești copii cu întrebările noastre.

Discuția cu cei doi concubini — Ochisor și Din — nu merită nici măcar consemnată. Cite un răspuns monosilabic venit dintr-o parte sau din alta, și atunci pentru a se apăra de acuzațiile locatarilor blocului. Mai mult au tăcut. Tăceri ale ireponsabilității. Și totuși vor trebui să răspundă. În fața oamenilor, în fața legii, pentru viața lor de promiscuitate, pentru decăderea lor, pentru nemunca lor și mai ales pentru chinurile la care îi supun pe cei doi copii, ultragîndu-le memoria pentru toată viața.

Sperăm că argumentele aduse de noi în favoarea copiilor Din își vor găsi cuvenitul ecou la Comisia de ocrotire a minorilor din sectorul 2 al Capitalei: Să acționeze neîntîrziat pentru aplicarea legii de decădere din drepturile părintești și de tragere la răspundere în fața justiției a acestor părinți care nu sînt în stare să fie părinți.

GEORGETA BLĂNARU ■

Iute, telefon la Salvare. Mașina vine fulger și-l duce pe D.N. la spital. Investigat rapid de către medicii, concluzia explodează ca o bombă, revoltîndu-i, pe drept cuvînt, pe cei de la Salvare. D.N. se „otrăvise” cu coniac! Băuse, ce-i drept, fără nici o măsură, pînă i-a fost cu adevărat rău. Și-atunci l-a „fulgerat” o idee uimitoare... „idee bețivă” cum rareori poți afla... „Ce-ar fi — și-a zis D.N. — s-o pun pe nevastă-mea la încercare? Să-i spun că m-am otrăvit... Acum o să văd dacă mă iubește cu adevărat...” Și s-a lămurit D.N. De atîta iubire, soția să-și piardă mințile, nu alta! La un pas de un atac de inimă!

Asta da, verificare!?

Murea femeia, s-ar fi lămurit definitiv D.N. ce mult îl iubise consoarta. Și s-ar fi lămurit, poate, și ce mînte de muzeu poartă sub pălărie.

MARIUS POPESCU ■

„Practic, am putea pune ideea de frumos în tot locul...”

Convorbire cu ing. Gheorghe Culea, directorul Fondului plastic

— Stimate tovarășe Gheorghe Culea, Uniunea artiștilor plastici numără cu totul cam două mii de membri. Cît personalului unei întreprinderi medii sau mai degrabă mici. Din felurite pricini, o parte din membrii Uniunii artiștilor plastici nu izbutese — deși, evident, ar vrea-o — să lucreze sistematic și spre prosperitatea bugetului lor și al familiilor lor PENTRU și PRIN Fondul plastic. Opinia noastră este că o industrie cu 2000 de PRODUCĂTORI-CREATORI — cu o mină de lucru deci de înaltă calificare — trebuie să fie nu numai foarte productivă, dar și capabilă să-i asigure acestora un venit mulțumitor și stabil. Imi veți răspunde că fiind vorba de artiști și de obiecte de artă, chestiunea economicului comportă unele specificații.

— Ceea ce pentru dumneavoastră reprezintă o opinie, pentru mine înseamnă o convingere. Cu specificația, într-adevăr, că Fondul plastic are un număr de încadrări și, în principiu, colaborarea artiștilor plastici din toată țara și din toate specialitățile: pictură, sculptură, grafică, arte decorative, design etc. La care, în funcție de comenziile statului și de contractele cu unele întreprinderi comerciale și alți colaboratori. Arhitecți, de exemplu.

— De ce numai „în principiu”? Ce împiedică principiul să devină fapt?

— Cauzele sînt mai multe. Să începem cu acelea importante. Să cădem de acord că, creația și în special aceea de tip artistic are particularitățile sale diferite față de producția planificată a unei întreprinderi industriale. Dealtfel sînt cazuri, cum ar fi crearea unui monument, cînd numai documentarea — cu studiile pînă la varianta finală — poate parcurge etape de ani de zile. Desigur că, odată realizată și intrată în sistemul de transmitere contractuală sau de vânzare-cumpărare, de la artist la beneficiar, fie el instituție de stat sau persoană fizică — creația artistică mai conține un aspect, cel de obiect util. Indiferent dacă este vorba de o utilitate educativă, estetică, bun de consum sau altă natură. În acest caz, Fondul plastic este un mediator de interese, comerciale și artistice, deopotrivă, unul mai priceput ori mai puțin priceput. Unde există comandă din partea

unui beneficiar, se răspunde comenzii, firește, în stilul, în concepția proprie artistului. Aceasta se petrece în special la comenzile instituțiilor de stat. În rest căutăm să aflăm care sînt dorințele populației. Aici se petrece un fel de auto-comandă. Este, dacă vreți, ceea ce se numește marketing.

Este de datoria noastră să punem la dispoziția artiștilor informații de marketing, pentru ca fiecare, în stilul său propriu, să poată crea opere de artă care să nu rămînă doar lucrări de atelier. Ne-am propus să întreprindem într-un timp destul de scurt tocmai îmbunătățirea colaborării între artiști și Fondul plastic în sensul de a sprijini creația, astfel ca fiecare să aibă posibilitatea să execute opere de artă care să găsească ecou la publicul larg, să fie dorite în căminul, în viața fiecărei familii. În acest sens mie-mi este clar: Fondul plastic, pe lângă altele, este și direcția economică a Uniunii artiștilor plastici.

— Care este prima, să-i spunem, realitate de care, în chipul cel mai presant, trebuie să țineți cont acum, avînd foarte clar acest rol, de direcție economică?

— Scăderea comenzilor mari, schimbarea unor orientări în acest domeniu, iată o realitate ce are la bază diferite considerente. Desigur, comenzi substanțiale există și vor mai exista dar este absolut necesar să luăm act de schimbare. Ni se pare foarte important să ne îndreptăm atenția mai pregnant spre casa omului. Nu mă gîndesc neapărat la o țară de colecționari de artă, dar mă urmărește ideea de a da fiecărui cetățean ocazia să aibă în casă două-trei obiecte ieșite din mina și talentul unui artist plastic.

— Vi se pare o schimbare de esență?

— Da, este o mare schimbare; esențială chiar. Aici posibilitățile noastre sînt mari și cresc pe măsură ce ne apropiem mai mult de fiecare om, pe măsură ce-i facem educația artistică. Dintr-o achiziție de ocazie, obiectul de artă devine o necesitate. Întreprindem unele măsuri deosebite care vizează fondul cultural, spiritual al omului de rînd. Credința mea este că avînd în fiecare casă cîteva obiecte — nu tocmai dintre cele mai scumpe

— cu valoare artistică, contăm pe un veritabil tezaur național. Sîntem în etapa în care artistul plastic are datoria să stimuleze în omul obișnuit ideea, convingerea că nu numai colecționarii cumpără obiecte de artă, ci toată lumea. Nu pentru a strînge valori — deși nici faptul acesta nu-i de neglijat — ci pentru a trăi cu autentică frumusețe în preajmă. Pînă la urmă, se dovedește că nu comercializăm obiecte, ci stabilim și stabilizăm norme ale frumosului contemporan.

— Concret, ce întreprindeți?

— Se petrece un paradox: magazinele Fondului plastic nu fac față cererii la o seamă de obiecte, în vreme ce există artiști care, din diferite motive, încă nu aduc lucrări de artă pentru Galeriele fondului plastic. Întocmim, de aceea, un plan, cu sprijinul conducerii Uniunii artiștilor plastici, pentru a ști exact cum stăm: ce ateliere avem, care este dotarea lor, nevoile de aprovizionare cu materiale, condițiile ce trebuie create artiștilor, modul de legătură operativă cu ei, situația galeriilor de artă, simplificarea formalităților ce trebuie îndeplinite în acest circuit.

— În ce privește Combinatul Fondului plastic avem în planul de investiții un proiect de tehnologie pentru eliminarea operațiilor manuale, și, cu aceasta, optimizarea spațiilor existente. Schimbare care privește, iarăși, esența muncii în combinat.

— Vorbiți inginereste.

— Sînt inginer. Dealtfel, nu trebuie să fii inginer ori economist ca să te gîndești foarte serios la productivitate atunci cînd produci — cum spuneam — obiecte de artă. Statul sprijină orice investiție judicioasă. Rămîne să aflăm un sprijin mai sigur și la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe. Ne-ar fi foarte necesare unele materiale și nu în cantități mari: 1000 mp piele, 5000 mp catifea, 500 mp cașmir, 80 mc marmură, 56 tone hirtie crețată. Materiale care nu se consumă, cum ni se aminteste adesea, noi avînd ceva mai bun de făcut decît să le consumăm. Artiștii le înzeceseră valoarea.

— Probabil că nu se cunoaște prea bine ce se întîmplă la Fondul plastic cu pielea, marmura, catifeaua, hirtia crețată.

— Ar fi a doua direcție de acțiune reclama produselor noastre.

— Cît privește reclama, propagarea problemelor de marketing artiștii ar a motive să nu fie tocmai mulțumiți reprezentare.

— Eu nu vă spun acum ce avem gînd să facem. Vă spun chiar ce facem. În acțiunea „galerii — magazine de artă” facem toate demersurile să avem în sau două în fiecare capitală de județ. Pregelăm, în 1981, deschiderea unor galerii-magazin la Focșani, Bacău, Slatina, Vaslui, Alba-Iulia, Birlad, Reșița, Buzău. În București, va funcționa o nouă galerie de artă în Bulevardul 1 Mai, cu strada Turda. O cercetare a publicității galeriilor din „centrul” București ne arată că el e format în majoritate din cetățeni ce locuiesc în Titan, Berce Drumul Taberei, Armata Poporului. Ar util să găsim la Cîmpul popular al Municipiului București mai mult ajutor pentru înființarea în cel mai scurt timp unor galerii de artă în noile cartiere, pasajul Hanul cu Tei, o sală va fi deținută exclusiv artiștilor din provincie.

— Putem vorbi, în probleme de artă de Capitală și provincie?

— Ce trebuie e una, ce e în realitate alta.

— Ce e în realitate?

— La Constanța, Cluj-Napoca, Timișoara, comertul de artă merge bine. Galați și Oradea merge slab. Ce-i făcut?

— Ce-i de făcut?

— Încheiem în februarie un studiu asupra situației galeriilor de artă din toată țara. Am căutat să privim fără prejudecăți locul și oamenii. Avem un potențial de cumpărători cu totul remarcabil.

— Încă o opinie a mea, tovarășe director Gheorghe Culea, este că nu e vorba de lipsa de interes a cetățeanului pentru obiectul de artă contemporană — pur și simplu, de un mod cam neglijat de a face — în galeriile actuale, chiar comertul de artă. V-am propus acest interviu nu doar spre a-i informa pe creatori în ce privește momentul la Fondul Plastic — asta se realizează printr-o circulară nu-i așa? — ci pentru a aduce în discuție publică o problemă de interes general: circulația operei de artă. Dacă artiștii sînt harnici, dacă avem un public disponibil, dacă o bucată de piele, de pildă, odată intrată într-un atelier de artist plastic își înzeceseră valoarea, ce

Scrisori din țara unor meserii uitate

Fîntînării din Viforîta



Meseria aceasta, a săpătorilor de fîntini, ca toate meseriile care se nasc odată cu omul și pier numai odată cu el, nu are istorie. Ceea ce nu înseamnă nimic altceva decît că nu are capăt. Cel rămas în urmă este peste măsură de greu de aflat, iar cel ce ne stă înainte încă nu se întrezărește. Numai viața omenească, din păcate, mai are un capăt și de capătul acesta, mai devreme sau mai tîrziu, trebuie să țină seamă și viața unui fîntinar. Mihalache Gimbă s-a prăpădit cînd abia împlinise 86 de ani, la 22 decembrie 1977, spre dimineață. Cu mai puțin de șapte ore în urmă, în seara zilei de 21 decembrie, ajunsese la capătul vieții ei de 83 de ani și Maria Gimbă, soția lui Mihalache. S-au înțeles între ei să se ducă de pe lumea aceasta, așa, împreună? O putere mai mare decît cuprinderea gîndului nostru a suflat în aceeași noapte în flăcările contopite ale vieților lor? Cine poate

să știe? Cert este că s-au dus, aproape împreună s-au dus, și mai este cert faptul că la foarte multe întîmplări ce se petrec pe lumea aceasta reporterul ajunge mereu prea tîrziu, dacă mai ajunge vreodată.

Mihalache și Maria Gimbă au avut șapte copii: Margareta, Vasilica, Ilie, Gheorghe, Leana, Alexandrina, Constanța. Cînd vor fi avut ei vreme să-i aducă pe lume rămîne de neînțeles, el fiind întruna plecat și ea așteptîndu-l întruna. Aproape șaiszeci de ani la rînd, Mihalache Gimbă a săpat fîntini. Dintr-un registru aflat acum în păstrarea fiicei lui Alexandrina putem afla că a săpat într-o viață de om, ce este drept destul de lungă, cu mult peste o mie și o sută de fîntini răcoroase, în toate ținuturile românești. Și mai aflăm din acest registru anul, luna și zilele în care a învîrtit la burghiu, pe cît s-a tocmit și cît a primit și dacă a fost mulțumit cu prețul îngăduit de oameni și vremuri

al muncii lui. Cînd totul se termina cu bine, Mihalache Gimbă consemna în registru: „a fost bine”. De multe sute de ori a fost bine, de multe sute de ori nu a fost întru totul bine, cum se întîmplă ori de cîte ori se deschide o prăpastie bolovănoasă între ce poate omul și ce poate vremea. Și mai aflăm din acest registru că Mihalache Gimbă cunoștea dedesubturile pămîntului românesc mult mai bine decît un institut geologic întreg. Cînd săpa în pămînt, Mihalache Gimbă constata în registru: „pînă la 2 metri, pămînt prost”, adică pămînt simplu. Dacă a dat de nisip, a consemnat: „4 metri, nisip”. Dacă a întîlnit și o lentilă de lut el a scris, dînd-o pe neologisme: „6 metri, argilă”. Dacă s-a lovit de o stîncă a scris: „11 metri, pietroi”. Cînd a ajuns la apă, a oftat: „22 metri, apă...”. Din acest registru jerpelit, purtat o viață întreagă în căruțe fără coviltir, laolaltă cu sculele trebuincioase în îndeletnicirea destoinică a lui Mihalache Gimbă, dacă îl citim cum se cuvine și chiar printre rînduri, putem avea norocul să aflăm ceea ce și în zilele de acum rămîne pentru noi o enigmă, de pildă, periodicitatea variației nivelului apelor freatice din Bărăgan și din sudul Dobrogei. Cînd a isprăvit o fîntină, după o trudă pur și simplu de neînchipuit, Mihalache Gimbă a consemnat istovit în registru: „89 de metri, apă...”. A fost cea mai adîncă adîncime atinsă de Mihalache Gimbă și, chiar dacă se petrecea aproape un sfert de ceas încheiat pînă la ivirea găleții pe marginea ghizdului, în găleată era totuși o apă curată și limpede. Și acest Mihalache Gimbă, deși a săpat cu mai mult de o sută de fîntini peste mie, numai de șapte sau de opt ori nu a izbutit să ajungă la apă. Și asta nu din cauza lui, ci numai și numai datorită faptului că stăpîinii se încăpățîneau să-l îndemne să sape acolo unde voiau ei, după o noimă care nu era și noima lui Mihalache Gimbă. Ceea ce este drept este drept, ei, stăpîinii fîntinii, plăteau, la metru săpat sau cu ziua, bașca tainul de hrană și tuica la oameni, dar deznădejdea de a nu da de apă rămînea mai întotdeauna a lui Mihalache Gimbă.

În meseria lui Mihalache Gimbă, ca în orice meserie care se duce la capăt cu o speranță anume, patima își are rostul ei, chipul ei, țîria ei. Dacă se pierde registru lui Mihalache Gimbă, cunoașterea noastră asupra pămîntului românesc va fi mai puțină și mai searbădă. Pentru că nu este o cunoaștere la care s-a ajuns doar cu sapa, cu burghiul, cu spițul, ci și cu

sufletul. Ceva din noi, însă ne spune cînd registru lui Mihalache Gimbă, curînd, s-a pierdut. Uneori, patima noastră mai nouă de a ne crede mai deștepti decît noi înșine, ce s-au petrecut pînă azi pe lumea aceasta, mină în mină cu nepăsarea noastră nu numai o dată probată de a ține ceea ce s-a adunat cu o înimaginabilă rușine de oase și sale, este mult mai puternică decît patima fără nume a lui Mihalache Gimbă, sădită de destin ca o floare aleasă, chiar în inima meseriei lui de săpător de fîntini.

Reporterii care se respectă au o meștehăniță ciudată: cînd ajung prea tîrziu unde s-ar fi cuvenit să ajungă ceva mai devreme, ei se încăpățînează și stăruie. Din Alexandrina, peste o uliță și două rînduri de garduri, îmi fac drum spre gospodăria lui Gheorghe Gimbă, și el săpător de fîntini, și el o din osul lui Mihalache Gimbă. Și pentru că în ultimii treizeci de ani ai bătrînului, fiu și tată a lucrat împreună, cot la cot, gînd la gînd, firește, Gheorghe Gimbă ne poate spune mai multe despre zbaterea și speranțele părintelui său. Cum s-a deducit Mihalache Gimbă la meseria de fîntinar. Răspunsul e simplu: ca să-și afle un rost cînd avea vreo șapte-opt ani, măică-să, adică bunica lui Gheorghe, a rămas văduvă. Atunci, Mihalache, ca să se poată ține pe el, ca să-și țină în picioare și frații și surorile, s-a angajat muncitor la pava și caldarimuri. A făcut și războiul, în lîngă mondial se-nțelege. Pe frontul din Moldova a avut și norocul să se îmbrîțească la cataramă cu un fierar din Giulești, cu Ghiță Duțulescu adică. Dar, aici e aici, cînd zice Ghiță Duțulescu, Gheorghe Gimbă pare a spune nimic altceva decît Albert Einstein. Și, dintr-o dată, ne reamintim gluma veche cu croitorii car și-au deschis atelierul, la libera concurență, pe aceeași uliță prăfuită a unui fir amar de provincie. Pe firma unuia scria cel mai bun croitor din lume. Pe firma celuilalt scria: cel mai bun croitor de pe strada asta. Și Ghiță Duțulescu cine anume era? — mai întreb, totuși. Cum cîntă era? Era fierarul, vestit, din Gloden. Adică un bărbat care a potcovit cai, ascuțit sape și seceri, a bătut pe nicoval opritori, balamale și pînteni, că a ajutat să-l cunoască ținutul întreg. Cine n-auzit de Ghiță Duțulescu nu cunoaște ținutul. Albert Einstein era cel mai bun croitor din lume. Ghiță Duțulescu era cel mai bun croitor de pe strada asta și, într-oi fie vorba, lui Gheorghe Gimbă nu-i vine să creadă că palavragiul pe car



Casa lui Iorga

Acest număr este ilustrat cu lucrări de C. PILIUȚĂ reproduse de A. Mihailopol

Impiedică să avem un comerț de artă mai activ, eficient, stimulator și pentru artist și pentru public? Ce este nu e rău, dar nu e de ajuns.

— Dacă ne-am gândi numai la comerț, ar fi puțin. Artiștii plastici pot fi excelenți monitori ai gustului public, cu conștiința ca industria să ne solicite mai mult. Am avut la Simeza o expoziție a designerilor. Se găsea acolo o tricicletă care ar costa puțin și s-ar putea vinde excepțional. Toată lumea întreba: de unde o

putem procura? De nicăieri. Se fabrică aceleași triciclete de când eram noi copii, dizgrațioase, care nu-l stimulează pe omulețul de cinci-șase ani. Tricicleta aceasta e numai un exemplu, fiindcă în expoziție am avut și o mașină-unealtă la fel de ingenios reproiectată. Ce sperăm noi, e ca în actuala conjunctură economică, în lupta pentru fiecare gram de metal, în lupta pentru eficiența economică, industria să-i solicite la întreaga capacitate pe designeri. Produs competitiv

pe piața mondială fără un design corespunzător nu există.

— Revenim la magazinele Fondului plastic, unii cumpărători se arată timorați de prețuri. La rochii, spre exemplu. În general, la ceea ce numim mai propriu „obiect” decît, bunăoară, pictura.

— La Casa de modă a industriei, prețurile sînt aproape aceleași ca la noi. La toate casele de mode prețurile nu sînt mult mai mici ca la Fondul plastic. Să nu pierdem din vedere amănuntul că pe cînd industria are materialele la preț de achiziție, artistul le are la preț de amănunt. Apoi, artistul plastic creează unice. Documentarea e și ea o treabă costisitoare. Pretutindeni în lume calitatea și unicitatea se plătesc. Eu spun așa: decît să observăm că prețurile la Fondul plastic sînt ceva mai mari decît la magazine, să ne întrebăm ce trebuie să facem ca industria ușoară a îmbrăcămîntului să dea numai produse cu o proiectare înalt calificată. Rochiile create de artiștii decoratori români au o prețuire absolut excepțională la străini. De ce n-ar fi creații acestor rochii solicitate pentru designul unor confecții de mare serie? Cît despre prețurile la pictură, publicul ar trebui să știe că metrul pătrat de pinză bună, pinza aceea care înfruntă timpul — cumpără oare omul pictură care să nu înfrunte timpul? — ajunge pînă la 800 lei. Cel mai ieftin tub de culoare produs la noi costă zece lei. Media pe tub mic e de 18 lei. Un tub de roșu „Talens” (de import) costă 178 lei. Media pe tubul de culoare import e de 120 lei. Cît ar trebui să coste un tablou nu prea mare și nu prea împăstat?

— Sinteți, prin urmare, tipul de instituție, deși ar trebui să fie cunoscută și solicitată de toată lumea, care luptă să se facă știută și să-și impună capacitățile. N-ar fi pentru prima oară cînd mai binele stă neobservat.

— Practic, am putea pune ideea de frumos în tot locul, pe fiecare obiect produs de industria ușoară. Ce-i oarecum ciudat e că industria are posibilități să avanseze comenzi către Fondul plastic, că ministerul alocă sume bune pentru aceasta iar banii rămîn, an de an, necheltuiți. Industria nu știe, am impresia, că fondurile acestea nu-i sînt date spre a achiziționa obiecte, ci spre a le investi cu o mare garanție de productivitate. Cei două mii de artiști plastici activînd în toate genurile creației înseamnă tocmai garanția productivității și a calității în toate comenzile încredințate.

TUDOR OCTAVIAN ■

Orice călătorie, în afară de cea pe jos...

Predealul rămîne, pentru cei mai mulți dintre noi, a fost și va rămîne un loc de trecere, dovadă chiar felul în care ne anunțăm prietenii. „Mergem în Predeal” ar suna nu știu cum, cită vreme drumul este la munte, la aer, la schi, la sanatoriu, la atîtea altele cite Predealul oferă amatorilor de a și-l ști aproape, fie și pentru un timp de tot scurt. Drept care, grăbiți ce sîntem, nu ne luăm noi răspunderea treburilor ce privesc Predealul însuși, credem ca de fiecare dată că le avem pe ale noastre și desigur așa și este și credincioși spusei dar ce eu ti-l dau tie să-l crești măi Ioane, ne vedem de drum, care drum sau care drumuri au ca punct de plecare și de întoarcere Predealul cel de toate zilele și anotimpurile. Adică orasul cu cea mai înaltă gară din țară, cu niste vile greu de uitat, cu două hoteluri noi care se pot uita de sus la orice surate din Colorado, cu o casă de cultură dusă în spate de oameni inimosi, dar despre a cărei clădire eu nici luat la bătaie n-ăs zice că este frumoasă, cu niste poteci de plimbare — cine cunoaște Puristoaca îmi va da dreptate — inegalabile. Întrebăm pe vicepreședintele Nicolae Pințea, un utecist din vremea mea: E un avantaj să fii oras turistic? Oras nu, stațiune da! mi-a răspuns pe nerăsuflăte, știind probabil mai bine ca mine distanța în realitate dintre două lucruri care pe hirtie ar însemna totuna. Luați cu vorba, n-au sesizat distanța nici chiar cei din partea locului, ajungînd să fixeze programele în rețeaua serviciilor ca si cum grija supremă a venitorilor la munte, la sfîrșit de săptămînă, ar fi să-și refuze orice gest aducător de venituri unităților de aici. Asta mă îndeamnă să ies mai repede din oraș, cum ziceam, fiecare cu ale lui și să stau cu ochii, deschisi larg și întrebători, către stațiunea în care am fost nu o dată, căutînd a mă dumiri asupra citorva subiecte.

PEISAJUL. Deschid discuția ca din întimplare cu interlocutorul meu și mă trezesc prins ca într-un năvod strunit cu măiestrie. Ascultați ce la locul lor sună niște preocupări, de care, recunosc, nu aveam habar. „Avem în prezent 50 de hectare de zone verzi. Sînt ceea ce numim parcuri publice. În perspectivă imediată trebuie să ne ocupăm de dealul de dincolo de gară. Tot taluzul, acoperit cu pămînt vegetal va fi înșămîntat cu iarba și plantat cu esență de foioase. Să recunoaștem că verdele prea închis, coplescete! Orașul a avut cîndva castani de-a lungul șoselei. Nu reușim să-i mai acimizăm. Au mai rămas ceva conifere cu frunză căzătoare. E deschis și frumos”.

Aflu că un pasionat, un cetățean cu nume de instituție planetară, tovarășul Onu, își consumă timpul și cunostintele, pentru ce credeți? Dorește să acimizazeze soiuri cit mai diverse de arbori, să potrivească flori la clima aparte a orasului. Gura-leului e la modă, foarte rezistentă fiind, panselutele de cum dă ori-măvara. A încercat să prindă salcie, se ocupă de aducerea mesteacănului și crede în reaclimatizarea castanului. Cei trei tei rămași stingheri în tot Predealul par a spune că și cu ei se poate încerca.

Mai are cineva sugestii care pot împropășa și împodobi Predealul?

AERUL. Venim la munte în general să luăm aer, expresie cam boierească și oricum trunchiată, sărătatea cu care ne omește Postăvarul fiind mai mult decît atît. La Predeal, ne asigură specialistii, climatul alpin influențează puternic și durabil organismul, determinînd modificări în compoziția singelui, în metabolismul gazos și mineral. Lista indicațiilor terapeutice este kilometrică, incluzînd anemii, astmul bronșic, cataruri cronice ale căilor respiratorii, sechele după pleurite și pneumonii, tuberculoza ganglionară, osoasă și a pielii.

Dacă luăm în seamă că Predealul nu este doar spațiul din jurul gării, că el tine în stăpînire și ce știm noi sub numele de Pîrîul Rece și Malul Ursului și, mai ales, Valea Timișului, mă întreb dacă n-ar fi bine ca un studiu de profunzime să indice cu autoritatea specialistului și a celui interesat cum să fie mai inteligent folosite aceste locuri binecuvîntate.

PLIMBARE. „Orice călătorie, în afară de cea pe jos, e după mine o călătorie pe picioare străine”, spune bătrînul Hogas și citi nu gîndesc ca el. La Predeal totul este făcut pentru a întări ambițiile mersului pe jos. Un ochi ridicat la înălțimea Postăvarului ar surprinde alunecarea galesă a fuioarelor și turisti plecați pe unde îi mină dorul, tati cu copii de mină, mame cu rucsacuri în spate, bunici trăgînd după ei masinuta neotului. Ochiul cu pricina ar mai vedea și altele. Pe cei amatori să ajungă pe Caraiman la volanul Daciei, voinici obișnuiți să parcheze masină în hol la Cioclea, neobișnuiți cu ideea că distanța de la gară oină sub primul brad unde va fi întinsă masa s-ar putea face, în afara oricărui risc, pe jos. Întrebarea este dacă n-ar merita văzut cu mai mare griji pentru urechile pădurii unde se termină strictul necesar și unde începe excesul de oras în inima pădurii.

NEAGU UDROIU ■

a scos înainte dimineața senină de februarie n-a apucat să audă de fierarul este vestit. Ghiță Duțulescu a marșat o curiozitate care se stinge în eternitate. Crede reporterul. Cine nu știe Ghiță Duțulescu nu știe chiar nimic, crede Gheorghe Gimbă. Una peste a, fie că a fost Ghiță Duțulescu preamnic, fie că a fost Mihalache Gimbă preamnic, al doilea a furat meseria întiiului în puțin de trei luni. Un timp a făcut rarie. Și cînd s-a apucat de fîntini? se știe. Inșă prima fîntină a săpat-o ar în bătaura lui. Unde? Aici, peste ț...

Mărturisim acum ceea ce nu am spus la capul acestor rînduri: ne găsim în forța, un sat oarecare din Dimbovița. Mare pictor român, Gheorghe Petras, a pictat aici cîteva case de țară, mai peșe la înfățișare, mai căzute într-o țară, dar mereu pitorești. Inșă asta nu seamnă aproape nimic. În schimb, aici a născut și de aici a plecat să sape fîntini Mihalache Gimbă și a ajuns de a săpat cu mult peste o mie și o sută de fîntini răcoroase în toate tînuțurile românești. Ceea ce, cu toate că Sahara este departe de noi, înseamnă aproape totul. Și prima a săpat-o chiar în bătaura lui: ea are apă și astăzi. Vreo cîteva sute de mii de români beau apă și astăzi din tînuțurile lui Mihalache Gimbă. Apoi a săpat fîntini la Mihalache Jacă, la Gogu Telea, la Gheorghe Vintilescu, aici, în forța, sau în Mija, Moreni și Răzvad, împrejurimi. Curînd, ducîndu-i-se vesela, a fost chemat în Dobrogea și a ajuns în Călărăși la Cocargeaua. L-a luat la hî și armata și pînă la al doilea război mondial a săpat fîntină după fîntină în ate pichetele grănicerești de pe frontieră. Pentru că una este să sapi fîntini și să simpli, și alta este să înconjurîți cu o salbă de fîntini răcoroase.

Cum se sapă o fîntină? Cum curge treaba asta la vale? — mai întrebă reporterul, curios ca orice reporter care a ajuns ea tirziu acolo unde s-ar fi convenit să ungă ceva mai devreme. Foarte simplu. Încredințează Gheorghe Gimbă, fiul lui Mihalache Gimbă, care în ultimii cincizeci de ani ai bătrînului l-a însoțit pas și care și astăzi mai sapă fîntini, în timpul liber. Intii alegi locul, așa, cu tînuțurile în buzunare, după fîntinile de jur împrejur, după cum curge valea. La răgodănești am dat de apă la 19 metri, la ste drum am săpat pînă la 20 de metri, apă deloc n-am aflat. Dacă ai ales, locul, în așa fel ca să poți întinde și capra

de lemn, știi de-acum și ce scule îți trebuie. Apoi se încarcă sculele în căruță. Într-o căruță sau în două căruțe, după cum s-a arătat a fi și locul unde e de săpat o fîntină. Sculele e după teren și e foarte multe feluri de teren, ne mai spune, îngîndurat, Gheorghe Gimbă. În Gura Văii, la băiatul lui Gheorghe Verdea, am săpat o fîntină de 18 metri într-o zi și jumate. În dimineața zilei de ieri am început să săpăm și azi, către prînz, am băut apă din ea. Din asta fiind de înțeles un lucru elementar Gheorghe Gimbă nu a spus astăzi am început să săpăm fîntina și miine am băut apă din ea, pentru că apa, îndeobște, dacă se bea, se bea astăzi și numai întimplător miine. Iar pentru fîntina din gospodăria fiului lui Gheorghe Verdea, cum nu e prea greu de înțeles, a fost de ajuns o căruță de scule.

Altfel, sculele sînt foarte multe, dacă este să fii pregătit pentru orice necaz. Este sapă de pămînt, este sapă de piatră, sînt fel de fel de burghie, sînt dornuri și rîngi, sînt gheare de agățat și de scos piatră, fărîmă cu fărîmă, din funduri de puț. Totul este să nu-i dai voie puțului să se dărîme și pentru asta sînt fel de fel de burlane. Sînt burlane de izolare, cînd ai ajuns la apă și cînd nu mai ai încotro și trebuie să sapi în burlan. Le sucești, le învrîtești și, săpînd, le duci tot mai jos. Ca să nu te prindă dărîmătura din urmă sînt alte burlane, cu diametrul mai mic. De asemenea, le sucești, le învrîtești, le împingi tot mai jos și atunci cînd ai dus o fîntină că a ajuns să aibă cam vreo șapte-opt metri de apă înseamnă că ai făcut chiar o treabă cinstită. Apoi tubezi, prin burlanele rămase agățate de niste cable, înfășurate la suprafață, acolo unde va fi să fie ghizdul, pe un granic de cel puțin cinci-șase tone. Pe măsură ce se trag afară burlanele, se îndeasă balastru pe lingă tuburile închise pe rînd cu capace din lemn. Pentru cazuri speciale, mai sînt capre din trunchiuri vinjoase de brad, este tubing de sondă și sfredele din metal otelos, tare. Cu scule potrivite, chiar în piatră, se sapă un metru sau doi pe zi. Uneori n-am înaintat nici o palmă pe zi, și ne-am lăsat păgubași, aproape fără să ne pară rău. Citeodată nu e nevoie de tuburi: la Cocargeaua am săpat cu bătrînul pînă la 70—80 de metri, în urmă cu vreo 20—25 de ani, și fîntinile oamenilor stau netubate și astăzi și nu s-au stricat, mai au încă apă bună. Ca să sapi o fîntină e de ajuns să te sprijini pe patru-cinci oameni. Și așa, ajutîndu-se cu nea Nită Paraschiv din Aninoasa, cu unul Iancu din

Pietroșița, care la el a crescut și la el a murit, cum se zice printre meseriașii meseriași din tînuț, Mihalache Gimbă a săpat la întreprinderea de utilaj petrolier o fîntină cu diametrul de doi metri și cu o adîncime de nu mai puțin decît 80 metri. A fost una dintre ultimele lui încercări. Inșă ultima lui fîntină, ultima cu adevărat, a săpat-o chiar în halta de cale ferată a Aninoasei, la concurență cu un inginer hidrolog, care n-a avut noroc pînă la sfîrșit, după ce apucase să dea vreo trei găuri la rînd, fără să ajungă la apă, deși nu avea doar o căruță, nici trei căruțe, ci un vagon întreg de scule. Și a trebuit să se recunoască învins și să-l plătească pe bătrîn după prețul acestuia: n-a dat tucă la oameni, nici tain de bucate, pentru că n-avea de unde, dar a lăsat vreo 6 000 de lei jos și s-au înțeles de minune.

Pe urmele lui Mihalache Gimbă, Gheorghe Gimbă a săpat fîntini și aici, în Viforita, și în Aninoasa, apoi în Săteni și Răzvad, la Teiș, Doicești și Ghergani. A învățat un lucru simplu și aproape de sine înțeles în meseria aceasta: cînd te ridici mai la deal, apa ajunge din ce în ce mai aproape sub sapă. Și nu este mai puțin adevărat că învățătura aceasta simplă a deprins-o pe pielea lui: la Vulcanca de Sus, trînd la un puț al profesorului Oproiu, a ajuns pînă la 19 metri jumate. Nici o lacrimă de apă măcar. Cu zece metri mai sus de gaura aceea stearpă, a dat de apă la mai puțin decît jumătatea distanței săpate mai jos. Chiar dacă a trebuit să traverseze o cremene ivită ca din senin sub pămînt, cu scule făurite pe loc, la un fier din împrejurimi. Și o spune cu o mindrie secretă: unde am lucrat noi, adică el și frate-său Gimbă Ilie, un alt împătimit al fîntinilor, și la Gemenea, și la Dragodănești, și la Sturzeri, nu are nimeni a se văita de vreun neajuns. Împreună au împințit cu fîntini toată valea Voineștilor. Și, iată, suma fîntinilor săpate de Gheorghe Gimbă sîngur, în timpul liber cum zice el, se ridică de astăzi la peste trei sute. Mai mult de treizeci a săpat doar în anul trecut, '90. Și cu ce a mai uitat Gheorghe Gimbă să-i spună, cu ce a mai pus repoterul de la el, istoria fîntinarilor din Viforita s-a împlinit. Poate intrucivăta eliptică, dar vie ca un izvor, ca un pîriu, ca un rîu, ca un fluviu. Ca o mare de apă pe marginea căreia stăruim și încă nu ne dumirim de ce n-a secat....

MIHAI PELIN ■

Primim din partea Consiliului popular al municipiului Constanța: „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către Laurenția Dragnea, care solicită o locuință din fondul locativ de stat, vă facem cunoscut: comitetul executiv, analizând situația locativă a acesteia, i-a repartizat apartamentul 34 compus din 2 camere și dependențe din blocul 59 situat pe strada Soveja”.

Comitetul județean al P.C.R. Buzău: „Referitor la scrisoarea lui Mihai Stanciu din comuna Ziduri, prin care arată că tovarășul Șerban Toma, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid Ziduri, a săvârșit abateri și abuzuri în muncă și are comportare necorespunzătoare față de oameni: din constatările făcute a reieșit că (...) tovarășul Șerban Toma, pe lângă rezultatele obținute în muncă, în relațiile cu unele persoane în loc să folosească metode de convingere și de apropiere a oamenilor, pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin, prin cuvinte corupțivoare, a folosit expresii urite și a bruscat unele persoane, metode nepermise unui activist de partid. Pentru abuzurile și abaterile săvârșite de tovarășul S.T., Secretariatul comitetului județean de partid, în ședința din 26 ianuarie 1981, a hotărât să fie sancționat cu „Vot de blam” și la prima abatere să fie scos din funcție.”

Mă numesc **Enric Weber** și locuiesc în Timișoara, strada Teului 15, scara C, etaj I, ap. 7. Am depus în data de 27.V.1977, cu nr. de înregistrare 23 243, la Poșta din Timișoara, o cerere pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu. În anul 1978 în zona Circumvalațiunii, la câteva pași de domiciliul meu, s-a dat în funcțiune o centrală telefonică cu care ocazie a venit la noi un tehnician să verifice o anumită instalație. S-a constatat cu această ocazie că unul dintre cabluri nu ajunge până la parterul blocului, fiind prins undeva. Astfel că ni s-a cerut permisiunea să se spargă mozaicul din antreul nostru spre a trage cablul până la parter. Fără să am consimțit. La ora actuală mai multe apartamente de pe scara noastră beneficiază de avantajele postului telefonic, nouă însă, care am consimțit să spargem locuința, nu ni s-a montat din „motive tehnice”. Ce ar urma să mai spargem, tavanul ?!

Direcția de Telecomunicații a municipiului București: „Urmare sesizării tovarășului Aurelian Bobocel, cu privire la reinstalarea postului său telefonic la noul domiciliu, vă comunicăm: lucrarea s-a executat la data de 8.01.a.c., cu numărul de apel 28.27.21”.

Consiliul popular al municipiului Constanța: „Din verificările efectuate a rezultat că cele sesizate redacției Flacăra de către Comitetul asociației de locatari 163 corespund realității. În acest sens, Comitetul executiv a dispus prin organele competente: punerea în aplicare a hotărârilor comisiei nr. 255, 256 și 257/1980 pentru internarea minorilor Mariana Aldea, Sebastian Aldea și Sunal Aldea; sesizarea Miliției Constanța și a D.P.M.O.S. în vederea punerii în discuție a numitului Aldea Gabriel în adunarea cetățenească din cartierul unde domiciliază, conform Legii nr. 25/1976, intrucât a refuzat să efectueze o muncă utilă societății; sesizarea Judecătoriei Constanța în vederea punerii în aplicare a hotărârii de evacuare privind pe numiții Aldea Gabriel și Amza Zulfic”.

Intreprinderea de blănărie „VIDRA” — Orăștie: „Urmare notei apărute în rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră” nr. 52/1980, vă facem cunoscut: întreprinderea noastră are de mai mulți ani preocupări deosebite în direcția valorificării superioare și integrale a materiei prime, pentru recuperarea materialelor prime recuperabile, re folosibile (...). Este regretabil că tocmai într-o perioadă chiar scurtă din anul 1980, ca urmare a mobilizării mijloacelor de transport pentru campania agricolă, s-a produs o stagnare temporară ce a dus la imaginea „fotografiată” de semnătarii scrisorii dumneavoastră. Chiar dacă problema a fost rezolvată înainte de apariția rindurilor în

cauză, mulțumim atît celor 7 cetățeni preocupați de respectarea actelor normative privind valorificarea subproduselor, de poluarea mediului ambiant cit și de înfrumusețarea orașului, precum și dv. pentru acest „semnal”, în vederea mobilizării tuturor factorilor în această direcție”.

Consiliul popular al sectorului 3: „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către Ioana Dobre, prin care solicită sprijin pentru rezolvarea situației sale locative: aceasta a fost rezolvată prin repartizarea locuinței din strada Colței nr. 40, sectorul 3”.

Pe data de 22 ianuarie a.c. am vizionat comedia „Dulcea ipocrie a bărbatului matur”, prezentată pe scena Teatrului „Ion Vasilescu”. Impresia favorabilă asupra spectacolului a fost umbră de faptul că nouă, spectatorilor, ne-au fost vândute la preț de 1 leu bucata, drept programe de sală (? !), niște afișe ce se lipesc pe coridoarele întreprinderilor și instituțiilor — ca să nu spun că pe toate zidurile. Exemplarul pe care l-am cumpărat eu vi-l trimit și dv. cu permisiunea ca, prin intermediul revistei, să-i întreb pe cei în drept: este legal să se vîndă afișe fără preț tipărit, drept program? (Petre Nica, șoseaua Mihai Bravu 296, sectorul 3, București)

Intreprinderea transporturi auto — Neamț: „Referitor la desființarea stației din punctul denumit Dărmănești, sesizată în revista Flacăra nr. 1336, vă comunicăm: stația de autobuze I.T.A. „Dărmănești” a fost mutată, la periferia orașului, ca urmare a deciziei luate în ședința Comitetului executiv al Consiliului popular municipal Piatra Neamț. Intrucât punctul de amplasare a stației se află în plin cîmp, fără adăpost și neluminat în timpul nopții, periclitînd astfel siguranța călătorilor, conducerea I.T.A. a dispus desființarea ei. Menționăm că amenajarea locului de stație este de competența consiliului popular, la care s-au făcut intervențiile necesare. Pînă la amenajarea acesteia, nu putem aviza favorabil cererea semnatarilor scrisorii apărute în revistă”.

Din partea U.N.C.A.P.: „Referitor la scrisoarea adresată redacției Flacăra de către Maria I. Bărăgan din comuna Turceni, județul Gorj, cu privire la unele grave abateri și abuzuri ale lui Alexandru Năluca, vicepreședinte al cooperativei și secretarul de partid al C.A.P., au reieșit următoarele: A.N. și-a favorizat rudele și prietenii în obținerea de produse de la C.A.P., astfel au fost vîndute zeci de mii de kg grâu, porumb și orz, și mai grav fiind faptul că s-a recurs apoi la revinzarea acestor cantități pe cale necinstită, la prețul pieței libere, către alți cetățeni din comună; a acaparat teren din proprietatea C.A.P., și-a construit ilegal un garaj etc. În plinara Comitetului comunal de partid s-au luat următoarele măsuri: excluderea lui A.N. din Comitetul comunal de partid, destituirea din funcția de secretar al comitetului de partid al C.A.P. și sancționarea sa cu „Vot de blam”, suspendarea sa din funcția de vicepreședinte al C.A.P. Turceni, preluarea de către C.A.P. a terenurilor ocupate abuziv de către el, demolarea construcțiilor pe care le-a realizat ilegal etc”.

Vă scriu în numele unui grup de tineri de pe Șantierul Baraj-Siriu, județul Buzău, care au fost prezenți în seara zilei de 25 ianuarie a.c. în sala Căminului cultural din satul Varloanu, comuna Gura Teghii, județul Buzău. Sala era arhiplină. Rare ne-a fost dat să vedem o trăire atît de intensă între cei de pe scenă și spectatori. Se juca comedia „Bani avem, mirii ne plac”. Am ris și aplaudat alături de ceilalți la scenă deschisă și nici nu am simțit cum s-au scurs aproape 90 de minute. Curioși să aflăm cine erau inimoșii și talentații interpreți, am întrebat la ieșire, aflînd că sînt oameni din sat de vîrstă și profesii diferite: Florica Neacsu, mamă a trei copii, soția Lucica și Dumitru Gheorghe, muncitori la Fabrica de cherestea Nehoiu, Doru Popescu, a-

sistent medical la Dispensarul Gura Teghii, și tinerii muncitori Lucica Furtună și Constantin Cristea, pregătiți de învățătoarea Dorina Popescu. Un gînd de recunoștință pentru toți acești entuziaști, care ne-au umplut o seară cu bucurie. (Petre Andrei, Șantierul Baraj-Siriu, Buzău)

C.P.M.B. — Direcția generală comercială: „Referitor la sesizarea adresată redacției de către Ștefan Ispas cu privire la vinzarea sortimentului de piine neagră, vă comunicăm: din investigațiile făcute a rezultat că sortimentul de piine neagră este puțin solicitat de cumpărători. Totodată vă informăm că sînt frecvente cazurile cînd se primesc reclamații din partea anumitor consumatori cînd se întimplă să nu se găsească la vinzare piine neagră. Din acest considerent s-a dat indicația ca toate unitățile să aibă la vinzare toată gama sortimentală de piine, luîndu-se totodată măsuri să se aprovizioneze cu piine neagră mai ales acele unități care vor desface piinea pentru consumul uman și nu în alte scopuri”.

Ciulama tocană, fripte, simple, cu mușei, șnițele sau murate — astfel se pot consuma ciupercile realizate pe culturi artificiale de către Vasile Rodinciu, domiciliat în Tg. Jiu, strada Unirii, blocul 4, apartamentul 13 (în fotografie). De meserie lăcătuș mecanic, a început cam de acum doi ani — studiînd diverse cărți de specialitate, dar amintindu-și și de o pasiune din copilărie, cînd hoinărea după ciuperci prin pădurile comunei Dragomira, Suceava — cultivarea ciupercilor, apoi a buretelui — „Păstrăvul de fag” — mai întii pe suporturi din ciocălai de porumb tratați correspunzător, apoi pe bucăți din



lemn, pe butuci. Crescute în casă, în condiții artificiale, ciupercile obținute de Vasile Rodinciu dau rod, practic, aproape întreg anul, el obținînd dintr-un burete viguros, de pildă, circa 50 m² cultură! Interesant este, printre altele, faptul că ciupercile crescute pe butuci (în susul fotografiei) au gust diferit, în funcție de soiul lemnului pe care au fost plantate. (Valeriu Alexandru — București)

Intrucât am fost unul dintre cei — bănuiesc! — nu puțini înșelați, la oficierea căsătoriei, de către indivizi ce se dădeau drept fotografi profesioniști, care mi-au luat pe loc o sumă de bani pentru ca apoi să umbli luni de zile pentru a ridica fotografiile (în cazul meu am plătit-o cu unitatea Foto studio Cișmigiu, strada Știrbei Vodă nr. 72, în cursul lunii decembrie 1980 — vă trimit întreaga documentație), fac celor în drept următoarea propunere: ce-ar fi dacă pe lângă consiliile populare, pe lângă „Casa căsătoriilor”, acolo unde e cazul, ar fiînța cite un fotograf direct responsabil în fața instituției respective? Sau un delegat al consiliului, căruia să i se plătească și de la care să se ridice, la timpul convenit, fotografiile atît de solicitate? (Niculae Istudor, str. Al. Birsănești nr. 1, bloc 150, scara 1, ap. 12, sector 6, București)

Consiliul Culturii și Educației Socialiste: „Ca răspuns la scrisoarea tovarășului Anghel Iancu, vă informăm că aspectele semnalate au fost discutate cu Comitetul județean de cultură și educație socialistă Brașov, indicînd măsuri pentru verificarea celor sesizate și sancționarea celor vinovați. Pe de altă parte s-a pus în vedere conducerii orchestrei populare „Miorița” din Brașov ca în viitor toate textele ce urmează a fi difuzate prin concertele acestei formații să fie avizate în prealabil de către Comitetul județean de cultură și educație socialistă Brașov. Vom urmări pe parcurs îndeplinirea acestor indicații”.

Comitetul județean al P.C.R. Timiș: „Cu privire la scrisoarea adresată revistei Flacăra de către Ioan Feier din Timișoara, prin care sesizează că la unele librării din Timișoara se practică vinzarea preferențială a cărților: la unele librării se rețin uneori cărți, în mod deosebit cele care tratează probleme științifice și care se vînd mai apoi unor cadre de specialiști, cumpărători frecvenți la unitățile respective. Așa s-a întimplat și cu volumul „Circuite integrate liniare” volumul II, solicitat și obținut după multă alergătură de autorul sesizării. Menționăm că C.L.D.C. Timișoara, în scopul pătrunderii cărții tehnice în rîndul celor interesați, a organizat standuri cu vinzare în marile întreprinderi. Dealtfel, chiar cartea în cauză a fost vîndută prin asemenea standuri în număr de 700 exemplare, alte 450 fiind repartizate în rețeaua librărilor. Conducerea centrului a dezbătut din nou cu librării problema corectitudinii în servirea cumpărătorilor, eliminarea din practica acestora a vinzării de carte după criteriul preferențiale”.

Vă scriu în numele mai multor elevi din Giarmata și Giarmata-Vii, care fac naveta cu trenul la Timișoara. Este vorba de automobilul 2252 cu plecarea din Timișoara-Est la orele 18.45. De la un timp, acesta, care ar trebui să aibă în componența sa 2 automobile și două remorci, circula numai cu două automobile. Din cauza aglomerației sîntem nevoiți să călătorim de multe ori pe scări, uneori nici nu ne putem urca. (Ioana Amariei — Giarmata, Timiș)

M.A.I.A.: „Urmare scrisorii adresate redacției, Melica-Lenuța Baciu a fost convocată la sediul conducerii Trustului de construcții pentru îmbunătățiri funciare Constanța, unde i s-au predat fișele pentru controlul medical în vederea încadrării”.

Consiliul popular al orașului Gura Humorului: „Urmare scrisorii adresate revistei Flacăra prin care Doinița Pascu sesizată încadrare în cîmpul muncii, vă informăm: s-a discutat cu tovarășa în cadrul colectivului de oameni ai muncii de la consiliul popular orașenesc și Oficiul forțelor de muncă, recomandîndu-i-se să lucreze ca sezonieră la C.F.L. Gura Humorului pînă cînd se vor ivi posibilități de încadrare definitivă, serviciu pe care le-a acceptat, primînd repartiția în ziua de 25 ianuarie 1981”.

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Ștefan Tănase — București: Constația o puteți depune în termen de 30 zile de la data cînd vi s-a comunicat măsura desfacerii contractului de muncă. ● **Ana Donoiu — Alexandria:** Nu puteți fi înscrisă la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, cu o vechime în muncă de numai 8 ani. ● **Maria Curea — Caransebeș:** În conformitate cu dispozițiile legale, dosarul dv. medical a fost înaintat Comisiei centrale de pensii de la care veți primi rezultatul. ● **Alexandrina Sălceanu — Bacău:** În situația dumneavoastră, cu un concediu fără plată pe o perioadă de 5 ani pentru îngrijirea copiilor, contractul de muncă încetează fără obligativitatea unității de a vă menține postul, la reîncadrare oferindu-vă un post corespunzător pregătirii sau vă eliberează o dovadă că nu-i mai sînteți necesară, urmînd a vă reîncadra la altă unitate cu menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate dacă încadrarea a avut loc în condițiile art. 9 din Legea nr. 1/1970. ● **Ileana Martis — Tirgovște:** Dacă aveți stabilit

dreptul de alocație și v-ați schimbat locul de muncă prin transfer, aveți dreptul, la noua unitate, la alocație în continuare, fără nici o întrerupere, chiar dacă ați depus ulterior cererea și actele justificative.

MARGA NEDELEA

SOCIAL

Lipsiuc Teodor — Constanța: 1) Pedepsirea bărbatului n-ar ușura problemele complicate ale familiei; 2) Lipsese legea care să pedepsească astfel de fapte; 3) Ar trebui pedepsită și soția dv. ceea ce, de asemenea, nu v-ar ajuta; 4) Nu depinde decît de dv. ● **Elisabeta Stere — Ialomița:** 14 procese pierdute. Poate ar fi mai bine să le evitați pe celelalte. ● **Lucia Sterescu — București:** E frumos, înainte de a lupta pentru adevăr însă, încercați să-l cunoașteți. Ați evita unele neînțelegeri. ● **Constantinescu Ana — București:** Delicat. O dezbateră publică, în momentul de față, este inoportună. Acum cel puțin, cazul aparține medicinii. ● **Ilie Botez — Oradea:** „Și eu și ea, spuneți. Nu mai am ce pierde”. Aveți. Mai gîndiți-vă. ● **Stroe Vasile — București:** Presimțirea poate deveni ipoteză. În cazul dv. însă nu de ipoteze duceți lipsă. ● **Ioana Postelnicu — București:** Pentru „o discuție” vă invităm la redacție. Pînă atunci însă răspunsul este același: Nu se confirmă. ● **Filimon Virgil — Iași:** Chiar dacă dovedeți „relația” aveți nevoie și de probe din care să rezulte acțiunea ei. ● **Dancă Petre — Timiș:** Nu confundați „dreptul la un răspuns” cu dreptul la un anumit răspuns. ● **Rapu Livia — Brașov:** În anumite condiții și imprumutul poate fi un „folos necuvenit”. ● **Caimac Maria — București:** Știți cum e cu rufele murdare?... Călea cea mai sigură: să fie evitate orice fel de contacte directe. ● **Zeadin Ciucuri — Constanța:** Datele oferite sînt insuficiente. ● **Sigismund Ovidiu — București:** La orice notariat din țară. ● **Căbești Olimpia — Iași:** Întrebați și alți vecini, mai puțin pătimiși. ● **Petre Nicolae — Prahova:** Plîngea dv. este nefondată. ● **Rentea Teodor — București:** Să vă demonstrăm noi că cele relatate de dv. sînt neadevărate. De ce?

NICOLAE CRISTACHE

INVĂȚĂMÎNT

C. Marinescu — Cluj-Napoca: Studenții bursieri care au domiciliul în altă localitate decît centrul universitar în care studiază beneficiază de cazare gratuită în cămin. ● **Florica Nicolae — Adreșăți-vă direct M.E.I.** ● **Anton Fekete Al. — Brașov:** V-am restituit scrisoarea, revista noastră, repetăm, nu primește acte în original! ● **Cezara Sîratulă — com. Tâlmăciu, Sibiu:** Disciplinele de concurs pentru profilul istoric, în principiu, rîmîn cele din sesiunea Iulie 1980. ● **Paul Ioanici — Timișoara:** Nu am reușit să înțelegem ce doriți de la noi. ● **Mioara Stroe — Iași:** M.E.I. ne informează că, la toate specializările, pregătirea candidaților pentru concursul de admitere în învățămîntul superior se face după manualele studiate în liceu. ● **Marin Cotroabă — Caracal:** Actul normativ la care vă referiți și care reglementează problemele burselor este Decretul nr. 198/1980, publicat în *Buletinul Oficial al R.S.R.* ● **Dorin Perişan — Constanța:** Problema în care v-ați adresat este de competența Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă. ● **Marioara Iovancea — Arad:** Singura posibilitate pe care o mai aveți e să încercați la Librăria „Cartea prin poștă”.

H. P.

● „FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Scriu ceea ce nu pot amîna“

După ce, între 1945 și 1950 lucrează ca lăcătuș, Arnold Hauser (născut la 31 martie 1929, la Brașov) este, timp de zece ani, secretar poligrafic și de redacție la ziarul *Neuer Weg*. În ultimele două decenii e redactor-șef adjunct al revistei *Neue Literatur*. Debutează cu proză scurtă în 1959, fiind autorul volumelor: *Insemnări pe răboi*, *Se deschide o ușă*, *Oameni pe care i-am cunoscut*, *Zăpadă țirzie*, *Pe drum*, *Indoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann*, *Examen cotidian* și altele. În limba română i-au apărut volumele *Insemnări pe răboi*, *Zăpadă țirzie*, *Elesteul* și romanul *Indoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann*, care de altfel a fost reeditat și în Austria (Europa Verlag) cit și în R.D.G. (Verlag Volk und Welt). Un volum cuprinzând trei povestiri a apărut anul trecut în Berlinul occidental la Editura Literarisches Colloquium. Are în pregătire un volum mai cuprinzător de proză care urmează să apară tradus în românește anul acesta la Editura „Cartea Românească“.



Fotografie de ION PREDOȘANU

Atelier Arnold Hauser

list. Din asta rezultă că realitatea este adesea aparent mai puțin reală decît ceea ce consideră unii că ar trebui să fie o proză realistă. Totuși, cred că pe tot ceea ce am scris pînă acum se află amprente puternice ale biografiei mele. Cunoștinții, prietenii și chiar și unele cunoștințe întimplătoare ale mele mi-au confirmat în repetate rânduri că m-au regăsit în schițele literare, în povestirile și nuvelele pe care le-am citit.

— **Intîlnirea cu scrisul a fost o întîmplare?**

— Da și nu. Lucram ca secretar poligrafic la ziarul *Neuer Weg*. Asta prin anii 1951—1959. Făceam de serviciu noaptea, ziarul apărea dimineața la cinci. Redactorii, reporterii și ceilalți colegi duceau o viață mult mai comodă. Dar nu pentru aceasta îi invidiam, ci pentru faptul că puteau scrie reportaje, note, știri... Prezentîndu-mă într-o zi în biroul secretarului responsabil, i-am cerut să-mi permită să mă deplasez în provincie — dat fiind specificul ziarului în cauză — ca să mă documentez pentru un reportaj literar. Tovarășului însă i-a fost teamă ca nu cumva să mă apuce microbul scrisului în urma cărui fapt el să rămînă pînă la urmă descoperit cu postul de secretar poligrafic și următor al muncii în tipografie, funcție pe care de altfel toți susțineau că eu o îndeplinesc foarte bine. Deci nu mi-a îndeplinit dorința. Neavînd altceva de făcut am recurs la fantezie, la imaginație, lăsîndu-mă inspirat, firește, de întîmplări trăite cu cîțiva ani în urmă. Așa au luat ființă primele mele schițe literare apărute pînă la urmă tot în acel ziar la sfîrșitul anilor cincizeci. Cu toate acestea trebuie să precizez totuși că întîlnirea mea

propriu-zisă cu scrisul datează încă din anii liceului, deci din timpul războiului, cînd la Brașov, la liceul „Honterus“ am scris unele compuneri apreciate de profesorul de germană.

— **Spuneți-mi, vă rog, cum scrieți o carte? Cum ați scris, de pildă, Indoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann, o carte pasionantă despre începuturile — nu lipsite de erori — ale unei noi istorii în România după cel de-al doilea război mondial.**

— Nu scriu cărți. Scriu ceea ce nu pot amîna, ceea ce mă preocupă atît de intens că nu-mi găsesc liniștea pînă cînd nu-i găsesc o modalitate de exprimare adecvată. Dacă ceea ce am izbutit să termin va apărea într-o carte sau nu mă preocupă mult mai tîrziu, adesea numai în momentele cînd ea, cartea, este în pregătire. În pregătire de către editură, bineînțeles. Scurtul roman „Indoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann“ l-am scris cu intermitențe din august 1967 pînă în ziua de 17 februarie 1968. Adunate, orele în care am lucrat propriu-zis, nu cred că depășesc trei săptămîni. Nu m-am documentat pentru a-l scrie deoarece aveam pagini de jurnal din timpul în care se petrecea acțiunea, iar mesajul îl purtasem de aproape un deceniu în mine. Mi s-a timplat însă să fi scris o povestire mai amplă în numai trei zile, iar una de trei pagini, să-mi fi răpit două săptămîni, reluînd textul de cinci-șase ori.

— **Din ceea ce am citit scris de dumneavoastră răzbată un mare interes pentru omul acestui secol. În ce măsură credeți că poate să iasă el victorios în confruntarea cu o istorie de multe ori ostilă? Cum s-a născut această preocupare pentru semenii dumneavoastră?**

— Cred că nu putem vorbi despre un anume om al acestui secol. Toate secolele au avut pe lingă oameni interesați în confruntarea cu laturile ostile ale istoriei trăite de ei și reprezentanți cărora nu le-a păsă de destinul omenirii. Omul luat ca individ însă este îndeobște privit ca un component integrant al societății care-l înconjoară. În ce măsură el se identifică cu societatea al cărei produs — exprimat laonic — ar trebui să fie, depinde adesea de societatea însăși. O societate care ușurează identificarea indivizilor cu nucleul ei poate să-l intereseze pe omul de rînd mult mai intens

(Continuare în pagina 17)

GEORGE ARION

Disc — Nichita Stănescu

Noul disc al Electrecord-ului ni-l aduce pe poetul Nichita Stănescu foarte aproape de noi. Discul ne oferă o formulă nouă de contact cu poezia, depășind acea clasică recitare, invitîndu-ne, parcă, să luăm parte la o discuție liberă, spontană, confesivă — eu care prilej poetul — iscodit subtil de criticul Constantin Crișan, care a făcut și selecția poemelor — este de acord să ne ofere un florilegiu din cele mai frumoase poezii ale sale. Nichita începe această operă deschisă, inimă deschisă nouă, dar dăruit de poet iubitorilor poeziei sale.

Prin intermediul discului el rămîne invitatul nostru de onoare în după-amiezele pline de liniște. Nichita ne cheamă alături de el și de prietenii lui. Și cum prieten, ne mărturisește chiar poetul, îi este și Augustin Frățilă, ne bucurăm să-l avem și pe el printre noi.

C. B.



Cuget, deci exist

Categoria de materie și evoluția ei (V)

Relațiile dintre oameni nu mai pot fi considerate nici reducibile la cele de tip biologic, nici derivînd din voința oamenilor sau a divinității, ci rezultat al acțiunii de obiectivare a oamenilor reali. În aceste relații se împletesc indistructibil factorii obiectivi cu cei subiectivi. Căci „aceiași oameni care stabilesc relațiile sociale corespunzătoare dezvoltării producției lor materiale produc și principiile, ideile, categoriile corespunzătoare relațiilor lor sociale“ (Marx, *Mizeria filosofiei*).

Produce în permanență de oameni, relațiile materiale se vor răsfrînge în domeniul categoriilor pe care le vor îmbogăți cu noi determinații.

În concluzie, categoria de materie este deschisă, supusă înnoirilor produse de relația dialectică subiect-obiect. Iar în cadrul materialismului dialectic ea coincide cu dialectica adevărului sau cu adevărul dialectic.

Iată că discuția asupra categoriei de materie nu s-a putut duce decît de pe poziții epistemologice dialectice materialiste. În afara acestei poziții, devine de neînțeles evoluția materialismului oglindită în categorii deosebite prin valorile de adevăr.

Categoria de materie a materialismului metafizic reprezintă o treaptă istorică în calea spre categoria materialismului dialectic. Cînd Lenin afirma că nu materia a dispărut, ci limitele pînă la care ea fusese cunoscută pînă atunci, el făcea dovada unei remarcabile înțelegeri a dialecticii interne a categoriilor filosofice și științifice. Iar limitele în care s-a constituit categoria de materie statică au fost impuse de epistemologia empiristă. Din această cauză formula Lenin necesitatea cunoașterii de către cercetători a materialismului dialectic sub aspectul său epistemologic.

ION I. STROIE

Anul Enescu

De la Leopold Mozart la Costache Enescu

Puțini știu, astăzi, că la debutul micului violonist George Enescu la Viena, unii cronicari muzicali l-au comparat cu W.A. Mozart. Și mai puțini au aflat însă că, după prima audiere a **Sonatei pentru vioară și pian** la Paris (1898), presa franceză semnala apariția „unui Mozart al României”. Apropierea celor două nume pare la prima vedere întâmplătoare, dar Enescu remarcă în **Amintirile** sale că există „un punct comun cu Mozart” în faptul că „ceea ce iubesc este întipărit pentru totdeauna în mintea mea”, aluzie făcând la acel pasaj din corespondența „prințului muzicii” de la Salzburg care va suna strălucitor pentru posteritate: „Îmi trece prin minte multă muzică și nu uit niciodată nici o notă”. Totuși, de aci și până la paralela ce s-ar putea întreprinde și între părinții Leopold Mozart și Costache Enescu, cei doi fericiți „tați” ai genilor, este o cale destul de lungă — în timp și spațiu — aparent forțată, dar deloc imposibilă. Glasul documentelor înțime însă ne ușurează investigația, mai ales că dispunem în prezent de corespondența pasionantă a celor două familii (aportul muzeografului Romeo Drăghici asupra lui Enescu dovedindu-se astăzi inestimabil).

Dacă Mozart și Enescu și-au datorat cariera de virtuozii ai viorii și pianului (clavecinelui) de timpuriu, meritul revine indiscutabil celor doi părinți care și-au dat seama din primul moment de talentul copiilor, au luptat cu toate dificultățile materiale, politice și sociale ale epocilor spre a-și impune fiii în viața artistică, contribuind hotărât la cariera strălucită în anii grei de studii și debut. Conștiința de valoarea copiilor lor, atît Leopold Mozart (1719—1787), cit și Costache Enescu (1848—1919) au păstrat manuscrisele muzicale, scrisorile și toate documentele familiei, transmitându-le posterității ca izvoare istorice. Există multe puncte de contact între cei doi părinți. Ambii au studiat teologia, fără a se consacra însă disciplinei de care s-au îndepărtat înainte de a o absolvi. Au reținut doar ceea ce i-a pasionat: muzica. Dacă Leopold a ajuns mai târziu vicecapelmaestrul curții din Salzburg, un violonist și compozitor de oarecare notorietate în epocă, nici Costache nu a abandonat total arta sunetelor (în ciuda pasiunii de agricultor), practicînd cîntul, vioara și dirijatul coral. Firi întreprinzătoare, Leopold Mozart și Costache Enescu au știut să prețuiască banii, o bună parte din ei fiind însă investiți fără rezerve în educația muzicală a copiilor. Ambii părinți și-au trimis odraslele de timpuriu la studiile muzicale superioare departe de căminul familial (Mozart la Paris și Mannheim, Enescu la Viena și Paris), suportînd toate consecințele morale și cheltuielile materiale ce decurgeau din acele timpurii despărțiri de casa părintească. Trăsătura comună a ambilor părinți pare să fi fost energia de conducători ai vieții, ai destinului celor doi copii. Tonul scrisorilor — precis, apăsător, interesat, imperativ, pe alocuri brutal — este comun. „**Mă băiețe**” — sună deseori începutul scrisorilor lui Costache Enescu, adresate muzicianului la Paris ori de cite ori trebuirile nu mergeau ca pe roate. Cînd intrigile de culise îi apăsau pe copii, sfaturile părinților curgeau fără întrerupere. Mai ales îndrăzneala creatoare a tinerilor Mozart și Enescu i-a adus repede în conflict cu profesorii lor, cu editorii, și impresarii, cu societatea conservatoare a epocii.

Cine răsfoiește scrisorile lui Leopold Mozart către fiul său nu poate să nu fie surprins de „ordinea” ce le transmitea fără crutare lui Wolfgang Amadeus. Cine încearcă să adune reproșurile lui Costache Enescu adresate lui Jorjac aproape

la fiecare epistolă, ar putea crede că între părinte și copil exista o distanță, o aiceală de-a dreptul închizitorială. Unii exegeți ai lui Mozart l-au acuzat chiar pe Leopold că „i-a speculat” talentul „prințului muzicii” pentru obținerea de beneficii sociale și materiale personale.

Pînă azi, portretul lui Costache Enescu nu a căpătat în muzicologia românească adevărata dimensiune spirituală, fără de care educația muzicală, lansarea și afirmarea genialului George nu va putea fi niciodată înțeleasă și apreciată la adevărata valoare. Toate drumurile hotărîtoare în cariera autorului **Rapsodiilor române** — la Iași, Viena, Paris și Berlin — s-au desfășurat numai sub îndrumarea sa. Toți profesorii lui George Enescu au fost angajați de tatăl său, admirabil minutor al scrisorilor de recomandare. O întreagă corespondență cu maestrul și profesorii micului George — de la Helmesberger și Bachrich pînă la Massenet și Joachim — poartă semnătura lui Costache Enescu. Nu a existat concert sau recital de răspundere profesională al muzicianului la care tatăl său să nu fie prezent. Stilul epistolar al lui Costache Enescu pare unic în istoria muzicii românești, tatăl știind să-și conducă fiul, de departe, cu o abilitate, inteligență și mai ales energie, fără egal. Știusese să se impună atît de ferm în fața propriului copil încît micul George îi cerea permisiunea — prin scrisoare expediată tocmai de la Viena — să se joace cu... cercul! Iar cînd epistola fulgera cu imperativul „**Mă băiețe**... atunci ordinul tatălui aștepta răspunsuri telefonice de la muzician. Cronicile de concert și rezultatele de la examenele Conservatoarelor nu aveau voie să întîrzie mai mult de 3—4 zile, altfel Costache era la poșta din Dorohoi și alarma — telegrafic — toate cunoștințele și profesorii spre a-i comunica, fără menajamente, roadele. Nu a dorit succese imediate, eclatante, facile. „În ceea ce privește ca să se cînte ceva din compozițiile tale — îi scria la Paris, în ziua de 12 aprilie 1897, cînd autorul nu împlinise încă 16 ani — trebuie să fie bine executate și de artiști buni, căci altfel poți face fiasco”. Cînd a obținut premiul I la vioară (1899), Costache Enescu i-a adresat tinărului laureat o emoționantă epistolă de încurajare: „Nu sint atît de simplu să pun o așa de mare importanță pentru un concurs, care în cele mai multe cazuri nu valorează după mine mare lucru, eu totdeauna am avut încredere în tine, dar cerințele societății, și mai ales împrejurările cum ai debutat tu, pare că era necesar o lovitură sănătoasă și tu ai dat-o. Bravo!”

Mindria lui Costache Enescu la toate succesele fiului său a fost încălzită de un profund sentiment patriotic. El a înțeles că o victorie artistică românească peste hotare înseamnă mai mult decît o simplă bucurie paternă. După triumful **Poemei române** la Paris și după premiile obținute la absolvența Conservatorului, tatăl îi scria copilului cu nedismulată satisfacție personală, dar și națională: „Orgoliul meu e satisfăcut, am dreptul să țin nasul pe sus că mult am înghițit anul acesta în mod înăbușit. Vină dragul tău în țară cu fruntea senină și îmbrăcat cu **cuirasa modestiei**”.

Într-adevăr, fundamentala trăsătură de caracter a omului și artistului George Enescu a rămas de-a lungul zbuciumatei sale vieți modestia. Este un dar al educației familiale, capabil să înscrie definitiv în biografia muzicianului și numele părinților. Leopold Mozart și Costache Enescu nu vor putea fi desprinși de spiritualitatea astrilor ce vor străluci de-a pururea în cultura muzicală universală.

VIOREL COEMA

Centenarul Enescu la televiziune

Mai avem încă multe de făcut în ceea ce privește opera muzicală a lui George Enescu, cunoscută încă puțin de marea public. Rămîne ea în lunile ce vor urma orchestrele noastre simfonice, muzicologii să facă totul pentru a aduce în mijlocul nostru întreaga creație muzicală enesciană. Să-l așezăm pe Enescu, prin tot ceea ce facem acum pentru el, la înălțimea adevăratei sale valori, a aceluia postament al cunoașterii și recunoașterii genului său, pentru a-l face, ceea ce de fapt este, un adevărat erou național al muzicii românești, un Eminescu al muzicii...

Televiziunea română, iată, începe un serial și, chiar-dacă ne sint doar anunțate, nu și transmise, deocamdată, unele interviuri și evocări ale interpretelor muzicii lui Enescu, ne bucurăm cînd îl auzim pe acela care a trăit pentru și în memoria lui Enescu — cel care este **Constantin Drăghici**. Impresionante au fost, în emisiunea de duminică, momentele petrecute alături de omul care, cu atîta emoție, a rețrăit clipe legate de viața lui Enescu.

CORNELIA BARBU

Cîntec de război

Foaie verde, foaie retezată,
Pleacă substantivele-n armată
În marfare numele comune
Merg la moarte și deșertăciune
Numele comune merg să moară
Încă o dată — pentru-a cita oară ?
Pleacă substantivele-n tranșee
Mai tinjînd de dorul de femeie
Vor muri sau vor veni rănite
Alte substantive vom trimite
Un dicționar întreg de nume
Un popor de nume fără nume
Rareori se-ntimplă în pustie
Cite-un nume propriu să mai fie
Pleacă nume proprii în armată
Nume care nu știu să se bată
Și-n tranșei făcînd mișcări stingace
Umblă după orice fel de pace.
Cei sărmani, cei fără număr, iată
Pleacă de la nuntă în armată
Pleacă de aproape mult departe
Pleacă de la naștere la moarte
Verbele rămîn acasă-n vatră
Mai muncesc, mai blestemă,
mai latră,
Mai privesc la ofițeri cu trese
Subiectele subînțelese
Verbele mai spun și cite-o rugă
Ele între ele se conjugă
Și de dor și de singurătate
La plural s-au adunat mai toate
Și cînd moare cineva pe lume

Îi mai ține locul un pronume
Vai de lume, vai de biata limbă,
Au venit războaiele și-o schimbă
Reguli noi copiii noi invață
Numai adjective sint pe piață
Adjective, triste surogate,
Care astăzi ne țin loc de toate
Tirfele gramaticii, vioase,
Cu pronumele se duc prin case
Cînd pe front se sting fără motive
Ale lor bătrîne substantive
Adjective, floră aberantă,
Stranii nume proprii vă comandă
Lașii, intriganții și abjecții
Cu conștiința numai interjecții
Și adverbe, faună cochetă,
Ca atase de motocicletă
Pleacă, pleacă, de-ar veni odată,
Pleacă substantivele-n armată
Hainele kaki peste cuvinte
Și marfarul merge înainte
Foaie verde strai cazon de frunză
Foaie verde de sintaxă tunsă
Subiectul e mereu soldatul
Țara lui de-acasă-i predicatul
Pe tranșei cînd moartea vieții răpune
Din poporul numelor comune
Se aude-n ploaia ce se cerne
Lăcrămarea verbelor eterne
Ieri și azi și mîine și vreodată
Pleacă substantivele-n armată.

ADRIAN PAUNESCU

Aproponturi

Glosse la o revistă școlară

Cum n-am crezut nicînd că o revistă e o haotică arhivă de texte, cu apariții puse sub zodia întâmplării, încă mai cred în meșteșugul ales al arhitecților de pagini tipărite, în misiunea lor iluminatoare și mă văd obligat astăzi să laud o publicație exemplară și un extraordinar animator.

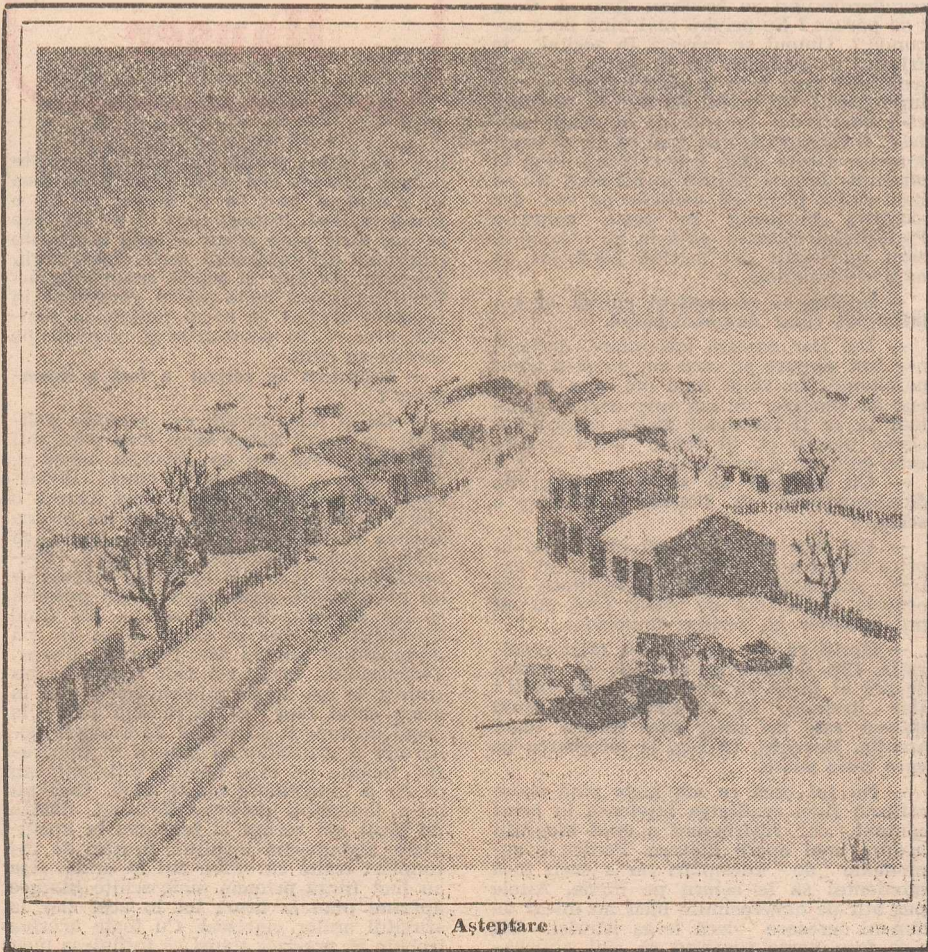
Din păcate, revista are un (logic intrucitva) circuit restrîns, fiind editată de către Liceul „Unirea” din Focșani. Anul fondării: 1912! Evident, au fost perioade de întrerupere a aparițiilor revistei și asta fiindcă, oricît de talentați ar fi școlarii unui liceu dintr-un blajin oraș moldav, ei nu pot (n-au putut) să împiedice izbucnirea a două războaie mondiale. Cu dificultăți pe care nu ne e greu să ni le imaginăm, revista din Focșani, care nu are nici măcar un nume sonor (se numește pur și simplu „Revista noastră”), apare bucurîndu-și colaboratorii, prietenii statornici și cititorii ocazionali, ca mine. Ca unul care am citit mai multe numere ale „Revistei” cred că îi pot invidia pe focșăneni pentru norocul de a-l avea în mijlocul lor pe profesorul Petruche Dima. Domnia-sa iscălește cu modestie publicația școlară pe care o tipărește intitulîndu-se doar coordonator și e vădit că își depășește, fericit, atribuțiile. Ar fi

putut doar să „lectureze” (intens proliferată vorbă stupidă) manuscrisele copiilor, iscălindu-le în colț, ca pe extemporale. Ar fi putut să corecteze unele enormități gramaticale. Dar Petruche Dima e tipul de om care se implică pătîmas (și, presupun, candid și jovial) în viața școlii. E un dascăl de factura sufletească a unor înaintași eroici.

Profesorul Dima e un reporter și un autor de interviuri. În numărul triplu pe care-l am în față se pot citi trei convorbiri ale profesorului cu academicianul Iorgu Iordan, despre Sadoveanu, cu Profira Sadoveanu, despre centenarul ilustrului său părinte, și cu conf. univ. dr. Valeria Costăchel despre Iorgu! Remarcabile îmi par expedițiile pe care Petruche Dima le face cu elevii, pe un ambițios circuit de vacanță, pe urmele marilor scriitori. Relatarea popasului în satul lui Blaga, Laurăm, e însoțită și de reușite fotografii. Intitul fotograf al „Revistei” e, firește, tot profesorul Dima. Iar textele copiilor pe care generozitatea sa le-a trimis în plumb tipografic ne îndreptătesc să socotim Liceul „Unirea” un adevărat cuib de frumuseți.

Ce-aș mai putea spune altceva decît că le-aș dori și altor „Reviste” (mai ambițioase, cu nume mai răsunătoare și concepute mai ales cu mare risipă de parole decît de idei) un animator de talia profesorului Dima. Straniu paradox, nu? Elevii focșăneni tipăresc „Revista noastră” care nu e doar a lor, în vreme ce reviste ce se crede că ar fi ale tuturor sint publicații de „club. Numite cu îndreptățire **Revista noastră** dacă nu chiar **Revista... mea!**

GHEORGHE TOMOZEI



Așteptare

Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire...

A ADEVĂSI = a risipi, a împrăști, a cheltui, a prăpădi. **Li voi adevăsi în Izdrail; Acolo adevăsi avuția sa, petrecind cu muierile; și deacă adevăsi el tot, fu foamete.** În Oltenia și azi: **dăvăsesc** = cheltuiesc mult. La Dosoftei are sensul „a consuma, a extenua, a istovi (puterea trupescă) sau a infrina (trupul)”. **Suindu-se în munte și adevăsiindu-se foarte și dobîndind boala de inflăcăciune, se cunoștea numai de pe graiu. Cu atîta priveghiare trupul și-a adevăsiu.**

Dintre cuvintele ieșite din uzul curent al limbii noastre cred că obligații speciale avem față de cele a căror origine ne-a rămas pînă astăzi necunoscută. Aceasta e, poate, motivul principal pentru care nu-l lăsam de o parte nici pe **adevăsi**. În felul acesta fișele noastre ajung să alcătuiască un fel de dicționar sentimental al limbii române, originea necunoscută a unui cuvînt fiind dovadă de vechime, de cele mai multe ori de apartenență la primul strat, cel daco-get, într-acolo unde, cu sau fără voia noastră, ne fură suflul cel mai des.

ADEVERIT = demn de crezare, confirmat, dovedit fără puțință de tăgadă. **Al omului suflet, precum nemuritoriu să fie, adevărit și adevărat iaste.** (Cantemir) **Cutare lucru o fi adevărat, dar nu e încă adevărit.** (Hașdeu). Mult mai puțin folosit decît verbul de bază a **adeverit**.

adeveritor — fiind cuvînt format de Coresi merită o grijă cît de cît pe măsura datoriei ce-o avem către diaconul brașovean. **Și la lumină să dereptați pe ceia ce au orbit, spre lucrurile ceale bune și spre adevăritură și spre creștinătate.**

ADINC, Cîteva contexte vechi: **Luna limpede inflorea ca o față de aur pe seninul adine al cerului.** (Eminescu) **Adino în răutate; adinea lor beție; Viorele, flori adinci, Cînd le vezi, mîndruțo, plîngi.** **Adineul păcatelor; adineul scripturilor; adineul necredinței încacă toată lumea.** (Ivireanul) **Diminutive: adineușor, adineuț.** Verbe derivate: **adinea și adineci** cu respectivele **adinecare / adinecire, adinecat / adinecit, adinecătura / adinecitură.** Din nou impresia că limba română „încearcă” o diferențiere semantică între derivatele de conj. I și cele de a IV-a.

Deunăzi, un tînar mîncitor de prin părțile Botoșanilor, urcînd pînă la mine opt etaje pe jos, a exclamat cu năduf: „dar adinc mai e pînă la dumneavoastră!” Mi-a plăcut și m-a uimit această vorbă, pe care o auzeam pentru prima oară și despre care nu știu ce să cred: să fie invenția tînarului moldovean, ce s-a și dovedit apoi a avea harul și plăcerea de a vorbi frumos, sau este amintirea cuvîntului latinesc **altus** care însemna și **înalt**, dar și **adinc**. **Adinc** nu este cunoscut în dicționare cu sensul de „îndepărtat pe axa verticală”, sens pe care ni-l propune flacăra noastră. Poate că altcineva, de prin aceleași părți, ne va confirma (sau infirma) folosirea lui **adinc** cu acest sens.

Alte contexte tot de prin părțile acelea, adică din Eminescu: „**Nourl mari treceau pe cerul adinc albastru... Ochii ei cei mari și adinci... Te știam vrednic și adinc...**”.

ION COJA ■

Cronica spectacolelor

Parabolele unui scurt circuit

În discretă și distinsă sală a Teatrului evreiesc de stat, așezată undeva în spațiile pietei Sfîntul Gheorghe, pe străzi încrucișate, cu aer vechi de sfîrșit de secol, de glorie negustorească, am văzut într-o duminică după-amiază un spectacol colaj intitulat bizar: „**Scurt circuit la creier**”. Titlul trimite ușor la o imagine chirurgicală neplăcută dar are o logică limpede în concepția autorului, Dumitru Solomon: „**Scurt circuit la creier**” e un fel de **întreprindere a naturii, ca un război, un asasinat, un cutremur, o fractură, o glumă proastă, un sofism**”. Pornind de aici, autorii spectacolului au compus un montaj patetic din scene de viață care nu are nimic de cabaret și nici de revistă jucată din virf de poantă și din șlagăre la modă. Am văzut un spectacol grav, un spectacol percutant, cu adrese universale valabile într-o lume aglomerată de bunuri de consum și de morți de foamă, de obiecte de lux și de arme, într-o lume amenințată de sinistroză, de conflagrații, de unele regenerări cancerigene ale fascismului.

Regizorul Adrian Lupu a croșetat foarte atent și înțelept în acest spectacol cîteva dintre eseurile dramatice ale lui Dumitru Solomon, esuri care se învecinează cu teatrul lui Mrozek și Rozewicz, scurt, penetrant, parabolic. Ajutat de un decor în întregime confecționat din zăre, din panouri imense pe care sînt lipite zăre, și realizat de scenograful Radu Corciova, regizorul a proiectat spectatorii prin valurile tuturor tipografiilor lumii, printr-un univers strigat la tarabă și cules sau re-

cules imediat cu litere mici de tipar pentru rubricile de „fapt divers” sau de „mică publicitate”.

Principalul merit al regizorului Adrian Lupu și al echipei de realizatori se referă la modul plastic, expresiv în care sînt vizualizate schițele dramatice ale lui Dumitru Solomon, folosind în mare parte un limbaj abstract, cu unele răsturnări absurde de logică și calambururi frizînd absurdul. În scenă e o mișcare continuă, obositoare desigur pentru actori dar echilibrată, armonioasă pentru spectatori, constituind un permanent contrapunct față de text. De aceea se cuvin laude și pentru muzica spectacolului scrisă de Cornelia Tăutu, ca și pentru elementele de mișcare scenică inventate de Sergiu Anghel.

Am văzut cu această ocazie la lucru un actor excepțional, rudă bună cu artiștii iluminați ai filmului mut, cu o mare mobilitate și cu o mască amestecată de comedian și tragedian care te umple de compasiune față de umanitatea noastră caldă și în permanentă derută. El se numește Rudy Rosenfeld. De asemenea, exacti în reprezentăție, în sensul concepției regizorale, sînt: Lucia Cosmeanu-Mayer, cu siguranță, cu aplomb și frumoasă ținută scenică, Irina Dall, o acțiță cu multe cărți de joc în mină pentru comedie, Theodor Danetti, un actor de zile mari, cu sulețe intelectuală și putere de reprezentare în măști diverse, Samy Godrich, grav, neliniștit, ridicînd la cub tensiunea dezbaterilor de idei, Lena Moraru, o dulce și savuroasă alunecare prin cîteva ipostaze cotidiene, Maya Morgenstern, frumoasă și cu o plastică scenică de balerină eterată.

Acestea fiind zise, vă recomandăm să mergeți la spectacolul „**Scurt circuit la creier**” de la Teatrul evreiesc de stat din București, ca să urmăriți un spectacol modern, bine gîdit, cu adinci rezonanțe în conștiința publicului secolului 20, un spectacol politic, antifascist, împotriva indiferețismului și defetismului.

ADRIAN DOHOTARU ■



La Teatrul Mic au început ieri repetițiile la un viitor spectacol care se anunță prestigios: „**NIȘTE TARANI**”. Este vorba despre versiunea scenică inspirată Cătălinei Buzoianu — care semnează și regia — de cunoscutul roman al lui Dinu Sărauru. În distribuție, aproape întreaga mare trupă a Teatrului Mic. Rolurile principale sînt deținute de Mitică Popescu, Valeria Seciu, Ștefan Iordache, Carmen Galin, Dinu Manolache, Nicolae Pomozei, Nae Dinică, Jean Lorin Florescu, Florin Vasiliu, Ion Hiescu, Vasile Nițulescu, Papi Panduru, Vistrian Roman. Scenografia este semnată de Mihai Mădăcuș, iar muzica aparține lui Dorin Liviu Zaharia.

Monotip

De o sobră eleganță în prezentarea grafică, funcțional spațiat, dar și îmbietor la o lectură de substanță, ultimul număr al revistei **Steaua** (12) ne aduce, ca de obicei, un sumar cu indiscutabilă competență alcătuit. Una din trăsăturile acestui lunar de ținută și anume un echilibru cu chibzuință urmărit dintre document, istorie literară și actualitatea fenomenului literar e cu armonioasă complementaritate realizată și în paginile recentului număr. Coexistența trecutului cu prezentul, osmotic aflată de-a lungul anilor în **Steaua**, constituie un atribut distinct al revistei. Despre poetul **D. Iacobescu** scrie cu participare — necesară chiar și pentru obiectivitatea criticului — **D. Micu**, care conchide: „Harfa serafică a lui **D. Iacobescu** a emis, într-un moment de maximă emergență a poeziei românești de structură modernă, acorduri care nu se vor stînge”. O

incursiune nelipsită de afirmații revelatoare în lirica soresciană face **Cristian Livescu** în studiul **Anti-poetica lui Mario Sorescu**. O concluzie a criticului frumos demonstrată: „**Sorescu-poetul** nu este chiar atît de depărtat, cum s-a spus, de **Sorescu-dramaturgul**, dacă nu cumva sînt chiar unul și același”. **Remember** semnat **Dominic Stanca** și **Efigie de Ștefan Hărăguș** formează două pagini de evocare și document, mărturisiri cutremurătoare despre **Lucian Blaga**, **Lucian Valea** stabilește **Unde și cînd a debutat Marin Preda**. Un studiu documentat și, fără indoială, util despre **Revista Kalende** de **Nae Antonescu** (autorul unei foarte binevenite apariții editoriale de dată recentă: **Scriitori uitați**). În eseu **În context universal**, **Aurel Rău** face o pasionată pledoarie pentru „convertirea universalului în universalitate, neîntîrziat și mereu” și un convingător indemn pentru a se sta mai des „la sfîrșit” despre oferta în lume a produselor noastre spirituale.

TRAIAN STOICA ■

„Scriu ceea ce nu pot amîna”

(Urmare din pag. 15)

de soarta istorică dată decît una în care tot acest om de rînd s-ar vedea reprezentat doar tangențial de purtătorii ei de cuvînt. În acest context înțeleg și rolul scriitorului în țara noastră. Scriitorul angajat politic este purtătorul de cuvînt al societății socialiste românești. El militează însă totodată și pentru individ, pentru că nu există literatură în care creatorul ar putea face abstracție de existența individului. Scriitorul îndeplinește oarecum rolul de mijlocitor. Această chemare sau poate menire de a mijloci între individ și societate este — adesea fără a fi exprimată, ba chiar și fără ca unul sau altul dintre scriitori să-și dea seama de existența acestui fenomen — una dintre cele mai importante arme de care dispune intelectualul creator. Arme în sensul pozitiv, constructiv al cuvîntului.

— **Cum vi se pare omul acestui secol? Stăpînește el mai bine istoria decît odinioară? Sau rămîne în continuare la cheremul ei?**

— Permiteți-mi să răspund tot aici și la ultima idee exprimată în întrebarea precedentă. M-am ocupat de istorie de cînd mă știu și tot de atunci și de semenii mei, care unii au avut de suferit tocmai de pe urma ostilității dintre cele care probabil că v-ați gîndit. Dacă europenii n-au reușit să oprească în prima jumătate a acestui secol izbucnirea a două războaie mondiale, dacă omul acestui secol — cum l-ați denumit — asistă neputincios pînă și astăzi la nenumerate ciocniri armate, la samavolnicii și ostilități pe plan mondial, nu ne rămîne decît să sperăm că omul ultimelor două decenii ale acestui secol — ca să rămînem la terminologia propusă de dumneavoastră

— să stăpînească istoria mai mult ca odinioară.

— **Vorbiți-mi, vă rog, despre cîteva din problemele literaturii germane scrise în România.**

— Literatura germană scrisă în România are tot altele probleme ca și literatura scrisă în limba română. Ea nu poate fi considerată mai bună decît cea scrisă în românește, însă nici mai slabă. Acei scriitori care se îndeletnicesc s-o scrie sînt însă mult mai puțini la număr. De aici și una din laturile negative ale existenței ei. Orice eseu literar în care se abordează situația specifică a scriitorului german de la noi, orice articol de critică literară trebuie să țină oarecum cont de numărul redus al acelor care-l citesc în germană și de numărul și mai redus al acelor care scriu în această limbă. Dacă, de exemplu, cîinci tineri folosesc mijloace literare asemănătoare, împrumutate din altă parte și nefolosite pînă acum la noi — mă gîndesc la modul de exprimare —, în literatura germană de la noi comparativ cu cea scrisă în românește, înseamnă că avem de-a face cu un cuprinzător curent înnoitor, de care ar trebui să țină seama întreaga noastră viață literară. Aceasta ar fi doar un singur exemplu, din lanțul problemelor specifice ale acestei literaturi. Revenind însă la un argument folosit în precedentul răspuns al meu, acela al viabilității unei societăți, doresc să-l folosesc și în sprijinul populației germane de la noi. Și anume: dacă o populație numeric redusă într-un spațiu lingvistic diferit de al ei mai reușește să creeze opere literare (folclor, muzică, artă plastică etc.), acestel populații trebuie să-i acordăm tot sprijinul societății — lucru dealtfel de mult practicat față de naționalitățile conlocuitoare în România socialistă — deoarece dispune de o viabilitate încă nealterată. Acei cîinci tineri

scriitorii de care am vorbit nu se rezumă doar la cîinci, ei sînt mult mai mulți și nu aparțin doar unui singur curent literar. Ceea ce îi unește însă este strădania de a face o poezie cu adevărat autentică. Dealtfel, nu trebuie să ne mirăm de acest aflor al tinerelor talente. Existența neîntreruptă a școlilor și a claselor cu limbă de predare germană, a celor cîinci catedre de germanistică din țară, a activității cenaclurilor literare — toate acestea expresia politică partidului nostru în rezolvarea problemelor naționale — sînt o garanție a asigurării unui climat favorabil pentru populația germană de la noi din țară.

— **Cum e și firese, revista NEUE LITERATUR** oglîndește fenomenul literar românesc în toată complexitatea lui.

— Revista la care lucrez — cu o apariție lunară în 128 de pagini — publică de cînd a fost întemeiată, iar mai ales de cînd apare la București (din 1960), cu multă regularitate proză și poezie românească traduse în limba germană. În ultimii ani am avut deseori satisfacția să constatăm că și datorită nouă lucrările unor autori români au fost cvasidescoperite dincolo de hotarele țării noastre. Mă refer la spațiul de limbă germană din Europa.

— **NEUE LITERATUR** e difuzată și în străinătate?

— Da, și încă destul de substanțial.

— **Cine sînt cei care semnează traduceri în limba germană?**

— Cei mai buni scriitori în limba germană din țara noastră sînt totodată și cei mai buni traducători de la **Neue Literatur**. Consider că a mijloci între literatură a fost întotdeauna o datorie umanistă a acelor care cunosc două sau mai multe limbi străine. Cu atît mai mult astăzi, cînd politica țării noastre este îndreptată spre apropierea „pozițiilor” în multe domenii, scriitorii sînt dator să se înroleze în această acțiune. De aceea, a propaga în sensul nobil al cuvîntului cele

mai bune pagini ale literaturii românești înseamnă o îndatorire umanist-socialistă, de primă importanță. Nu vă puteți închipui cît de mare poate fi satisfacția constatînd că prin efortul tău personal sau al celor din jurul tău, unui scriitor, coleg de breaslă, i se publică într-o altă țară o carte.

— **Ați avut dificultăți cu un roman. În ce au constatat ele?**

— Am avut greutăți nu numai cu un roman. Nu cred însă că este necesar să vorbesc despre aceste greutăți. Important de reținut este, cred, că timpul mi-a dat dreptate ori de cite ori anterior unii factori m-au tratat cu neînțelegere și chiar cu ignoranță. Dealtfel în acestea au constatat mai de mult greutățile multor colegi de breaslă, indiferent de limba de care se foloseau scriind.

— **Sînteți harnic? Metodic? Serupulos?**

— Sînt harnic, dar nu în scris. Sînt metodic în munca redacțională, pe cînd în scris cred că sînt scutit să fiu. Mi se impune, scriînd, modelul cel mai adecvat. Cît despre scrupulos, asta da, recunosc că sînt.

— **Vreți să semnați cu ceilalți din jurul dumneavoastră sau doriți să vă impuneți personalitatea celorlalți?**

— Nu vreau să semn cu ceilalți din jur, nu doresc să-mi impun personalitatea celorlalți. Sufăr însă din cînd în cînd dacă îmi dau seama că nu sînt deloc înțeleși sau dacă se fac alții că nu mă pot înțelege.

— **Ce ați făcut pînă acum vă determina să contemplați cu seninătate destinul operei dumneavoastră?**

— Să contemplu cu seninătate? Nu. Nu cred. Sînt mai degrabă indiferent față de destinul hărăzit „operei” mele. M-aș bucura totuși să aflu că am fost întrucîtva folositor cititorilor mei. Mai mult nu doresc.

Un muzeu in labirint

Van Gogh sau revanșa prin artă (XII)

„Totdeauna cind văd stelele încep să visez” (Van Gogh)

Chiparoșii



1. Pentru toată lumea, trenul de Tarascon sau de Rouen duce la Tarascon sau la Rouen. Lui Van Gogh, el îi amintește că s-ar imbarca în moarte spre a ajunge într-o stea. Dar, continuă el, fiind în viață nu ne putem duce într-o stea, așa cum, morți, nu ne putem sui în tren.

Iată o idee ciudată asupra căreia ar fi timpul să reflectăm, intrucît e limpede că un om care visează să ajungă într-o stea „imbarcat în moarte” n-a găsit pe steaua pe

care se află decît indiferență, obtuzitate și frig. După prima sa criză, vreo optzeci de locuitori din Arles au adresat primarului o petiție în care cereau ca olandezul nebun să nu fie lăsat în libertate. Van Gogh e dus la spital. De aici, peste cîteva luni, trece singur în azilul din Saint-Rémy unde trebuie să exerseze „meseria de nebun” cum spune el. Pictează în parc și în celula sa, apoi în afara azilului sub supravegherea unui gardian, dar nimeni nu se gîndește că aceste tablouri ar putea sta vreodată într-un muzeu.

Trebuie să fie teribil să trăiești într-un univers închis, după ce ai rătăcit pe cîmpuri pline de soare și ai pictat ceruri înstelate. Să îți se oprească privirea în zăbrele, după ce ai visat infinitul. Să visezi să ajungi într-o stea și să n-ajungi decît într-o casă de sănătate. Griul e gata de seceriș, dar secerișul e sumbru. N-are nimic din eroismul la care se gîndise Van Gogh. Secerătorul are chipul unui gardian. Cîmpul e o casă de sănătate pe care el o compară, cu amară ironie, cu „o menajerie” în care se aud urlete.

Lumea, ar zice un cinic, nu se ocupă de martiri cit aceștia trăiesc. E destul că-i admiră după ce mor. Mai ales că atunci, după ce opera lor a pătruns în muzee, nu mai e nici un pericol să se înșele asupra valorii. Și, în ce-l privește, creatorul trebuie să demonstreze mai întîi că merită compasiunea acestei lumi, care, nu-i așa, mai are și alte treburi, nu se poate ocupa toată ziua de cei ce visează. În definitiv, nouă care trecem acum prin muzee nu ni se poate reproșa că am fi lipsiți de compasiune. Ne oprim în dreptul autoportretului despre care Van Gogh zicea „asta ar fi ceva pentru cei din secolul al XX-lea, dacă, la un moment dat, își vor aminti de mine” și înțelegem de ce, mai mult decît să pătrundă la Luvru, el a visat să ajungă într-o stea. Din păcate, compasiunea noastră nu mai poate îndrepta nimic. Fiecare nedreptate are un prag dincolo de care rămîne definitivă. Tot ce mai putem face e să-i admîrăm pe cei care au trecut lăsînd în urma lor o diră de singe în praf... Dar nu cumva sîntem, totuși, vinovați că admirațiile noastre sînt, prea des, prea tirzii pentru cei care ar fi avut nevoie de ele? Oare Picasso avea dreptate, „oamenii încep totdeauna prin a nu înțelege”?

Și iată cum Van Gogh ne obligă și pe cei care trecem prin muzee să ne privim în oglindă. Steaua pe care o visa? Da, firește. Și noi cînd vedem stelele începem să visăm. Dar înainte de orice, ar trebui, probabil, să pricepem ce se întîmplă pe steaua pe care ne aflăm. Și poate compasiunea chiar incurcă lucrurile aici. Mai degrabă vedem limpede uneori într-o întîmplare din cele care umplu coloanele de fapte diverse ale ziarelor. Cum e, de pildă, cea în care se povestește cum Henry Miller, acuzat atunci în America de obscenitate de către puritani, trăia în mizerie și într-o dimineață și-a rupt ultima pereche de pantaloni atît de rău încît nu mai puteau fi nici cîrpiți. Miller nu mai avea decît cîteva dolari, dar în loc să meargă să-și cumpere o salopetă nouă a dat un anunț în „Los Angeles Times”: „Scriitor american nu mai are pantaloni. Roagă să i se trimită de urgență”. America, aceeași care nu vroia să-l citească, a consimțit să-l îmbrace. Miller a primit trei sute de pantaloni și trei sute de costume, toate în excelentă stare. Dar iată că și aici ne-am lovit de compasiune. Or, artistul n-a luat nici tocul, nici penelul în mînă pentru a obține mai ușor cîteva sute de pantaloni cînd i se rupe ultima pereche. El n-are nevoie de filantropie, cum n-are nevoie de privilegii. Tot ce cere e să fie privit sau citit și înțeles. Admirația? Admirația, desigur, e importantă pentru cineva care are nevoie să creadă în el. Dar nici admirația nu înseamnă nimic singur. Ea are, uneori, aceeași valoare ca și cei trei sute de pantaloni pe care i-a primit Miller dacă e doar rezultatul unui interes periferic și nu al operei. Cei care trecem prin muzee și formăm Publicul Știm, fără îndoială, că, oricît am greși, nu există judecător mai bun. Dar unele lucruri ar trebui, poate, să ne fie reamintite chiar nouă, publicului. Timpul n-a distrus decît o parte din capodoperele artei antice. Cele mai multe goluri, coloanele de marmură arse pentru a se obține var, statuile sfărîmate pentru că reprezentau zei „păgîni”, sînt opera noastră, a publicului. Și cine l-a considerat pe Rembrandt un pictor terminat, falit? Cine a făcut mai mult haz de impresionisti? N-a trebuit poliția să apere „Olympia” lui Manet împotriva noastră, ca să n-o sfîșiem? Poliția apărînd o operă de artă împotriva publicului, ce poate fi mai straniu și mai trist? Acest public care are toate chipurile noastre e bine să știe că nu numai creatorii au greșit față de el, ci și el față de creatori. Și că neacceptînd aroganța creatorului care l-ar disprețui, nu trebuie să-și asume el aroganța de a nu face nici un efort pentru a-l înțelege pe creator. La urma urmei, istoria artei nu este numai istoria creatorilor, ci și istoria înțelegerii muncii lor. Și dacă au existat turnuri de fildeș ale creatorilor, au existat și turnuri de fildeș ale publicului. N-am arătat noi față de artiști ca Van Gogh chiar o aroganță a ignoranței? Tot ce-am făcut pentru el a fost să-l punem la adăpost într-o casă de sănătate ca să nu ne stînjenească pe străzi.

OCTAVIAN PALER

Simple note

„Clocotitorul Paul Bujor” (V)

Contribuții la istoricul „Vieții Românești”

„Ca bun prieten ai voit să afli și tu de la Simionescu cauza retragerii mele de la „Viața Românească”. Simionescu nu ți-a putut spune nimic deoarece nu știa încă nimic în această privință. O bună parte din motivele retragerii mele le vei vedea poate în „Adevărul”. Am trimis acolo o întîmpinare în acest sens. Cred că o va publica în numărul de azi sau de mîine joi (atacul lui Bujor, cum s-a văzut, apăruse la 11 mai 1907, adică la două zile după datarea epistolei către Voinov, n.n.) dar trebuie să-ți spun și ție că chiar de la înființarea revistei eu nu voiam să iau direcția științifică. Prevedeam chiar de la început că nu o să mă pot înțelege cu Stere... După cum vei fi observat și tu, din tactică politică, ei au evitat să discute, așa cum trebuia, chestiunea răscoalelor țărănești. Și o revistă poporanistă și democratică (?) era obligată s-o facă. Aveai dreptate cînd ai refuzat colaborarea pe care ți-o cerusem la început. (Probabil că Bujor, prieten cu Voinov, cînd preia la apariția „Vieții Românești” conducerea laturii științifice, îl solicitase să-și asigure colaborarea lui și acesta nu acceptase, cum avea după un an să nu primească nici oferta lui Stere, ca să-l înlocuiască pe Bujor, n.n.) Luarea direcției de către Cantacuzino nu m-a mîhnit decît din punctul de vedere că l s-ar putea întîmpla și lui aceleași neplăceri ca și mie — și ar fi păcat, că și el e un om sincer și curat. Aceasta va fi desigur ultima mea experiență. Și, cum am mai spus, dacă vreodată va trebui să mă mai manifestez, apoi, desigur nu voi mai face-o decît într-o grupare sincer democratică, înghetată de oameni cu care voi avea într-adevăr legături strînse de idei și de sentimente și care nu vor fi infectați de boala politicianismului de azi. (Este frapant că atît în rîndurile către Voinov, cit și în întîmpinarea din „Adevărul”, scrise aproape concomitent, se desprind aceeași stare psihică, aceleași critici și aproape exact același vocabular. n.n.) Stere

s-a remarcat aici că tipul perfectului politician. Să-i fie de bine! Nu i-am invidiat niciodată calitățile. Simionescu îmi vorbea de ideea înființării unei gazete zilnice de propagandă și de luptă, cu totul aparte de spiritul politicianismului actual. Ah, ce bine ar fi! În tine ar fi nădejdea mai mare, ca să vedem realizată această pornire...”

Altădată, cînd voi da textul scrisorii adresată la 12 august 1907 de la Agapia lui Ion Simionescu — înedită pînă acum — adică după cinci luni de la ruptura produsă, are din nou o ieșire similară contra lui Stere, ceea ce ilustrează că rana pricinuită, departe de a se cicatriza, continuă să singereze. Și e, consider, oportunitatea să precizez că am cercetat cu o vie curiozitate și cele trei masive volume „Scrisori către Ibrăileanu” ieșite succesiv în 1966, în 1971 și 1973, în speranța că voi obține din prețiosul și bogatul lor conținut, un indiciu care să mă pună pe un drum al limpezirilor și al edificărilor. N-am găsit însă nimic, cu toate că în nota asupra ediției se face arătarea că între cele peste 1500 de scrisori care alcătuiesc fondul Ibrăileanu de la „Biblioteca Mihai Eminescu” din Iași, sînt între altele și epistole de ale lui Paul Bujor. Dar în nici unul din volumele apărute pînă în prezent, nu se tipărește nici una cu proveniență Bujor. Am dat doar peste două, una a lui Stere — care ar putea isca o deducție — și alta, în strînsă corelație cu preocupările ce le avem, a medicului A. Steuerman-Rodion, poet, prozator, traducător și ziarist, prieten cu Ibrăileanu, socialist, prenumărîndu-se și el printre colaboratorii de la „Evenimentul literar” și de la „Lumea Nouă” și care, întorcîndu-se de pe front la Iași, se sinucide în septembrie 1918.

Sirurile lui Stere, care se afla la Chișinău, sînt din 19 ianuarie 1906 și din ele transpare că Ibrăileanu entuziasmat și nerăbdător se și apucase să întocmească publicația, dar parcă se ostenește să și înfrîngă ezitățile și scepticismul lui Stere,

lubirea de frumos

Ocrotirea naturii

La Școala generală nr. 18 din Craiova a avut loc de curînd un simpozion interscolar cu referate tînutе mai ales de elevi, dar și de profesori, primul de acest fel din țară, după cite mi s-a spus, avînd ca obiect Ocrotirea naturii. Profesorul de biologie Marian Nită, actualul director al școlii, sufletul acestui simpozion, a tinut să-mi precizeze că natura suferă enorm

de pe urma neglijențelor de tot felul ale fiecăruia dintre noi, că sărbătorile, ieșirile la iarbă verde, de cum dă colțul ierbiilor, înseamnă tot atîtea adevărate masacre printre flori, desi unele dintre ele se află sub ocrotirea legii, că sute și sute de cutii de conserve sînt aruncate în capul lor, al florilor, și că hirtii, sticle goale, dacă nu sparte, zac în poieni și livezi, pe dealuri, pînă în virful muntilor, pe malul apelor, în inima pădurii.

Narcisele sînt dezrădăcinate, cu bratul, puse în port-bagajul mașinilor, unde — de atîtea ori — se ofilesc pînă acasă; copaci scrijelii la răscruce și alte cite, pe care le știm cu toții.

Ar trebui acum, în pragul primăverii, în toate școlile din țară,

care îi răspunde: «Nu știu dacă va mai putea încăpea încă o revistă, dar... 1) Amîndouă titlurile sînt deopotrivă de bune; 2) Sînt atît de preocupat că nici nu pot visa la articole-program mai ales acum; 3) Desigur vei putea scrie un bun program, n-al nevoie să-l trimiți aici, va fi oine și neiscălit (dealțul duminică sau luni sper să fiu la Iași). Am răspuns la toate ale d-tale. Acum de ale mele. Dacă veți avea o „cronică internă”, să fiți foarte precauți în ce privește pe Cantacuzinești (adică persoane), revista purtînd numele meu, pentru moment nu-mi convine, (am un plan). Iată, am răspuns imediat. Al d-tale C. Stere».

De la început Stere fixează o linie: să nu fie atacați Cantacuzineștii. Nu cumva încă din pornire îl stăpînea ideea să și-l asocieze în directorat pe d-rul Ion Cantacuzino și gîndul va căpăta împlinire numai după un an?

E simplă presupunere. Și fac loc rîndurilor lui Steuerman-Rodion de la Iași, din 12 mai 1907: «Dragă Ibrăilene, ca o urmare la convorbirea noastră de azi dimineață — a facerea Bujor-Stere — îți trimit cu titlu de curiozitate un document. E un articol care n-a apărut în „Opinia” de azi și care-și are istoricul său despre care nu-ți pot scrie decît atît: fusese scris mult mai violent, de cum îl vezi aici; în fine, deși cenzurat, a fost scos în ultimul moment și înlocuit. Nu-ți pot da numele autorului, nici nu-mi vei pretinde aceasta. Te poate interesa numai pentru a-ți da mai bine seama că scrisoarea lui Bujor a fost o lovitură care a impresionat și o chestiune care poate încă nu e închisă. În genere vorbind, atmosfera „Opinie”, cea politică și cea intelectuală, vă sînt favorabile și eu personal, vezi sînt franc, mă lupt între vechea simpatie pentru mediul vostru și între teama ce-î inspiră politica voastră... Amîncă meu care a scris articolul și-a atîns indirect și în parte scopul: acei contra cărora se îndreaptă — îl pot citi. Cunoșc prea bine corectitudinea dumitale ca să-ți mai recomand discreția cu privire la cele de mai sus, deși în fond, lucrul nu are vreo deosebită importanță și postul meu... gratuit la „Opinia” nu e în primejdie prin aceasta... Cu veche prietenie dr. A. Steuerman».

Astea sînt, pînă una alta, strînse laolaltă, piesele care alcătuiesc cazul Stere-Bujor. Vom încerca cu ele la îndemînă să tragem unele încheieri.

L. KALUSTIAN

preluată ideea simpozionului de la Craiova ca măcar copiii ce umplu taberele pînă în virful muntilor să știe cum se viețuiește în millocul naturii. Apoi, se pot publica pliante, cum deja s-a făcut la Craiova, cu flori și plantele rare, unice, din țară, care să indice plantele ce se cuvin a fi, îndeosebi, ocrotite.

Nu-l voi uita nici cînd ne profesorul meu de română, Ilie Bută care se descoperea în pădure în fața ghiocilor, tinîndu-ne prelegeri înflăcărâte despre uriasul drum ce l-a străbătut această floare pînă s-a deschis, ochilor noștri; plecam și noi descoperiti ca într-un sanctuar, prin mireculoasa pădure.

IOAN ALEXANDRU

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

HÖSS

SS-iștii din Totenkopfheiten au fost niște ucișagi. Au ucis toți, fără excepție. Unii cu ură, alții cu nepăsare. Au ucis din sadism sau din plăcerea de a vedea cum țîsnesc singele; din invidie neputincioasă, spirit de răzbunare sau pentru a-și refuza ratările anterioare; din obișnuință sau din dorința de a urca în ierarhie. Cei mai mulți dintre ei însă au practicat asasinatul ca pe o meserie: cu inventivitate, cu calm, cu meticulozitate. Prototipul acestora a fost SS-Standartenführer-ul Rudolf Höss, comandantul lagărului Birkenau-Auschwitz.

Zilnic asista la citeva execuții, urmarea ordinea în care coloanele de deținuți se tirau de la rampă spre camerele de gazare sau inspecția cum funcționează crematoriile, apoi trecea pe la locuința sa aflată în incinta lagărului să-și vadă soția și copiii. Stătea doar cîteva minute. Avea multe treburi. Abia seara tirziu, cînd se convîneau că toate transporturile de deținuți au

fost triate după indicațiile sale, că toți cei inapți pentru muncă au fost lichidați, că nici un copil pînă la 14 ani n-a rămas în viață, se întorcea, în sfîrșit, acasă și se juca în tîhnă cu cei cinci copilași ai săi.

Rudolf Franz Ferdinand Höss s-a născut în 1900 la Baden-Baden. La 15 ani a plecat voluntar pe front. La 17 ani era cel mai tînăr subofiter din armata Kaiser-ului. În 1923 se afla deja în închisoare. Noaptea, într-o pădure, după un chef monstru, a ucis, împreună cu alți camarazi, un tînăr. Deși condamnat la 10 ani, după o detențiune de 6 ani a fost amnistiat.

Cu aceste antecedente, la insistențele lui Himmler, intră în 1934 în SS. Începe de jos: Blockführer la Dachau. Ca toți SS-iștii plini de zel criminal cunoaște o ascensiune fulgerătoare. Peste 4 ani este comandant adjunct la Sachsenhausen, iar peste alți doi, la 1 mai 1940, este numit comandant al celui mai mare lagăr de exterminare: Birkenau-Auschwitz. Mai trec trei ani și este promovat în centrala lagărelor de concentrare.

„Am supravegheat personal execuțiile la Auschwitz pînă la 1 decembrie 1943”, a arătat deschis, în

depoziția sa, înainte de a fi spînzurat, Rudolf Höss, ajuns colonel SS. Nu s-a dat în lături să recunoască numărul victimelor sale: „Cred că acolo (la Birkenau-Auschwitz — n.a.) au fost exterminate prin gazare și ardere cel puțin 2500 000 de victime; cel puțin încă 500 000 de oameni au pierit de pe urma foamei și bolilor”.

Alegîndu-și asasinatul drept meserie, Rudolf Höss, în depoziția sa făcută în închisoare, descrie calm, cu singe rece, fără jenă și remușcări, cu satisfacția lucrului bine făcut, cum a organizat el exterminarea pe bandă rulantă.

Höss a contopit pînă într-atît asasinatul cu o meserie oarecare încît, înapoindu-se din sala tribunalului în celula sa, a notat „Opinia publică n-are decît să continue ne tulburată să mă considere drept un monstru însetat de sînge, un sadic, asasin a milioane de ființe omenești, pentru că multimea nu-și poate face cituși de puțin o altă imagine despre comandantul de la Auschwitz. Niciodată ea nu va putea înțelege că și el a avut o inimă, și că n-a fost un om rău”.

SS-Standartenführer-ul Rudolf Höss, pe măsură ce se apropia ziua execuției prin spînzurătoare — condamnarea se pronunțase la 2 aprilie 1947 — a început să se autoînduiozeze gîndindu-se, în încheierea memoriilor sale, la unele greutăți pe care le-a întîmpinat în exercitarea meseriei de asasin.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

constelația lirei

5 poeme de MIRCEA MICU

Ginduri nocturne

Ah! cind mă gindesc la moarte
incărunțesc deodată pină la călcii!
Nu îndrăznesc să spun această taină
a disperării mele nimănui.
Ah! cind mă gindesc la moarte
călătorește, oricum, înspre Ardeal;
atunci sint ca un fluture surprins de brumă
ținut în virful unui sclipăț de pumnal.
Se pare că n-am prieten și unul din părinți
m-asteaptă nins în jilțul unui nor.
Ah! cind mă gindesc la moarte sint cum mor...
Se pare că n-am prieteni dar ciți îi am, sint sfinți!

Așteptind

Azi am implinit 44 de ani
și am lăsat telefonul deschis...
E noapte de ianuarie și aștept,
de cinci ani n-am mai lăsat telefonul deschis.
E ultima noapte de ianuarie trecind spre zori
Am lăsat telefonul deschis și aștept...

Sint un vetust

Cu un creion roșu scriu pe o foaie banală,
scriu astăzi ultimul poem al tristeții.
Sint desuet. Recunosc. Sint demodat. Recunosc.
Așa cum nu sint (în general) toți poeții.
Mă gindesc la Esenin. La destinul lui de eșarfă.
Mă gindesc la Bacovia și la umorul nostru proverbial.
Pe mine m-a despăcat o secure, demult...
Și de atunci nu mai sint ci doar par...

Par a fi, bunăoară, vetust ca o virgină la 40 și,
Întrebuințez cuvinte banale. N-am zgardă
și întotdeauna înainte de-a scri
mă spăl pe miini cu zăpadă.
Scriu pe o filă „cu pătrățele“
ruptă dintr-un caiet de matematică.
(Mama, de cind e la noi, ține în el socotelile):
5 lei usturoi, 37 pui congelat și alte chestiuni de gramatică.
Eu sint cel mai vetust dintre voi. Urâsc orașul!
Mă va omori într-o zi ca un dihor uriaș sufocindu-mă.
(Azi am văzut un dulău alb dormind pe zăpadă
și-am vrut să-l mingii și să-i spun „mă“.)
Am orbit pe jumătate... Ce bine!
Mirosul mă ajută mai mult decit văzul.
Frezii, mușcate, căpșunică de Bărăgan...
Calule, taci și mestecă-ți ovăzul.

Tradiție de iarnă

Decembrie tirziu... Ceas vechi de noapte
trecind spre zori. Zăpezile de lapte
lăfite în grădini, fosforescente
trag din adine cuțite violente.
Ademenit cu scărpinat pe burtă
grăsunul la pământ se face turtă
suspina de plăcere și se lasă
naiv și greu, pe partea cea mai grasă.
Vai, vaierul și junghiul care sparge
tăcerea spinzurind cu mari catarge.
Și singele! Izvor de roșu vechi
răzbind ca dintr-o pompă spre urechi,
intii frumos ca purpurul de sară

„la tăierea porcului
lacrimile vîntului“

apoi, indurerat se mai colorează
în roșu vișiniu de măr domnesc,
apoi, intens, celulele vestesc
o putredă, viscoasă izbucnire
ca vinul din coclilele potire.
Apoi mai brun ca vișina brumată
apoi bătind în negru înc-o dată
apoi nimic, un abur, o părere
retrasă-n spasmul morții în artere.
Pe locul unde-a stat increzător
e-un soare în amurg, mistuitor,
un steag căzut, o mare de mușcate
sclicpind cu uluiri de nestemate.
Răpus, oprit cu strigătu-n grumaz
ii plinge jumătate de obraz,
iar cealaltă, spre nevrutul gide
e-un ochi durut de intristare-ride!

În văzduhul cu sănii de lemn

În văzduhul cu sănii de lemn
unde păsări din vară mai cîntă,
se aude o toacă solemn,
și un fluture beat mă descîntă.
În văzduhul cu sănii de lemn
unde doarme o lume de ceară
știu o casă întreagă de lemn,
o minusculă casă de lemn
fumegind ca o pipă în seară.
În văzduhul cu sănii de lemn
tu și eu colorați de speranțe
în străniile blănuri, de lemn,
vom străbate intime distante.
În văzduhul cu sănii de lemn
trecem demni, cenzurindu-ne-avîntul,
imblinzindu-l cu vorbe de lemn,
colorindu-l cu vorbe de lemn,
pe care le mestecă vîntul.
În văzduhul cu sănii de lemn...

Interdicții

Ai voie să crezi, mi se zice
Și-obloancele muzicii sint
Lăstate din nou la pământ
În ropot polemic de bice.

Ai voie să taci, mi se strigă
Și-n jocul acesta de rind
Prea bunul meu suflet intrind
Mă pierde și iar mă ciștigă.

Ai voie să ierți, mi se scrie
Citește cu ochii, dar vezi
Sub pleoape, sfioase livezi
Duc zilnic sub coajă sicrie.

Ai voie să mori, mi se spune
În contul virtuții, desigur
Mă-nfrigur, mă-nfrigur, mă-nfrigur
Și carnea în șoaptă-mi apune.

Declarație de dragoste

Hei, bună tăcere, cum este cînd taci
Tu însăși, ce naiba îți vine, ce ai?
M-apucă o mie sau două de drați
arborii-n fugă cu pleoapa îi tai.

Și lungi epitafuluri pe iedera scriu
Și-mi trag fericirea urlînd la rîndea
li dau să fumeze, o scald în rachiu
Atit eit să-mi spună în șoaptă: păzea!

Și aerul curge la vale posac
Și ochii mei mulți iarbă neagră cosesc
Deși de milenii am ordin să tac
Iubitei îi strig răzvrătit: te iubesc!

ȘTEFAN MITROI ■

Iarna în fereastră

Înrămată iarna în fereastră,
în tonuri de alb și albastru-înstelat.
Sint grele de floarea ei rece și castă
antenele plopului însingurat.
Ce voci se strecoară din lumi nefirești
sub coaja lui aspră de iarnă și ger?
O, vîntule, pârul să nu-ți despletști
să-i scuturi hlamida de prinț auster!
Atrasă te simți de lumina-i zeească
iubito, și lung îl privești, cu uimire.
Sinu-ți, miel alb, flori de nea vrea
să pască,

să-i crească izvorul din dorul de mire.
Cum stai și te uiți în hățîșul ninsorii,
felină-argintie cu pielea mătase,
în flăcări de cretă aprinzi cerul serii
și inima mea ce părea că uitase.
Hermină de nea cu blană licioasă
coboară-ți privirea din plopi argintii.
Să bem, jumătate-i paharul pe masă
cu singele meu în culori rubinii.

Dialectică

Se desfrunzesc copacii amintirilor,
iși ning spre mine frunzele de ceară,
adună seva-n pieptul meu, amară,
cu foșnetul de sticlă al iubirilor.

Nedesluse scrieri dorm în piatră,
sub straturi vegetale să se-ngroape;
spre Lethe vin, pe sub străveche valvă,
iubito, cerbiu mei să se adape.

Înșelătorul scut

Și dincolo de moarte am crezut
că vei veni ușoară lingă mine.
Dragostea ta — un fluture căzut
în flacăra iubirilor preapline.

Te așteptam cu sufletul flămînd,
un soare cald m-ademenea spre tine
și inima, aripă tremurînd
la presimțirea zărilor senine.

Efemeridă albă, te-a chemat
strălucitorul lucrurilor scut,
doar trupul l-ai știut adevărat.
Unindu-te cu sine te-am pierdut.

N. PETRE VRANCEANU ■

Cintec

Gaudeamus igitur
istoria s-a întors acasă
între coperțile ei
de piele tăbăcită în
harapnice și morminte;
Gaudeamus igitur
n-a îmbătrînit deloc
în exilul sufocant de hirtie;
Gaudeamus igitur
ne vorbește bine limba
și obiceiurile;
Gaudeamus igitur
poartă tot ia
dăruiță de cronicari;
Gaudeamus igitur
români,
cimpii
și munți
și ape
și păsări
și pomi
și flori
și pietre mărunte —
studenți la istorie
pină la trecerea
în paginile ei.

PETRIȘOR CIOROBEA ■

Camera de cobalt

Am refuzat să gindesc
noaptea golită de sînge

Lingă mine
camera de cobalt
în care se scurge viața
ca-ntr-o elepsidra.

Peste cea mai apropiată gară
au început să crească algele

Călărețul acela frumos

Merg lupii prin grădina plini de rouă
Făcînd largi rotocoale lingă mine
Să nu mai spui e-ai arma descărcată
Cînd treci tăcut și orb printre jivine.

Umbra își face cuib în ochii mei
Și se zidește noaptea mai înaltă
Uită floarea ce-și caută grădina
Pierdută într-o zi îndepărtată.

Cine păzește acum mantia mea de omăt
Și de ce ardeți luminări pe jos
De ce din nou sub prag ați îngropat
La temelia casei călărețul acela frumos.

Să nu vă fie teamă căci nu voi spune
nimănui
Despre cîntecul meu adormit în covoare
Aveți grijă de frig și nu mai legănați
lupii
Ce trec prin somnul meu ca o ninsoare.

VIOREL DINESCU ■

Încă

Încă e bine draga mea, încă e bine,
Mai am putere încă să gindesc,
Încă mai pot, prin noapte, să mă-ntorc
la tirie,

Încă mai pot să plîng de mă trezesc.

Încă mai pot străbate prin ore nemurirea,
Încă mai pot destinul să-l implinesc
puțin,
Mai am în mine dreptul să-mi răstignesc
tăcerea.

În ochii mei, femeie, mai pot ca să te țin.

Încă mai pot ingenunchea în inimă
iubirea,
Încă mai pot sărutu-ți să-l țin lipit
de trup,
Mai sint încă pe palme prezentă
fericirea,
Încă mai pot iubito de arme să mă rup.

OZOLIN DUȘA ■

Fotografii imaginare

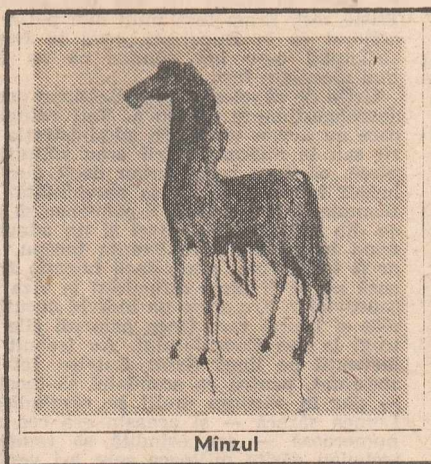
Vino în veacul acela în care
noi n-am jefuit cuvîntul iubire
ci îmbrăcați în două păsări tăcute
ardeam pe un clopot subțire

vino în veacul acela în care
busola arată stele virgine
mai trece plînsul tău prin mine
scoborîtor pe-o plută mare

vino în veacul acela în care
noi n-am roștit cuvinte de prisos
ci ne-au rănit zăpezi pină la os
trăind fotografiile imaginare.

PETRE IVANCU ■

Curier literar



Minzul

și perseverență, plus talent, neapărat talent, unii dintre cei cărora le adresăm acest indemn vor înțelege, peste un anume timp, de ce îi rugăm să meargă la un cenacul literar. Iată deci numele celor ale căror poezii ne-au făcut să credem că, mai tirziu, pot crește ca valoare și exprimare poetică: Sabin Bodea, Nicolae Noja, Monica Moldovan, Liliana-Mihaela Luminița, Carmen Focea, Constantin Preda, Laura Trifan, Luca Radu Dușeu, Lidia Curțaru, Ștefan Camărașu, Ion Max Manolescu, Doina Marcu, Dinu Ion Constantin, Liviu Neagu, Mihai Panait, Liviu Iordache, Florin Cotocariu, Luminița Codrea, Gh. Baș, Dumitru Pietraru, I.G. (Tirgoviște), Nicu Bența, Lucreția Andronic, Alindor Ama, Doru Popescu, Ion Timișeanu, Corina Mihai, Camelia Rusu.

Deocamdată nu, fără nici o urmă de talent sau îndeminare, pentru poemele trimise de: Costică Sitaru, Monica-Adriana Popa, Nicolae Belivacă, Benoni Catan, Anonimus (Bihor), Oprea Ciupitu, Vocea Elena Popescu, Victor Mușetescu, Marin Marin, C. Macrii, Nicolae Neacsu, Ion Dudu Vlădău, Nicolae Popescu, Gh. Ologeanu, Nicolae Oprea, Iulian Ionescu, P. Biolan, Gigi Ciobotaru (Picioarus), Mariana Crivase, Gherghina Florin, Alexandru Dinescu, Constantin Popa, Monica-Eliza Luculescu, Aurel Apostu, Silvia Rus, Ileana Bizinic, Lavinia Miloș, Victoria Stoicescu, M. Berbecaru, Marius Savu, Ilie Zamfira, Ion Mincă, M. Erasmus, Cristian Justin Vieru, G. Boier, Valeria Burlea, Gh. V. Berbaru, Gell Savin, Aurel Bogdan, Marta Balazs, Diana Petrescu, Pavel Sorin, Petre Pătroescu, Fineta Bleju, Lucia Vlad-tudor-Bordea, Gh. Băbăligea, Ionela Marinescu, Dia Verussi, Ieronim Ichim, Leontin Anton.

Manuscrisele nu se înapoiază.

V. N. ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR



Mai târziu, între 1-6 ianuarie 1917, tot acestui grup (Oituz - n. N.) îi reveni onoarea de a încheia definitiv campania din 1916, prin luptele de la Pralea - menite să îndeplinească cu succes o rectificare de front socotită de către Marele nostru Cartier de neapărată nevoie pentru consolidarea liniei de apărare a Moldovei. Pretutindeni generalul Eremia Grigorescu era privit ca marele erou național...

Despre Sturdza ajunsese la Iași ecoul cam confuz că nu se purtase tocmai bine, că se retrăsese de vreo două ori cam fără rost, se zicea că se dovedește impresionabil, fricos, nu destul de hotărât; dar fiindcă existau mai ales în acele săptămâni în cercurile militare multe intrigi, gelozii și invidii - nimeni dintre noi nu a dat acestor sunvori vreo însemnătate.

Cil despre Văitoianu părerile erau unanime că îndeplinise toate însărcinările ce îi fuseseră încredințate cu multă pricepere și că războiul îl desemnase ca unul din generalii noștri cei mai destoinici. Și totuși în timp de pace obținuse cu o extremă greutate înaintarea la gradul de colonel. Zăcuse ani de zile uitat și neapreciat la Focșani. Declarația războiului îl găsi la Tulcea, comandând o modestă brigadă.

Dealtminteri trebuie să mărturisesc că la Iași, în vremea aceea, nimeni nu mai urmărea cu mult interes aceste operațiuni militare. Lumea care pînă la căderea Bucureștilor aștepta cu înfrigurare apariția comunicatelor, le citea acum aproape cu indiferență. O singură chestiune stăpinea toată situația și frământa adine toate sufletele: va putea fi salvată Moldova? Răspunsul la această patetică întrebare nu se putea găsi în comunicate. Toată lumea avea conștiința că el nu era în funcțiune de lupte ce se dădeau pe Crișcov, pe Rîmnicu Sărat, pe Putna, pe Oituz sau la Casin - că depindea de ceva superior, de Stavka și de Petrograd. Ce vrea oficialitatea civilă și militară rusească? Acolo era cheia enigmei. Voiau serios, voiau sincer să apere linia Siretului? Moldova era scăpată - căci posibilitatea materială o aveau iar înamicul era greu de presupus că va mai fi în măsură, obosit și în toiul iernii, să reîncape o acțiune în stil mare... Ultimele săptămâni ale anului 1916 le-am trăit deci în această groznică nesiguranță...

Rușii erau hotărâți să continue lupta pînă la capăt dar în cercurile conducătoare ale imperiului domnea o confuzie crescîndă. Însăși prezența lui Masaloff la Iași era dovada. Masaloff era unul din oamenii de încredere ai țarului. El administra averea lui personală și apanajele familiei imperiale. Nicolae II nu se despărțise de el cu-ani. Cînd a sosit la Iași, în naivitatea noastră, am văzut în această numire o probă a viului interes ce țarul ni-l purta în acele ceasuri de restriște, dorința autocratului tuturor Rușilor de a păstra printr-un om din apropierea lui directă contactul cu România încălzită și nenorocită. Repede am aflat însă că alta era cauza reală a numirii lui Masaloff ca ministru la noi. Tarul voise să scape de el. În genere la Tarskoe Selo domnea o ciudată tendință de a se îndepărta persoanele cele mai credincioase familiei imperiale. Se atribuiau aceste curioase și neașteptate dizgrații influenței nefaste a lui Rasputin care era mai stăpîn decît orîcînd pe mintea împărătesei. Din convorbirile sale cu Masaloff, Brătianu înțelese că acest servitor credincios al țarului era în fondul sufletului său foarte îngrijorat. Bineînțeles era rezervat dar totuși i-a mărturisit într-o zi că se teme ca primul ministru Trepov, care era cumnatul său, să nu se poată menține multă vreme și că astfel situația politică internă să se încurce de tot.

Cînd în noaptea de 30 decembrie 1916, Rasputin a fost asasinat - bucuria a fost generală în Rusia. Toți spuneau bine că țarul a scăpat de cea mai funestă influență a domniei sale. Și noi la Iași am considerat evenimentul ca o fericire. A-mănuntele lipseau. Se vorbea de principiele Iusupov. După câteva zile sosi însă în gara Iași un splendid tren sanitar condus de cunoscutul membru al Dumei și om politic reacționar, Petrunkevici. Cum a sosit s-a răspîndit sunul că el a fost amestecat în asasinarea lui Rasputin și că a venit la Iași în dizgrație. După cîva timp știrea se confirmă. Ce însemnă

în cele de mai jos transcriem, în continuare, din șirul episoadelor capitoului „Ultimele săptămîni ale anului 1916”.

De reținut mai înli că, vorbind despre atmosfera frontului, Ion G. Duca anticipează, într-un fel, încă de pe acum actul de trădare al colonelului Al. Sturdza.

De un real interes sînt și cele mărturisite de Duca în privința crizei abătute asupra casei imperiale de la Petrograd - declansată imediat după asasinarea lui Rasputin. Sînt pagini ilustrative mai ales prin modul cum se reverberau evenimentele din Rusia în Iașul politic, dar și în sufletul memorialistului - atît de sensibil în impresionabilitatea lui.

Așa sînd lucrurile, în nesiguranță, guvernul român era nevoit să gîndească și să pregătească o nouă evacuare... Și episoadele, care de care mai triste, mai dureroase se perindă din nou prin fața ochilor memorialistului, îi răscolose aducerile amînte și-l îndeamnă să le aștearnă pe hîrtie. Emoționează credința lăuntrică a sa că românii nu vor mai cunoaște, la Iași, durerea căderii Bucureștilor. Ne face participanți afectivi la zbuciumul trăit de „ar-

mata” refugiaților - între care distinge lumea bogată, în exod spre Apus, comparată cu imensitatea celor săraci și față de care se incumbau grabnice și eficiente măsuri de întrajutorare.

În iureșul zbaterilor de fiecare zi pentru mîntuirea mizeriilor aduse de război, se făceau, desigur, auzite și destule voci critice. Remarcabil este în acest sens răspunsul plin de demnitate națională pe care ministrul instrucțiunii publice și cultelor îl dă unui reprezentant la Iași al Marii Britanii, Norton Griffiths.

I. G. Duca ne-a lăsat, de asemenea, pagini înduioșătoare în privința greutăților întîmpinate în aprovizionarea populației civile cu alimente, lemne; mișcătoare sînt cele relatate despre mutilările aduse secularelor parcuri de la Copou și Rivalet, de secură disperaiților chinuți de gerul unei ierni cumplite.

Cu talentul său aparte de memorialist, Duca descrie Iașul pămîmirilor supreme - cu tot cortegiul neajunsurilor și tragediilor: spitale și cîmîji, cîmîtire și morți, sicrie.

STELIAN NEAGOE ■

Ultimele săptămîni ale anului 1916 (III)

asta? De ce era liber? Împăratul se temea deci să ia măsuri împotriva autorilor popularului asasinat și de fapt Petrunkevici avea pe față o altitudine sfidătoare. Eu nu l-am văzut. A fost de mai multe ori vorba să îi vizitez trenul, unde tot Iașul alerga, dar am fost mereu împiedicat. Mărzescu, între alții, l-a văzut și mi-a comunicat impresiile lui.

Bucuria n-a fost însă de lungă durată. În curînd s-a observat că țarul, în loc să tragă din asasinarea lui Rasputin învățămîntele cuvenite, era pornit pe răzburări. Îndepărta pe toți cei ce-și manifestaseră ostilitatea față de acest personaj. Considerînd moartea lui Rasputin ca o calamitate personală și națională, Nicolae II și Alexandra Feodorovna se închidau și mai mult în palatul lor și dădeau și mai puțin ascultare sfaturilor bune ce li se dădeau din afară.

Cu o Rusie în asemenea situație raporturile deveneau prin forța însăși a lucrurilor tot mai grele. Brătianu se hotărî să profite de primul prilej spre a merge la Petrograd și la Stavka și a lua contact cu țarul, cu militarii și cu guvernul. Deocamdată el trebuia însă să se gîndească la eventualitatea unei retrageri peste Prut și să ia măsurile în consecință. Ca și în ajunul căderii Bucureștilor, am fost deci invitați să studiem în fiecare minister ce ar fi de făcut în caz de părăsire a Moldovei. N-am ajuns însă să prezentăm soluții concrete fiindcă posibilitățile stabilizării frontului creșteau și pentru noi ideea de a fi siliți să plecăm și din Iași era așa de dureroasă, încît într-adevăr numai constatarea că orice nădejde de apărare a Moldovei este pierdută ne putea determina ca în mod efectiv să stabilim un plan de evacuare în Rusia.

Fiecare ne luasem în ce primea familiile noastre anume dispozițiuni. Îmi aduc amînte că prinzeam pe atunci destul de des la Mărzescu. D-na Mărzescu strînsese o parte din casa și conversația la masă nu era decît asupra plecării, asupra celor ce urmam să luăm cu noi în acest al doilea refugiu, asupra felului cum ne va fi dat să trăim în Rusia și așa mai departe. Triste scri. Eram însă mult mai puțin îngrijorat ca la București, ceva în fondul sufletului meu îmi spunea că nu vom mai pleca din Iași.

Grija de căpetenie a lui Brătianu era să descongioneze Moldova. Toți refugiații care nu aveau un rol în administrația țării sau în apărarea țării erau sfătuiți să plece, căci nu reprezentau decît guri de hrănit într-o țară și așa amenințată de foamete. Lumei bogate îi convenea să plece din mizeria de Iași și un adevărat exod în special spre Franța începu. El ar fi fost și mai mare dacă Legatia franceză nu ar fi făcut dificultăți la viza pașapoartelor. Era acolo un individ necuviincios și brutal care ținea oamenii zile întregi la ușa Consulatului. Au trebuit intervenții pe lingă Saint Aulaire, tot deorientat, pentru ca scaunul să înceteze - dar în răstimp mulți se răsîndiseră. Lumea săracă - și aceasta era cea mai numeroasă - era osîndită să rămie și trebuiau găsite mijloace spre a-i veni în ajutor. Dintr-însa o singură categorie putea fi evacuată în Rusia: copiii de școală veniți cu mîile în Moldova pentru a scăpa de represiunile anuntate de germani după lupta de la intrarea în Tirgu Jiu. Rușii care în genere preconizau evacuarea Moldovei, transformarea ei într-o zonă militară, insistau să ducem copiii cît mai repede peste Prut. Lui Brătianu de asemenea ideea aceasta îi suridea. El mă însărcină deci să studiez chestia cu rușii. Am avut în acest scop mai multe conferințe la mine la Mitropolie, cu un colonel rus cu barba căruntă, cu ochelari, care vorbea destul de bine francezește, era foarte amabil dar care se arăta incapabil să ajungă la vreo concluzie precisă. Eu mărturisesc că în principiu eram de acord cu Brătianu dar nu vedeam posibilitatea practică să realizăm această evacuare. Rușii nu ne puteau da trenuri; să minăm copiii pe jos, în mijlocul iernii, mi se părea o crimă a cărei răspundere nu o puteam lua. Brătianu, stăpînit de viziunea

spectrului infometării, începu prin a mă învinui de lipsă de energie și de spirit de organizare. Față de argumentele și de stăruințele mele se convinse că dreptatea e de partea mea și chestiunea fu lăsată în părăsire. Am rămas din acest episod cu oarecare cunoștințe despre orașele Kamenî - Podolsk și Berdicev - unde simpaticele mele colonel cu barbă și ochelari se gîndea, cu o slavă imprecizie și cu delicioasă aproximație, să găzduiască pe bieții copii ai României încălțate.

Marea chestie la ordinea zilei rămînea chestia refugiaților. Ceea ce era înspăimîntător e că orice organizare temeinică era imposibilă. Poți să iai măsuri cînd știi cu cine ai de-a face. Dar cînd numărul se schimbă în fiecare zi, cînd după ce ai găsit adăpost și mîncare pentru un număr de refugiați te pomenesti de o dată cu un nou val mai numeros, toată organizația ti-e distrusă, trebuie să o iai de la capăt. Așa a fost în tot cursul ultimelor săptămîni ale anului 1916. Frontul nefiind încă stabilizat, bejania nu mai înceta, valurile de refugiați veneau unele peste altele. Nimic tracic nu se putea face. Trăiam într-o perpetuă învălmășeală.

Am constituit un comitet al refugiaților sub patronajul reginei. Pretutindeni administrația se căznea să facă tot ce îi sta în putință. La Iași, Mărzescu desfășura o activitate demnă de laudă. La Ministerul de Interne cu spiritul său practic Alecu Constantinescu se întrecea. Vîntilă Brătianu la Ministerul de Război dădea tot sprijinul posibil. Crucea Rosie, Marieta Balș, toți își dădeau osteneala să aline durerile. Eu la ministerul meu adunam copiii și începeam să organizez cu ei acele colonii cercetăsești cu care ne-am putut mîndri cîteva luni mai târziu. Dar ce folos, deocamdată sarcina depășea puterile noastre. Refugiații ne veneau toți bolnavi, leșinați de foamete, prăpădiți de oboseală mureau prin toate colturile și spitalele pline de răniți nu mai puteau să li primească și pe ei. Îmi aduc amînte că am fost într-o zi cu Ionul Simionescu (secretar general al Ministerului Instrucțiunii Publice - n.N.) și cu [Iuliu] Valoari (director al învățămîntului secundar și superior din același minister - n. N.) la Facultatea de medicină unde ni se comunicase că s-au prîpăsit o serie de refugiați și îndeosebi de copii de școală veniți de cîteva zile. Ce am văzut era groznic. În pivnițele aripei care se construia zăceau într-o indescrisibilă promiscuitate cîteva sute de nenorociți, tineri și bătrîni, cei mai mulți bolnavi, unii morți. Și aproape pretutindeni același spectacol se putea vedea.

Bineînțeles, criticele erau usoare. Străinii îndeosebi nu se sfiau la Iași să ne învinuiască de incapacitate și să spuie mereu că la asemenea scene tragice nu s-ar petrece, că autoritățile ar ști să le previe. Aceste critici aveau, prin strigătoria lor nedreptate, darul să mă exaspereze și cînd colonelul Norton Griffiths care incendiasse puțurile de păcură din Prahova a venit să mă vadă cu colonelul Thomson și a început pe un ton protector să debiteze observațiunile sale neîntemeiate și absurde, am izbucnit și i-am spus pe față: „E ușor să critici din fuga unei simple automobile pe care filie drapelului britanic dar aș vrea să vă văd în locul nostru. Ca să ne judeci n-ai dreptul să compari situația noastră cu situația din insulele britanice în care totul a rămas neatins, fiindcă atunci de bună seamă superioritatea dvs. este covîșitoare. Ca să ne judeci te rog să te întorci care ar fi situația la Edimburg dacă armatele engleze ar fi bătute și în plină retragere, dacă trei sferturi din Anglia ar fi ocupată de inamic, dacă regele, guvernul și miliioane de refugiați ar fi grămădiți în Scoția, adică în partea cea mai săracă a țării și ar trăi acolo fără un front stabilizat și fără siguranța chiar relativă a menținerii lor pe această ultimă porțiune a teritoriului național: atunci să comparăm și atunci să criticăm fiindcă dă-mi voie să-ți spun: mă îndoiesc că dvs. la Edimburg, obișnuiți cum sunteți cu totul aranjat

confortabil dinainte, ați putea face chiar cît am putut face noi în cîteva săptămîni la Iași. Știu ce debandată era în 1914 în mica dvs. armată între Charleroi și Marna și nu cred că asemenea precedent vă autorizează să ne gratificați cu disprețul și cu nedreptatea dvs.” Englezul a tăcut dar cel puțin în cercurile legațiilor străine s-a observat o rezervă mai justificată și mai conformă cu dreptatea și cu realitatea.

Aprovizionarea în restul Moldovei mai mergea, la Iași însă situația era foarte critică. Ceea ce îngreua problema era lipsa mijloacelor de transport. Provozurile erau tot mai reduse. Afară de ruși, cîteva gospodării ieșene binc aprovizionate din vreme sau de cîțiva proprietari ale căror moșii erau în apropierea Iașului, nimenea nu mai minca după foamea lui. Toți eram reduși să postim fără voce. Simionescu și Radu Vasiliu care își aveau casele lor la Iași mă boțeau cîteodată la dejun. Un pui, un curcan și o prăjitură mi se păreau un ospaț sardanapalic. Nu mai vorbeam de o bucată de piine albă - era un vis din alte vremuri.

Chestia lemnului era de asemenea patetică. Frigul se înteca mereu și lemne nu mai erau. Cu trenul nu puteai aduce, căruțele erau toate rechiziționate de armată. Păduri prea apropiate nu erau. În nevoia ei, populația cerea să se taie pomi din grădinile publice și de pe străzi. Am luat măsuri cu armata să aprovizionăm orașul din pădurile regelui, de la Pociu, am putut obține chiar cîteva vagoane pe care noul primar, Tomida, s-a îngrijit personal să le aducă de la Podul Hlăncii și astfel criza a fost în parte conjurată. Dar totuși două frumuseți ale Iașului au fost jertfite pe altarul întregirii neamului, pădurea de la Copou și parcul de la Rivalet. Arbori seculari au căzut în acele zile sub secură nemiloasă a unui oraș în care într-adevăr pe lingă mizeriile bejante ale boalei și ale foametei - venea și un război care adauge acum și cea a unui trig cîmîtor.

Dealtfel în genere aspectul Iașilor era din ce în ce mai lugubru. Zăpada nu căzuse încă, dar vremea era întunecoasă și gerul aspru. Pe străzi rătăceau refugiați ca niște umbre triste. Hotelurile, casele particulare erau pline, familii întregi trăiau îngrămădite în cîte o odață sărăcăcioasă și murdară. Se organizau popote dar nu se găseau decît piine neagră și fasole. Oamenii bogăți, proprietari de imobile pogănoș n-aveau o mic de lei și alergau pe la bănci să obțin cîte un credit. Zilnic veneau pe la mine prieteni și cunoscuți ca să îi ajut să-și procure fonduri. Printre aceștia nu voi uita niciodată pe Mișu Marghiloman, fratele lui Alexandru Marghiloman. Îl cunoșteam din copilăria mea și în viața lui luxoasă la Paris, prin caii săi de curse fusese întotdeauna pentru mine expresia vie a bogăției. Mi s-a părut atît de curios cînd mi-a mărturisit că a rămas fără parale, că vrea să plece în Franța dar că nu are cu ce și cînd l-am văzut redus la un modest geamantan și la un palton cam învechit, am făcut fîrtește tot ce am putut pentru a-i înlesni înapoierea la Paris. Dar cîți nu erau ca el.

În spitale era o jale, răniți și bolnavi în toate colțurile. Materialul evacuat nu sosise în întregime, așa că organizarea lor lăsa mult de dorit. Printre doctori nu toți erau și buni organizatori. Mortalitatea creștea întruna. Nu puteai ieși în stradă fără să întîlnești cîteva convoiuri funebre. Îndeosebi mi-a rămas întipărită în minte imaginea unui mișcător convol pe care l-am întîlnit într-o zi spre scară pe strada Ștefan cel Mare. Pe un dîr sărăcăcios, un coșciug de scinduri nevopsite. După dîr un singur om, un tîran bătrîn și plîsos din Neamț sau din Suceava. La cîteva pași în urmă, un mic detașament de soldați cu un gornist țigan din a cărui trompetă cîntecul morților răsuna mai strident ca de obicei. Trecătorii se descopereau în fața rămășițelor acestuia erau anonim. În fătisarea copleșită și mindră totdeauna cu care acest tată își ducea la groapă copilul ce-și făcuse datoria către țară - m-a răscolit pînă la lacrimi.

La cîmîtîruri se petreceau lucruri de neînchipuit. Se îngrămădeau coșciugurile unele peste altele. Groarii nu mai puteau prîdidi. Mărzescu s-a dus personal, ca decența cuvenită morții să fie restabli-

Garoafele lui Șilimon

Cum puteam crede, atunci când fi admiram privirea limpede, surisul liniștit, întreaga lui înfățișare care respira calm și siguranță că, numai după o lună de zile, un motoplanor de serie, un motoplanor din acelea ce poartă inițialele I. S., cunoscut în multe țări ale lumii, se va lăsa pe o aripă, în zbor planat, și o mină de prieten va arunca din înălțimi, peste un mormint proaspăt, zeci de garoafe roșii? Garoafe peste mormintul în care se odihnește Iosif Șilimon... dar se poate odihni, chiar și în neființă, un om care a visat toată viața să treacă pragul unor înălțimi neatrinse încă de nimeni? Fiindcă el a fost nu numai un constructor de aeronave, ci și un cuceritor care credea în forța spiritualității unei națiuni — printre primele în lume, în istoria aviației — un creator angajat cu pasiune într-o competiție a inteligenței tehnice. O competiție în care se angajase fără șovăială, convins că aripile românești își vor ocupa locul meritat în această eră în care zborul cu consum minim de carburant, în condițiile crizei energetice, a devenit o problemă vitală.

În prima zi a noului an, milioane de telespectatori din România l-au putut vedea pe Iosif Șilimon — surizător, liniștit — purtând o discuție telefonică cu trei piloți aflați în acel moment, la o distanță de peste douăzeci de mii de kilometri, la Tocumwal, în sudul Australiei.

„Cum a decurs călătoria?”
„Bine — i s-a răspuns — motoplanoarele construite la Brașov s-au comportat excelent, ca și cum am fi parcurs un zbor de rutină”. Și era vorba de un zbor în care fuseseră traversate trei continente, cu furtuni de nisip în Arabia și musoni puternici în Malaezia, un zbor peste mări și

ocean.

Cei trei piloți australieni — care conduseseră motoplanoarele în acest zbor temerar — nu se grăbeau să încheie convorbirea telefonică, își predau receptorul unul-altuia și, ca într-o ștafetă a prieteniei și dragostei, îi urau bărbatului acesta liniștit și zimbitor — care recepționa mesajul lor, cu o emoție reținută — „La mulți ani”, „Să ne vedem la anul”, „La revedere, pe curind...” „Bye, bye” — a răspuns Iosif Șilimon — „bye, bye...”

Oare ce simțăminte îl încercau atunci, în acele clipe, ascultând termenii cu care se vorbea despre motoplanoarele românești? Despre acest tip de aparat de zbor și despre altele care fuseseră făurite, în decursul anilor, la întreprinderea din Ghimbav, din preajma Brașovului, aparate întimpinate cu interes la țiguri și expoziții internaționale, aparate care făcuseră înconjurul Statelor Unite, aparate care se vinduseră bine în multe țări din Europa, America și Asia?

Prin 1951, tânărul inginer Iosif Șilimon — care lucra la fosta uzină I.A.R. din Brașov, devenită întreprindere de tractoare — se transfera la uzina de reparat material volant, care a devenit apoi o secție a industriei locale! Ani de zile a lucrat aici, disciplinat, harnic, sirguincios, tăcut. Mai ales, tăcut. Se ocupa, printre altele, de repararea planoarelor și pașii îl purtau, de multe ori, în ceasuri de răgaz, în ore de inserare când amurgul înșingera țările albastre, pe terenul aeroclubului brașovean, lângă hangarele aproape pustii, și privirea căuta aripi românești pe cerul senin, săgetat doar de stoluri de păsări stirmite din liniștea cuibului lor, de plimbarea solitară a bărbatului în a cărui minte se nășteau idei îndrăznețe.

Iosif Șilimon și alții, citiva, și poate nu puțini — ingineri, și piloți, și tehnicieni, și mecanici, și simpli funcționari, istoria va avea grijă de toți aceștia — credem, credeau cu toată tăria în destinul aviației românești.

Și a venit, iată, a venit din nou vremea cuceririi! În 1959 a fost construit la Brașov unul din primele motoplanoare din lume. Dar abia în ultimii cincisprezece ani, făuritorii de aeronave românești și-au dat întreaga măsură a capacității lor. Și ei socotesc a fi abia la început de drum.

Și cit de anevoios este acest drum! Și cum poate, soarta — atunci când lovește piezică — să facă și mai greu acest drum! Iosif Șilimon se afla în misiune, în strălănită, lua parte la primele succese ale motoplanorului românesc. A doua zi după ce a aflat de cumpănită încercare de la 4 martie 1977, se înapoia în țară. De la aeroportul Otopeni, s-a dus direct până în piața Sf. Gheorghe, inima îi spunea că ceva s-a întâmplat cu băiatul lui, student eminent la Institutul de aeronautică. Și a apucat să vadă trupul strivit al băiatului — cel care urma să ducă, mai departe, visurile cuceritoare ale lui Iosif Șilimon — scos de sub dărâmturi.

Al doilea băiat părea să devină un pilot de nădejde. Și ar fi devenit, cu siguranță, dacă un stupid accident de circulație — în care și-au pierdut viața alți cinci viitori piloți — n-ar fi pus capăt și nădejdiilor puse în acest tânăr aflat în ultima clasă de liceu.

Ciți oameni ar fi rezistat unor asemenea încercări? Iosif Șilimon a rezistat.

„Ciți ani aveți?” — l-a întrebat reporterul în aceeași emisiune de televiziune, din prima zi a noului an.

„62...”

„Și zburați încă?”

„Da... Dacă ar fi s-o iau de la început, tot așa mi-aș croi viața... nu pot concepe viața, în afara zborului...”

A zborului, ca o împlinire a unui destin, a zborului, ca metaforă. Iosif Șilimon iubea garoafele și, poate de aceea, atunci când dintr-unul din motoplanoarele concepute de el, o mină de prieten a lăsat să cadă garoafele roșii, peste mormintul proaspăt, gestul a părut tuturor ca un convenit act de respect și pioșenie... Dar cine știa că, în aceeași dimineață, în vaza de pe biroul lui Șilimon, au fost schimbate garoafele, așa cum se întâmpla, de ani de zile, la aceeași oră. În biroul unde nimic nu părea să se fi schimbat, cu hirtii rinduite în ordine, cu macheta motoplanorului primită în dar cine mai știe cu ce preț... în biroul unde doar un portret îndoliat părea străin, nefiresc, cum nefirească era ideea de neființă, dacă încercăm să o legăm de Iosif Șilimon.

Și cum vibra aerul, cum plîngea parcă motoplanorul atunci când, coborînd ca o pasăre săgetată de glonte peste mormintul proaspăt, mina pilotului îi cerea să se ridice iarăși și iarăși... pasărea părea că acum, acum, își va frînge aripile, lângă cel care i-a dat suflare, dar mina omului din carlingă veghea, și iarăși se auzea gemăntul păsării smulse de lângă pământul cu rana proaspăt deschisă — un gemănt de fiară rănită, ați auzit vreodată oftatul leului, de dincolo de zăbrele, visind la despărțirile fără opreliști?

În rana proaspăt deschisă a țărînei își poate găsi odihnă un trup fără viață... dar spiritul omului nu poate fi încătușat, el rămîne veșnic viu prin ceea ce a lăsat celor ce sînt, celor ce vor veni.

Garoafele lui Șilimon nu se vor ofili nicicînd... monoplanoarele românești, atîtea cit se află azi pe toate cerurile lumii — și altele, cite se vor mai făuri — sînt florile pe care le visa Iosif Șilimon că vor acoperi, cîndva, un pămînt devenit o mare grădină, în care aeronavele vor fi soli de pace, de prietenie și de apropiere între popoare.

NICOLAE HOLBAN

Am fost internat o noapte la spitalul constructorilor

Constructorii, salvați-vă spitalul!

Există undeva în Capitală un spital al constructorilor. Denumirea exactă cit și adresa: „Spitalul șantiereelor de construcții al Municipiului București”, bulevardul Energeticienilor numărul 9-11.

Sfârșit de săptămînă. Împreună cu Radu Simionescu, maestrul principal, șef energetic al Grupului de șantier metrou, aparținînd Trustului de construcții industriale — București, în vîrstă de 58 de ani (de 36 de ani lucrează numai în construcții), am fost internați la spitalul constructorilor.

Ora 18. De gardă, doctorul Elian Arnold. Ni se pune diagnosticul și așa aflăm că sînt ai 102-lea internat ce ia în spital anul acesta. Destinația: etajul 4, patul 115. La prima vedere camera este excelentă. Așternuturile sînt curate, curat peste tot, iar cîteva ori, ce-i drept de plastic, au darul să-ți facă viața mai frumoasă. O pată de igrăsie acoperită cu mușcegi, de pe tavan, face legătura, în lipsa televizorului, cu lumea din afară.

— Nu-ți fie frică. Nu cade pe tine, intră în vorbă vecinul de pat, Constantin Trandafir, om trecut bine de prima tinerețe. Nu știu de ce nu-l repară. Costă mai nimic toată. O simplă izolație pe terasă. Ația tot. Ei, mare noroc ai avut că te-a dat cu noi, aici în partea asta a culoarului. Dacă picai în cealaltă parte era jale. Aici este liniște. Ai să vezi. Peste puțin timp o să înceapă scandalul și din interior și din exterior. Unii parcă n-au venit la spital să se facă bine. Beau mai tot timpul și se țin de rele. Eu sînt internat doar de cîteva zile. Dar am auzit că se fură. Noi nu părăsim niciodată camera. Așa am hotărît. Am auzit că s-au furat și ochelari. Auzi, domnule, chiar și ochelari. A venit de cîteva ori și miliția.

— Cine face scandal?
— Pe de o parte cei internați, pe de alta cei de alături, constructorii și ei, din căminele de nefamiliști. Ne sînt vecini. Ne desparte de ei doar un geam, în multe locuri spart și cîrpit cu cîteva bucăți de placaj. Ești tinăr. Unde lucrezi? La T.C.I.B.? Ei, am auzit că-i bine acolo. Se cîștigă bani. Așa-i? Dacă-ți este frig îți dau să te ungi cu Revulsin. Eu dau pe picioare. Mă cam dor. După ce te dai începe să-ți fie cald. E foarte bun medicamentul ăsta.

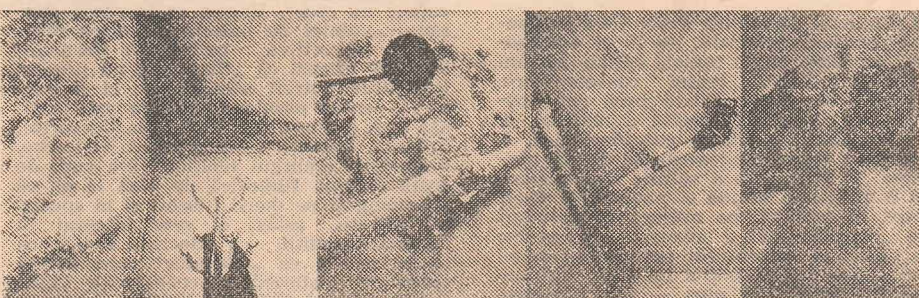
La orele 19 începe serviciul mesei. Într-o sală anume cîteva femei îmbrăcate în alb dozează cu grijă mîncarea. La ce regim? La șapte? Tensiune arterială? După cîteva clipe în față îmi apare o cană plină cu lapte proaspăt și cald, o farfurie cu două chiftele în sos și o prăjitură. Lîngă mine un bărbat între două vîrste face scandal. Bate cu pumnul în masă. I se aduce o cană cu lapte și o porție de tocăniță cu carne de vacă. Ce băi, asta-i mîncare? Vreau piure. Am vrut să mîncine în cameră și astea nu m-au lăsat. Vreau piure...

Una dintre femei fuge pînă la etajul doi și aduce scandalagiului o porție de piure. Las-o și pe asta aici, sînt cuvintele de mulțumire pe care le adresează scandalagiului. Apoi combină cele două porții, scoate o cutie de sare din buzunarul halatului și o toarnă peste mîncare. Apoi, înjurînd în continuare, începe să mîncine. Nu după mult timp, un alt bolnav cu ochii cit cepele și roșu de furie intră în sala de mese și se repede asupra scandalagiului. Mă injuri? Ai? Începe îmbrînceala. Sînt

despărțiți de citiva tineri. După ce termină masa, scandalagiul își aprinde o țigară și părăsește triumfător sala de mese — adresînd o ultimă injură femeilor de aici.

— De ce fumați, de ce injurați lumea?
— Hopa. De unde ai mai apărut și tu băi, asta. Poate nu te-e bine? Sau poate ți s-a făcut de scandal. Fumez unde vreau, nu dau socoteală la nimeni și mai du-te dracului.

Peste cîteva minute pe coridor între cei doi începe o adevărată bătaie. Laptele din cana scandalagiului se varsă. În cel mai scurt timp, întregul coridor se transformă



într-un maidan. Este nevoie de intervenția medicului de gardă. Scandalul avea loc pe fundalul unei muzici ce venea de după paravan, de la vecinii de alături.

Aveam să aflăm, a doua zi, că scandalagiul se numește Vasile Gavrilă. Este de profesie zidar, zugrav și vopsitor la C.C.M.B., șantierul 2, grupul 8. În urmă cu cîteva zile, mai precis pe data de 30 ianuarie, a fost dat afară din spital. De ce? Spicuim din raportul de gardă: „Bolnavii de la paturile 89 și 92 au consumat băuturi alcoolice în spital și joacă barbut. De asemenea injură și drăcuie personalul de serviciu. A furat cutițu de la patul 106 pe care l-a dat la barbut”.

În ciuda tuturor afișelor cu „Fumatul interzis” care sînt puse peste tot — se fumează peste tot. După orele 22, cînd practic toți bolnavii trebuie să doarmă, mai toată lumea se mută la spălatoarele etajelor care, după acea oră, se transformă în adevărate cluburi. Aproape de miezul nopții, la spălătorul etajului patru, mai erau trei bolnavi care auzind că pe coridor se plimbă medicul de gardă au început: „Măi, fir-aș al dracului — măgărită asta de doctor nu mai are somn. Tot la etajul patru, la geamul care desparte spitalul de căminul de nefamiliști, observăm că, între timp, placajul care acoperă o porțiune de geam spart a fost dat la o parte. El acoperă, numai așa de ochii lumii, o gaură prin care cu bunăvoință poate trece și un om.

Noaptea, în camera de gardă, stăm de vorbă cu doctorul de serviciu Elian Arnold, cu maestrul Petre Simionescu și cu doctorul Mircea Pretorian, președintele comitetului sindicatului pe spitalul de construcții.

— Astăzi seară a fost o seară destul de liniștită. Chiar foarte liniștită, ne spune doctorul Mircea Pretorian. Nu prea au fost scandaluri. Pesemne n-a fost zi de retribuție. Atunci să fi venit. Se bat și pe urmă vin la noi. Aici în hol este un telefon public.

dar nimeni nu ne dă ascultare. Cit am stat internat în spital am făcut și devizul de reparații al instalațiilor. Costă mai nimic toată. Dar cei internați, cit stau în spital, promit marea cu sarea dar după ce ies nu mai pui mina pe ei. Nici unul din constructorii care stau sau trec pe lîngă spital nu pun mina să strîngă un șurub la un robinet sau să repare o clanță de ușă. Mai mult decît atât. Se fură. Se fură becuri, lanțuri de la rezervoarele de apă, plutitoare de la grupurile sociale cit și rozețele de la robinete, cînd nu se pot fura robinetele. În București sînt zeci și zeci de trusturi de construcții. Sînt peste 40 de loturi de instalații. Fiecare lot de instalații are în medie cam 100 de muncitori, să zic așa. Cit ar trebui, prin muncă voluntară, ca acest spital să arate a spital? În sala de lectură, care stă mai mult închisă, amenajată la parte, din cauza izolației, plouă. La subsolul tehnic, din cauza unei greșeli de execuție, canalizarea menajeră s-a introdus în canalizarea termică. Din acest motiv subsolul clădirii este mai totdeauna inundat. Apa menajeră care bătește în subsol este mai tot timpul încălzită de conductele de termoficare. De aceea sînt mari pierderi de căldură. Rezolvarea este foarte simplă. Două coturi care deviază canalizarea. O să rideți, dar s-a și adus țeava care zace de luni de zile lîngă spital. Din acest motiv vara, subsolul reprezintă o adevărată crescătorie de țînțari. Se zugrăvește o dată sau de două ori pe an. Bun. Dar dacă nu este rezolvată izolația zugrăveala nu ține decît cîteva săptămîni. Apare din nou umezeala și mușcegăul. Dacă te duci să faci baie la etajul trei, curge apa de la etajul patru. Coturile instalațiilor sînt legate cu sfoară și izolate cu cerpe. Acum cîinci ani cînd am mai fost internat la spitalul constructorilor, am spus la toată lumea că jgheburile și burlanele vor cădea. Atunci era vorba doar de cîteva lipituri. Acum jgheburile și burlanele au căzut. Dar a

căzut și mai toată tencuiala exterioară. În momentul de față repararea costă enorm. Întreaga țimplărie ar putea fi revăzută timp de o săptămînă doar de doi țimplari.

— Legat de nepăsarea și indiferența constructorului mai pot adăuga, ne spune doctorul de gardă Elian Arnold, faptul că de foarte mult timp căutăm ca în spital să punem la punct camerele de reanimare. Ne mai lipsesc doar cîteva metri de conductor, care nu se găsește în comerț dar care, culmea, se găsește la tot pasul pe șantierele noastre de construcții.

— Necazurile nu vin numai de aici, ne spune doctorul Mircea Pretorian. După părerea mea cel mai trist fapt este că cei mai mulți dintre constructorii nu știu că în București există un spital al constructorilor. Lucrez în cadrul spitalului de aproape un sfert de veac. Dar în toată această perioadă au fost internați, în majoritatea cazurilor, doar muncitori. Rareori mai vine cite un inginer, economist sau maestru. Directori? Niciodată. Noi, personalul medical, face toate eforturile ca bolnavii să înțelegă că la spital n-au venit cu bilete de turisți. Unii înțeleg, dar majoritatea nu dau mult de furcă. Să știți că și celelalte localuri de asistență medicală de pe lîngă șantierele de construcții se află, de asemenea, într-o situație critică. Dar pînă una alta am dori un singur lucru: CONSTRUCTORII, SALVAȚI-VĂ SPITALUL!

— Bine, dar cum?

— Eu, personal, ne spune în continuare doctorul Mircea Pretorian, nu văd decît o singură soluție. Unitățile de construcții din București, indiferent că aparțin consiliilor populare sau diferitelor ministere, să constituie un comitet care să răspundă efectiv de soarta spitalului. Cum se constituie echipe de control muncitorești și verifică situația diferitelor unități comerciale, de ce n-ar exista și echipe muncitorești care să verifice chiar un spital muncitoresc. Pînă nu există un factor responsabil care să sprijine concret activitatea din toate punctele de vedere a spitalului constructorilor, este o discuție în van. Investiția există. Nu cunosc cite spitale, noi și moderne, se pot lăuda cu saloane de maximum patru paturi. Cu alte cuvinte spitalul constructorilor este un copil cu mai multe moașe sau, dacă vreti, un cor fără dirijor.

În finalul acestei anchete ne-am adresat medicului primar și directorului spitalului de constructorii Iulian Drăgușanu: „Localul spitalului de constructorii ne-a fost dat în folosință cu mari eforturi în 1974, de către Centrala de construcții și montaj — București. Noi, aici, nu sîntem proprietari. Plătim chiar chirie. În afară de faptul că ne trebuie un electrocardiograf, direcția sanitară ne-a dat tot ceea ce a fost posibil. Noi acordăm asistență pentru toți constructorii din Capitală. Cînd le cerem ajutor, pentru diferite reparații, tot spun că imobilul nu le aparține și că este de fapt proprietatea Centralei de construcții montaj. Cînd cerem ajutor centralei, mai sus-amintite, aceasta, și pe bună dreptate, ne spune că două treimi din constructorii reprezintă celelalte șantiere și trusturi, și că ei ne-au dat clădirea. Și uite așa intrăm într-un fel de joc de-a „baba oarba”. Toti constructorii luîndu-și mina de pe spitalul lor. Conducerea șantiereelor sau trusturilor de construcții nici nu vor să audă de spital. Nu știu dacă în vreo ședință, la constructorii, s-a discutat vreodată despre problema spitalului constructorilor. Probabil că la conducerea multor șantiere și trusturi de construcții nici măcar nu se cunoaște faptul că, în București, există un asemenea spital.

SORIN POSTOLACHE

Lumea în care trăim

„Lumea a cincea“

Sint 900 de milioane.

900 de milioane de ființe umane care formează o lume aparte. O lume regăsită pe toate meridianele. Sint oameni de toate rasele, de toate credințele, cu convingeri politice sau fără, femei și bătrini, dar mai ales tineri și copii.

900 milioane de ființe umane care, în secolul nostru, secolul celor mai fantastice cuceriri ale inteligenței umane, secolul unor formidabile realizări tehnice și științifice, au comună aceeași neputință de a avea acces la cuvântul scris. 900 milioane de analfabeți, oameni pentru care învățătura este inaccesibilă, oameni care datorită sărăciei nu pot beneficia de dreptul elementar la cunoaștere!

Dacă despre „lumea a treia“ (țările în curs de dezvoltare) sau despre „lumea a patra“ (sărăcii țărilor bogate) se vorbește tot mai mult, despre cele 900 de milioane de analfabeți — adică a cincea parte a populației globului — despre această „lumea a cincea“, cum o denumea cunoscutul profesor marocan Mahdi Elmandjra, se discută însă mult prea puțin. Desigur, expresia pusă în circulație de acest renumit profesor, presedinte al Federației mondiale pentru cercetarea viitorului, are menirea să atragă atenția printr-o „formulă soc“, asupra extinderii fenomenului neștiinței de carte pe glob, ca și asupra efectelor sale nefaste asupra dezvoltării popoarelor, a lumii în ansamblu ei. Dar nu este suficient. Realitatea este mult prea dramatică. Iar agravarea ei este determinată de faptul că pentru schimbarea acestei stări de lucruri nu se face aproape nimic. Statisticile sint edificatoare. Circa două treimi din populația în vîrstă de peste 15 ani a țărilor în curs de dezvoltare nu știe să scrie și să citească. În Africa 70 la sută din populație este analfabetă, în lumea arabă peste 50 la sută din populație, iar în America Latină și Asia, deși s-au realizat anumite progrese în ultimii ani, între 35—45 la sută din populație nu știe să scrie și să citească.

Mai trist este faptul că o mare parte din cei care ar trebui să învețe — copiii lumii — nu au această posibilitate elementară. Milioane și milioane de ființe fragile, cărora nu le lipsește apetitul pentru cunoaștere, aptitudinea studiului, sint obligate, datorită sărăciei, a nevoii de a munci, să renunțe la învățatură, la pregătire profesională, la asigurarea unui minim de cunoștințe și cultură. Conform statisticilor UNICEF, 200 de milioane de copii de vîrstă școlară (pînă la 14 ani) sint analfabeți. În Africa, spre exemplu, o fată care s-a născut dintr-o familie sărăcă are doar o șansă din 80 de a merge la școală. Să nu uităm: statisticile se referă la prezent, la acest deceniu, la această lume în care trăim și care pare mai preocupată de bomba cu neutroni decît de cele 900 de milioane de analfabeți.

Dar nu numai în țările Africii, Asiei sau Americii Latine

școala e un „lux“ prea mare pentru zeci de milioane de copii. Paradoxal, dar numai aparent paradoxal, chiar și în bătrîna și civilizata Europă numărul analfabeților este în creștere. În Italia, Spania, Turcia, zeci și zeci de mii de copii nevoiți să muncească de la cea mai fragedă vîrstă pentru a-și asigura existența nu au posibilitatea să urmeze nici măcar cursurile unei școli elementare. O treime dintre copiii muncitorilor străini care lucrează în R.F.G. nu reușește să termine cursurile unei școli.

900 de milioane de ființe umane sint excluse astfel de la autoperfecționare și creativitate, de la posibilitățile nelimitate pe care știința de carte le asigură oamenilor.

Și totuși, analfabetismul ar putea fi eradicat cu ușurință. Cu mult mai multă ușurință decît a fost eradicată, spre exemplu, una dintre bolile cele mai ucigătoare ale țărilor în curs de dezvoltare — variola. Cu acest adevăr sint de acord cu toții. Și țările bogate și cele sărace, și pedagogii și oamenii politici. Dar pentru aceasta se impune o nouă viziune asupra dezvoltării, se impune existența unei voințe politice. Și, desigur, un lucru absolut indispensabil: să se asigure mijloacele materiale necesare.

Dispune lumea de fondurile necesare asigurării eradicării analfabetismului?

Putem răspunde fără ezitare: da, dispune!

După datele cele mai recente, lumea a cheltuit, în 1980, peste 550 de miliarde dolari pentru inarmare! O sumă fantastică. Doar cîteva miliarde, doar o mică, doar o infimă parte din această sumă — abia 2 la sută — dacă s-ar afecta anual alfabetizării, toți copiii lumii ar putea să urmeze cursurile unei școli elementare. Cîteva miliarde ce echivalează cu costul citorva rachete nucleare, al citorva zeci de avioane sau tancuri, sau care echivalează cu cîteva procente din uriașele profituri ale companiilor multinaționale fabricante de arme și armamente.

Cîteva miliarde greu de obținut însă pentru că lumea aceasta ajunsă în ultimul pătural unui secol de vertiginose transformări nu îngăduie tuturor copiilor să vizeze, să sperie, să se bucure de binefacerile învățaturii. Tragedia celor 200 de milioane de copii care nu au posibilitatea să învețe, tragedia tuturor celor 900 de milioane de analfabeți, ar trebui să cutremure conștiințele. „Lumea a cincea“ nu poate fi dată uitării. Nefericirea ei ar trebui să împovăreze pe cei ce poartă răspunderea destinului umane. Lumea în care trăim, lumea aceasta atît de zbuciumată, nu-și poate găsi o liniște adevărată decît atunci cînd porțile școlilor se vor deschide pentru toți. Pînă atunci să nu uităm de „lumea a cincea“...

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Fenomenul Bernadette

Cu zece ani în urmă, cînd Bernadette Devlin își născu pe scena politică asemenea unui copil minune pe scena muzicii, ea era frecvent citată pe primele pagini ale ziarelor nu numai britanice. Așa că un coleg era foarte îndreptățit să aibă titlul unui articol: „Un fenomen numit Bernadette Devlin“. Era la începutul anilor '70 și tînăra irlandeză de atunci (s-a născut la Cookstown în 1947, la 23 aprilie, „ziua Sfîntului Gheorghe, considerat protector al Angliei, dar și zi în care se aniversază răscoala de la Dublin, moment important în evoluția spre independență a Republicii Eire“ — după cum preciza un coleg) era frecvent comparată cu Ioana d'Arc, Florence Nightingale, chiar și cu Martin Luther King (dar nu și cu Angela Davis).

Devenise studentă la facultatea de stomatologie de la Queen's University din Belfast. Tot atunci s-a afirmat cu vigoare în cadrul mișcării pentru drepturi civile, toți recunoscîndu-i și evidențindu-i „calitățile organizatorice și energice“. Dealtfel, în anul 1970 merseese pînă acolo încît își prezentase candidatura într-o circumscripție, repunînd un succes de-a dreptul strălucit, considerat fără precedent în analele confruntărilor electorale. În plus, ea spărsese și tradiția circumscripției respective care, pînă atunci, trimisese în Parlamentul britanic numai deputați unioniști (protestanți, aliați ai Partidului Conservator). A debutat strălucit și pe băncile de la Westminster, apoi le-a cam abandonat. (Explicația? Sistemul era prea lent și deci ineficace.)

A revenit iarăși la militantismul său energic, s-a luptat pentru drepturile civile ale celor pe care-i convinsese s-o aleagă dar și ale altor atîta smeni. A fost implicată chiar și într-un proces, fiind acuzată că a „incitat... la dezordini și revolte“ și condamnată la 6 luni de închisoare. Devenise lideră a catolicilor din cartierul Bogside (din Belfast) — aflați mereu în conflict cu protestanții.

Apoi s-a căsătorit cu Michael McAlisky, și-au stabilit reședința la Derrylaugham, părăsind într-un fel viața politică. A născut trei copii, de care s-a ocupat cu mare atenție. Izolarea ei, totală sau relativă, i-a deranjat însă pe unii dintre adepții unui anume gen de violență, frecventă nu doar pe meleagurile respective.

...Vineri, 16 ianuarie a.c., pe cînd se aflau acasă, Bernadette și Michael au fost victime ale unor atentatori, fiind internați imediat la Belfast, datorită stării foarte grave. Imediat, lumea și-a amintit de „fenomenul numit Bernadette“ și de implicațiile lui peste timp.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Criza valorilor în lumea capitalistă

„Cazul Nietzsche“ azi (1)

În filosofia apuseană contemporană, apariția „noului drept“ și vînturarea numelui lui Nietzsche în contextul ei readuce în atenție „cazul Nietzsche“. Caz care intrigă, stîrnește și obligă autori de diverse orientări să se pronunțe. Șuviul cărților, studiilor, articolelor consacrate lui crește vertiginos. Care este tendința dominantă? Se observă o spectaculară răsucire de orizont în interpretarea lui Nietzsche: smulgerea nimbului de „filosof blestemat“ ce-l înconjura. Acest nimb malefic s-a întrefesut prin implicarea postumă a operei filosofului în cumplirea aventurii a fascismului: ideologii naștiți (A. Baeumler, A. Rosenberg) l-au revendicat ca precursor, au definit chiar nazismul ca „experiment nietzschean“, Hitler s-a aflat ca discipol al său, reeditîndu-i scrierile și cultivîndu-i memoria (extaziat mai ales de asigurarea surorii filosofului, Elisabeth Förster-Nietzsche, că el ar fi „supraomul“ imaginat de frațele ei), amoralismul tezei „dincolo de bine și de rău“ și al tezei despre dreptul „celor tari“ de a-i subjugă pe „cei slabi“ a marcat practica politică nazistă. Aneizarea moștenirii nietzscheene la nazism, cu consecințe tragice pentru umanitate, a motivat aspre reacții de respingere a ei în perioada postbelică. În numele demnității umane primejduite, s-a pornit o ofensivă justițiară contra unei filosofii ce apărea atît de agresivă, „îmi displace Nietzsche — scria Bertrand Russell — pentru că se amuză să contemple durerea, pentru că erijează orgoliul în datorie, pentru că oamenii pe care îi admiră cei mai mult sint cuceritori, adică cei a căror glorie constă în iscusința de a-i face pe oameni să moară“. Criticul francez Jean-Paul Aron observa că în centrul filosofiei sale se află violența și că de la Nasterea tragediei pînă la Voința de putere, Nietzsche n-a încetat a voi „să opună violența moralei și să constituie o morală a violenței“. Așa sunau aprecierile atunci. Mai apoi, pe măsură ce a cîștigat teren tendința denumită curent „denazificarea lui Nietzsche“, ele nu mai sună așa. Tonalitatea s-a schimbat. Numeroși autori occidentali s-au angajat să dezlipească pecețile fascismului de pe cărțile lui, să-i steargă de pe chip urma de cenușă a lagărelor mortii, să descopere un „alt Nietzsche“, unul avînd prea puține tangențe sau chiar deloc cu odiosii săi prozeliți de mai tîrziu. Prin restituirea manuscriselor, a fragmentelor nepublicate de filosof (de ex. Karl Schlechta în lucrarea Cazul Nietzsche), s-a desprins concluzia că Elisabeth Förster-Nietzsche

și prietenul de familie Peter Gast au operat recopieri arbitrare, au făcut extrapolări tendențioase în textele editate postum prin îngroșarea tentei conservatoare, șovine, retrograde. Odată pusă sub acuză denaturarea filologică a textelor, ei i s-a alăturat o alta — cea ideologică. A prins să se răspîndească opinia că gîndirea lui Nietzsche a suferit răsălmăciri, că e mult mai blîndă și nevinovată decît pare. Și iată că, pe măsură ce procesul de „denazificare“ a avansat, s-a produs și răsucirea orizontului apreciativ: semnul algebric al filosofiei lui s-a preschimbat din minus în plus — din filosofie-agresor în filosofie-victimă, iar tratamentul aplicat ei s-a preschimbat din ofensivă în apoteoză. Dacă se cuvine observată întoarcerea unor autori apuseni spre o reconsiderare a gîndirii nietzscheene, se cuvin de asemenea desprins demersurile lucide de apologetica ce prosperă de pe urma lor. Dacă se cuvin remarcate eforturile de a lămuri relația lui cu nazismul, se cuvine de asemenea a tempera zelul unei disocieri definitive, precum și nechibzuința în creditarea lui ca gînditor progresist. Altminteri cum se explică faptul că Nietzsche este revendicat și astăzi de „noul drept“ în gîndirea occidentală? Și că neofascismul își face iar din el un profet?

De la critică la apoteoză

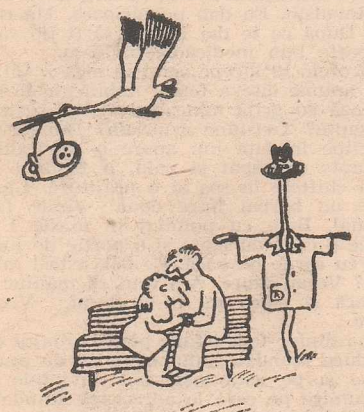
O judecare realistă este cu atît mai necesară cu cît prin alunecarea exegezei nietzscheene de la o extremă la cealaltă, tehnica denaturării s-a perpetuat, înlocuindu-se denaturarea „negativă“ a operei cu o alta, „pozitivă“. Cartea autorului american Arthur C. Danto cade în această ispită, intrucît în locul lui Nietzsche-demonic confecționează un Nietzsche-angelic, pierdut în contemplarea binelui și a fericirii omenirii, visînd generos la o idilică sărbătoare a omenescului pe pămînt! Nemulțumit că noțiunea de „supraom“ a căpătat cîndva o răsălmăcire răufăcătoare umanității, Danto cade în cealaltă extremă, a unei răsălmăciri binefăcătoare. „Supraomul“ este evocat dintr-o perspectivă „aurită“. „El este pur și simplu o ființă veselă, nevinovată, liberă, în posesia puterilor sale instinctuale, care nu-l covîrșesc. Este stăpînul și nu sclavul instinctelor sale și tocmai de aceea capabil să se înalțe, nîcîndecum să fie rodul ciocnirii dintre satisfacerea instinctuală și stavila externă“. A da o coloratură afirmativă, surizătoare acestui concept a devenit un loc comun în Occi-

dent. Autorul francez Emmanuel Diet îngroasă și el noul clișeu al „supraomului“: „El este apelul prin care Zarathustra-Nietzsche convoacă forțele afirmative la creație și depășire de sine. Supraomul este acel «Cezar roman cu suflet de Crist» care trebuie să apară pentru ca, după moartea lui Dumnezeu, lumea să capete un sens“. Uneori se încearcă epurarea „voinței de putere“ de orice rezonanță coercitivă, belicoasă: Bernhard Taureck afirmă că „Nietzsche nu predică înlocuirea puterii prin forță“, ci îi conservă sensul pașnic de putere spirituală, așa cum existase mai înainte la Descartes, Spinoza, Leibniz. Utîndu-se că Nietzsche, declarînd „amurgul idolilor“, s-a rupt de toată tradiția filosofică de pînă la el, că i-a denigrat pe marii filosofi și în special pe Socrate, astăzi el este integrat în această tradiție ca „Socrate eroic“, ca „maestru“ și ca „educator“ care învață omenirea „abecedarul realismelor viitorului“ (Michel Guérin). Noii apologeti ai lui Nietzsche, identificînd ecoul gîndirii lui în diverse curente contemporane, conchid precipitat că Nietzsche a făurit limbajul filosofiei acestui veac, că iluștri creatori s-ar exprima în acest limbaj și că însăși creația filosofică actuală s-ar rezuma la un comentariu pe marginea gîndirii lui. Noul dogmatism al egiului instituit în comentarea lui Nietzsche a primit în ultimii ani replici și îndemnuri la moderație chiar în filosofia occidentală. Profesorul Kurt Rudolf Fischer îndeamnă la o judecată mai cumpănită, ferită de excese, în evaluarea operei. K. R. Fischer arată că în elanul demistificării s-au estompat elementele retrograde conținute în mod real în scrierile lui, elemente ulterior exploatare și dilatate de ideologii nazisti: defăimarea democrației, glorificarea războiului, considerarea războiului ca „necesar“ pentru reînvierea civilizației oflitate. „Teza potrivit căreia ar fi o simplă neînțelegere a crede că Nietzsche este precursor al lui Hitler și al nazismului se bazează ea însăși pe o neînțelegere. Un precursor nu-i neapărat cineva de care duce un singur drum la acel fenomen căruia, se spune, îi este precursor. E suficient ca el să prezinte ca o posibilitate acel fenomen“. Iar opera lui Nietzsche prezintă asemenea posibilități și chiar sugestia experimentării lor. Acest avertisment, ce reamintește că legătura dintre filosofie și politică nu trebuie ignorată, respinge tratarea „amabilă“ și indulgentă a operei lui Nietzsche, chemînd la un examen riguros și exigent. Filosofia contemporană este încă datoare să dea măsură exactă a locului lui Nietzsche în istoria filosofiei, în tripla sa ipostază de filosof al artei, filosof al omului și filosof al „supraomului“. Și nu prin apologie se împlinește această datorie.

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU ■

(Va urma)

Lumea se amuză



(După „LES NOUVELLES DE MOSCOU“ — U.R.S.S.)

Ochii și urechile lumii

Ping-pong

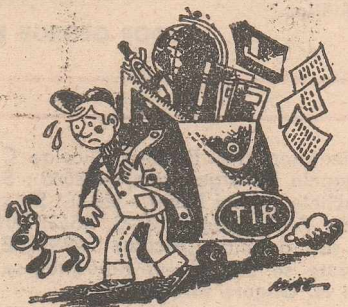
Inchid ochii, îi deschid brusc, iar string tare pleoapele — imaginea nu pleacă. Ea stă pe retină, fixată acolo de câteva zile bune în care am văzut destule... Nimic nu o poate alunga sau măcar slăbi. Habar n-am dacă e frumoasă sau urită. Nici nu contează. Este. Trăiește. Mă lovește. Mă farmecă. Mă uimește. Brus, îmi cer seriozitate: „Ce eș copil?” „Sint.” „Al cui ești tu, mă?” Inchid ochii și mă trezesc — sub vijelia acelei imagini — știind ce să răspund, exact. Alte imagini — mult mai grave, mult mai importante, mult mai elocvente — nu m-au făcut să mă întreb nici cine sint și nici al cui. Aceasta — nesemnificativă în raport cu crucișătoarele și troleibuzele lumii — minoră, săltăreată, cu o minge cit un ou care o superficializează și mai și, cu doi bărbați în toată firea care ar putea fi savanți, coșari sau poeți, dar pină una alta par ireali și nebuni, îmi dă o dimensiune a vieții pe pământ, azi, cum nu o poate face nici o seriozitate de idee, majoră, gravă, superioară, ca o bătaie de proprietar în ușa unui chiriș...

Inchid ochii, mă văd copil jucând și eu, prin curți, ping-pong, aveam un rever bun dar eram slab pe drive, eram suplu și scoteam multe mingi imposibile, citeam Jules Verne, dar mai de grabă aș fi crezut că pufeam ajunge pe o ghiulele în Lună, decit că se va ajunge a se juca ping-pong așa ca Bengston cu Șurbek cum am văzut la televizor cu propriii mei ochi care mai văzuseră la viața lor ping-pong, dar nu așa, nu așa, cu mingi jucate la 3-4 metri de masă, cu loviturile de atac demente venite din apărări aiuritoare, cu schimburi de Borg, McEnroe pe o bucățică de lemn, într-o viteză de viscol, într-o repeziune îndelungată, cu un suflu de mari rotative, cu o spontaneitate de gazele, cu un efort de Sisif pentru a controla o minge cit un fleac, nu, aștia nu mai jucau tenis de masă, nici tenis de cîmp, poate că tenis de Terra; poate că aici într-un copilăresc meci de ping-pong transfigurat într-o desfășurare a unor energii grandioase și la limită, ridicole, aici se intruchipau cel mai bine schimbările, fie și Jules-Verniene ale existenței pe planetă. Nu în perfecționarea ghiulelelor și submari- nelor. Ci în consumul enorm, violent, barbar, în dorința de perfecțiune — al energiei umane pentru o joacă pornită cîndva „ca să ne distrăm”...

Atita plăcere încordată într-o agresivitate inocentă, atita agresivitate serioasă pentru o plăcere violentă, atita supraputere și atita supersofisticările într-o omenie numită totuși doar ping-pong... închid și deschid ochii și tot nu-mi trece întrebarea de om care se vede aruncat în Cosmos pe o minge, și ea, de ping-pong: unde o s-ajungem?

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză



(După „ILUSTOVANA POLITIKA” — Iugoslavia)

Ecologie și economie

Oikos, care în grecește înseamnă casă, constituie rădăcina atit pentru ecologie (care inițial însemna știința de a-ți amenaja casa și teritoriul din jurul ei), cit și pentru economie (priperea de a-ți gospodări casa). În vremea noastră cei doi termeni au, firește, accepții diferite de cele din antichitate, primul desemnînd acea ramură a biologiei care studiază influența mediului inconjurător asupra viețuitoarelor, celălalt avînd ca sferă de cuprindere producerea de bunuri materiale, relațiile de producție ale societății.

Dar dacă atunci, demult, ecologia și economia se dezvoltau în deplină armonie, completîndu-se una pe alta, astăzi între cele două discipline se duce, în multe părți ale globului, un adevărat război. În ofensivă se află economia, dirijată din ce în ce mai mult de tehnocrați. Aceștia consideră că înlăptuirea obiectivelor economice pe care le au ei în față — care sint locale și de moment — trebuie să se facă fără a ține cont de nimic, iar mișcările ecologiste nu-i acordă o atenție mai mare decit „Armatei salvării”. La ce bun, spun adepții tehnocrației, să se protejeze elefanții, lupii, vulpile, urșii ș.a.m.d., cînd aceștia, este știut, provoacă mari daune. Mai bine să fie stirpiți. Savanții au arătat însă că distrugerea unei specii zdruncină echilibrul ecologic, al zonei sau al întregii planete, dă naștere la pagube care nu pot fi în nici un caz compensate prin realizarea obiectivelor economice propuse. Pe termen lung, nerespectarea normelor economice duce la imense pierderi materiale. Cu privire la această chestiune a scris recent „Le Figaro”, reproducînd opiniile unui specialist de renume, Jacques Yves Cousteau.

Că neluarea în considerație a cerințelor ecologice aduce grave prejudicii economiei însăși o dovedesc numeroase fapte. Ne vom referi la câteva dintre ele.

În dorința de a obține o sporire a recoltei și pe calea diminuării prejudiciilor aduse de dăunători, în California (S.U.A.), cu mulți ani în urmă, a început să fie folosit ca insecticid preparatul D.D.T. Dar simultan cu distrugerea dăunătorilor, folosirea prafului a alungat păsările care, pe de o parte, nu mai aveau hrană, și, pe de altă parte, nu puteau suporta pulverizările cu D.D.T. După citva timp insectele s-au obișnuit cu acest preparat, folosirea lui n-a mai fost eficace, în schimb păsările nu mai erau. Pagubele au fost însemnate. Abia revenirea păsărilor le-a pus capăt. Iar această revenire

a avut loc abia după ce pulverizările cu D.D.T. au încetat (ca urmare a interzicerii utilizării preparatului în Statele Unite, după ce s-a constatat cit este de nociv atit pentru faună, cit și pentru floră).

Tot în Statele Unite, în Florida, construirea unei centrale nucleare pe coastă a provocat o creștere a temperaturii apelor litorale. În zonă trăia o specie rară de mamifere marine erbivore, foarte sensibile la frig, care se refugiau iarna în ape mai calde. În prezent, lamantinele (cum se numesc mamiferele amintite) nu mai migrează, ci rămîn în apele încălzite de atomocentrală. Dar opririle periodice ale acesteia provoacă hecatombe și riscă să elimine un animal care putea fi, dimpotrivă, crescut, cu rezultate economice notabile.

În Franța, pentru răcirea unei centrale electrice apele riului Durance au fost abătute spre lacul Berre, care conținea apă sărată. La obiectia că deversarea proiectată va diminua salinitatea lacului, și că deci nu vor mai putea trăi aici peștii de apă sărată, tehnicienii au răspuns: populați lacul cu pești de apă dulce. Cum însă debitul riului era neregulat, salinitatea varia așa de mult încit pină la urmă în „Berre aproape că n-a mai rămas nici un fel de pește.

Destul de des, echilibrul ecologic este dereglat de exploatarea industrială abuzivă a unor specii de animale. Și atunci apare tendința de a arunca vina pe alte animale, eroarea fiind dublă, și pagubele tot duble. Așa, de pildă, în perimetrul insulei Galite se găseau multe languste și un număr de foci. Cînd langustele au fost pescuite masiv, și numărul lor s-a diminuat, au fost considerate răspunzătoare focile, care au fost exterminate. Ca urmare, în prezent în insulă nu se mai găsesc nici languste, nici foci.

Ceva asemănător s-a întîmplat în Canada. În insula Anticosti homarii conviețuiau cu focile de milioane de ani, fără ca o specie să pună în pericol existența celeilalte. Recent, homarii au fost exploatați pe scară largă și, natural, au devenit tot mai rari. Dar acuzate de aceasta au fost focile, pe capul fiecăreia s-a pus un preț de 60 de dolari, și în curînd Anticosti nu va mai avea nici homari, dar nici atracția turistică pe care o reprezentau focile.

Specialiștii scot în evidență, de asemenea, și incapacitatea celor ce privesc economia doar prin prisma intereselor proprii, de moment, de a înțelege că problemele ecologice trebuie privite și

Nu doar bune intenții ci acțiuni ferme

La numai citeva minute una de alta, agenția France Presse ne transmite două știri pe care poate numai întimplarea le-a grupat într-o atit de sugestivă alăturare. Prima grăiește despre o inedită, dar nu mai puțin dramatică formă de pleoarie în favoarea dezarmării. Un grup de oameni din diferite țări occidentale, avîndu-l drept animator pe scriitorul și filosoful francez Alfred Nahon, au hotărît să organizeze, pe întreg parcursul acestui an, o grevă a foamei „în lanț”, cu scopul de a atrage atenția opiniei

publice și evident — sau mai ales — a guvernanților, asupra imperativului nr. 1 al umanității, înlăptuirea dezarmării. Ea a început în noaptea de Anul nou, iar printre primii voluntari se numără un sculptor, o mamă cu mai mulți copii din Nimes, un ziarist parizian, o călugăriță, un arheolog belgian. Numai că, să nu uităm nici o clipă acest lucru, în lumea de azi există alți oameni, mult mai mulți, sute de milioane de oameni — spun statisticile — care, fără a-și propune greva foamei, o fac zilnic.

Să revenim însă la cealaltă știre pe care France Presse-ul ne-a transmis-o la citeva minute după prima. Ea ne informează că un grup de experți ai NATO



rezolvate la scară mondială. Așa s-a întîmplat, de exemplu, cu D.D.T.-ul; interzis în S.U.A., el este exportat în țările lumii a treia. Tot aici, profitînd de inexistența unor legi de protecție a mediului inconjurător, țările occidentale industrializate își instalează și obiectivele industriale poluante.

Concluzia studiilor întreprinse este că nerespectarea normelor ecologice nu aduce un profit economic intrinsec. Dacă problema este privită la scară întregii planete și în perspectiva timpului, ce se cîștigă într-un loc se pierde în altul, ce se cîștigă azi se pierde, indoit, întreit sau inzecit, mâine. De aceea, ecologia și economia, discipline complementare, trebuie să-și dea din nou mina, în scopul unic de a sluji la o cit mai bună administrare a casei întregii omeniri, planeta Pământ.

ION D. GOIA ■

s-au întrunit la cartierul general al alianței atlantice pentru a studia problema utilizării eficiente a unor tipuri de arme în perspectiva anilor 2000. Să nu fi aflat eleganții experți intru moarte de greva foamei în lanț a concetățenilor lor? Or, în aceste condiții, e clar, protestul pasiv, chiar animat de intenții sublimе, este derizoriu, el nu va putea scoate din arsenele și dezamorsa miile de ogive nucleare îndreptate spre cele patru zări. Ci numai acțiunea fermă, lucidă, responsabilă. Fiindcă altfel, cercul vicios va continua, subțind tot mai mult firul care mai susține amenințatoarea sabie a lui Moiseles.

AUREL PERVA ■

Intrarea în oraș se execută în stil abrupt: automobilul coboară în cat-tastrofă, spre fundul unei pante, urcă, apoi, pandantul ei, ajunge pe o creastă de sub care se cascadează o altă pantă și așa mereu, sus-îjos, jos-sus ne îndreptăm spre hotel care sber să stea locului. Colinele Romei, considerate de unii spaima automobilisti-

Itinerar

între două oceane (X)

Șansa tramvaiului galben de a fi galben...

lor sau suprema lor victorie asupra unui sol dezordonat, sint o palidă glumă în comparație cu ondulatia agresivă a San Francisco-ului, orașul care are toate străzile urcătoare și descrescătoare într-un unghi atit de dușmănos încit la volan ai impresia că te înfigi după ce ai decolat iar în parcaj că ți-ai lăsat mașina pe un perete...

Este exclus să nu te gîndesti ce ar însemna o producție de automobile care să nu tină seama, cel puțin la nivelul controlului tehnic, de calitatele frinelor... Nopti în șir, cu vuitul circulației în urechi, am visat spectacolul orașului năpădit de mașini cu frinele rupte, luînd-o la

vale în mase compacte, zburînd peste creste și esuînd, cu un valet imens de carcase făcute zob în groapa comună a automobilelor. În realitate, jur că spun adevărul și numai adevărul, această groapă nu există, orașul întreg e subminat de gropi astfel încit infernul virtual al unor accidente este repartizat, din start, pe compartimente...

Soarta pietonului în San Francisco nu se îndulcește însă din cauza unei asemenea disimnării. Ea rămîne la limita cea mai de jos a amărăciunii. Pietonul escaladează pantele ducîndu-și genunchii la gură și le coboară împins din spate de propria și necrutătoare sa forță de gravitație.

Dar, dincolo de toate acestea, ce fantastică echivalență în alt oian: perspectivele, unghiurile orașului, a-dîncimile lui se schimbă de la un minut la altul, profilele apar și dispar, punctele de rener se cataultea-ză sau aterizează și mereu ai senzația că orașul se mișcă, se face și se desface, nu cu erozăvia zburcîmătă a unui cutremur (care, din păcate, a mușcat adînc din temelile San Francisco-ului) ci ca într-un ioc formidabil și permanent.

Un asemenea ioc delirios, a devenit tradițional, pentru el s-a inventat un tramvai, tramvaiul galben, fără mustăți prinse sus de un fir electric, ci cu un odgon gros și ascuns sub pavaj care îl trage încetisor spre coamele dealurilor și îl lasă, tot încetisor, spre vîi. Un fel de funicular invers.

RADU BUDEANU ■

Naționala de tineret a lăsat o bună impresie în America de Sud



UN EMPATE JUSTO



EL JUEZ

SINTESIS DEL PARTIDO

"ESTOY PRESTO A SERVIR AL PAIS CON TODAS MIS GANAS": JESUS REYNALDO

— Bine ați venit, tovarășe Cornel Drăgușin. Sigur, drumul de întoarcere vi s-a părut mai lung, chestie știută, de la Alecsandri ciure, întrebarea e cum a fost în America de Sud?

— Desfășurat în 3 etape, Argentina, Bolivia și Columbia, turneul naționalei de tineret a însemnat, din toate punctele de vedere, o reușită. Păcat că s-a întâmplat să pierdem tocmai ultimul meci, 1-2 cu Deportivo Cali.

— Constatăm că ați început cu sfârșitul?! Fie. Deci 1-2 cu Deportivo în finala turneului de 4 de la Cali, după ce, în prima partidă, fotbalistii români întrecuseră cu 2-1 pe Deportivo Pereira, echipă columbiană de divizia A, așa-i? În Argentina însă, naționala noastră de tineret a obținut 3 victorii din tot atâtea meciuri, da?

— Exact, 4-3 cu Atlético Tucuman, 2-1 cu Vélez Sarsfield și 5-2 cu Central Norte Salta, bilanț pe care l-aș numi remarcabil! dat fiind faptul că adversarele erau formații cunoscute, mai ales Vélez, în alcătuirea căreia figura și celebrul internațional Piazza, revenit din Franța, de la Saint Etienne. Băieții noștri s-au descurcat de minune, abordând partidele fără complexe și, în general, lăsând o bună impresie publicului argentinian și presei.

— Așa e, zăreau la scris frumos despre echipa română care a jucat, în prima parte a turneului, sub numele de selecționata Bucureștiului. Iată, după meciul cu Atlético, „La Gaceta en el Deporte” nota că „selecționata oaspete a surprins printr-un fotbal rapid, în forță și

eficace”. Comentând partida cu Vélez, „La Nacion” scria că românii au aliniat o echipă „care s-a apărut ordonat și a contraatacat rapid și eficient”. Care a fost reacția publicului?

— În Argentina, se știe, fotbalul se mănincă pe pline. Au fost, de fiecare dată, mulți spectatori, deși primele meciuri au fost amânate cu cite 24 de ore din cauza ploilor torrențiale. Trebuie să recunoșc că tribuna m-a surprins.

— În ce sens?

— I-a aplaudat pe jucătorii noștri cu generozitate, prețuind mai mult fazele frumoase și golurile decât victoria gazdelor.

— Printre picături, băieții s-au mai și antrenat?

— Nu printre picături, ci zilnic. Asta și datorită faptului că organizatorii ne-au asigurat condiții excelente de refacere și pregătire. În plus, ni s-a creat ocazia să vedem la lucru, fie în antrenament, fie în jocuri, câteva echipe argentinienne de elită și, implicit, citiva din jucătorii care au dobândit, în 1978, titlul suprem, Passarella, Diaz, Tarantini, Fillol și așa mai departe. La televizor am urmărit, în direct, partidele River Plate—Ungaria și Independiente—Ungaria, ambele pierdute de unguri.

— Chiar schimbând discuția, ce impresie v-au lăsat viitorii noștri adversari?

— Ca să fiu sincer, m-au dezamăgit. Nu s-au pierdut, dar au jucat foarte slab. Normal ar fi să-i batem.

— Să sperăm că așa va fi. Revenind, următorul popas a fost în Bolivia, da?

— Meci la La Paz, în noaptea, tot tur-

neul l-am jucat în noaptea, 1-1 cu reprezentativa Boliviei aflată în febrile pregătiri înaintea confruntării cu Venezuela, în preliminariile campionatului mondial. A doua zi, ziarul „Deportes Hoy” a lăudat evoluția fotbalistilor români și a apreciat rezultatul drept echitabil, „un empate justo”, deși gazdele au aliniat toate vedetele lor, Espinoza, Romero, Aguilar.

— Cum au reacționat tinerii noștri jucători la altitudinea, știut fiind faptul că La Paz, capitala Boliviei, e cocoțată în munți, la peste 4 mii de metri?

— Ajuțați de doctorul Florin Brătilă și de masorul Andrei Tudose, băieții n-au acuzat altitudinea, făcând un joc bun, arătând ambiție și elan. Eu însă am avut o hemoragie abundentă, curmată după câteva injecții.

— Pare-se că v-a trecut?! Din Bolivia în Columbia, rezultatele de Cali fiind cunoscute, 2-1 și 1-2.

— Din Bolivia în Columbia, după o noapte petrecută la Santiago de Chile. Cu alte cuvinte, distanțe lungi, mereu alte faze orare, dar evoluții notabile ale echipei, care a câștigat, după opinia mea, la toate capitolele.

— Care ar fi aceste toate capitole?

— Mai întâi, a fost învins, în condiții de deplasare, eternul complex de inferioritate al formațiilor noastre în fața unor adversari puternici. Apoi, câștigând experiență, lotul s-a omogenizat și și-a însușit mai bine ideea de joc. Mărcind 14 goluri, echipa a arătat un spirit ofensiv pronunțat, apreciat de comentatorii din toate cele 3 țări vizitate.

— Ați zis că lotul s-a omogenizat, lotul și nu echipa, a fost o remarcă întâmplătoare?

— N-aș spune. Exceptându-i pe Geolgău și Mărginean care s-au accidentat, Giolgău chiar în primul meci, după ce a deschis scorul, am rulat întreg lotul, inclusiv Pană, Minea și Șoiman, mai nou veniți în familia naționalei de tineret. Echipa a fost, în mare, Alexa, Vlad, Iovan, Solomon, Rednic, Mureșan, Klein, Șoiman, Terheș, Suciu și Gabor, dar au mai jucat, partide întregi, Pană, Turcu, Minea și Pop.

— Cine-l urmează pe Alexa pe lista celor mai buni jucători ai turneului?

— Echipa a fost, în ansamblu, la înaltă țime.

— E clar. Mai puțin clar e cine-l urmează pe Alexa pe lista celor mai buni jucători ai turneului?

— Mureșan, Iovan, Vlad, Șoiman, Solomon, Terheș. Așteptam mai mult de la Gabor și Suciu.

— Tovarășe Cornel Drăgușin, pe cind dumneavoastră vă aflați în America de Sud, au apărut în presa de acasă câteva referiri ironice la adresa lui Viorel Kraus, care a însoțit naționala de tineret dincolo de Ocean ca antrenor secund. S-a afirmat că promovarea lui s-ar explica prin faptul că a antrenat până să plece pe Rova Roșiori, locul 15 în divizia B?! Chiar așa, cine și ce a decis convocarea lui Viorel Kraus?

— Eu am ales și, judecând după comportarea lui pe durata deplasării, nu cred că am greșit. Nu numai că e tânăr, dar vrea și are ambiție.

— Întrebarea, care nu-i numai a noastră, e cit știe și, mai ales, dacă va rămâne secund în continuare?

— Știe, nici o grijă! În privința rămirii, nu s-a luat încă o decizie, dar eu sint pentru.

— E limpede, ne-ați luat o piatră de pe inimă?! În altă ordine de idei, cu asta am pus punct, ce vom face la 28 aprilie, la Londra, unde naționala noastră de tineret va întâlni formația omoloagă a 1978?

— Echipa e în creștere, nu cred că avem motive speciale să ne temem. Am câștigat cu 4-0 la Ploiești, nu vom pierde la Londra.

— Dumneavoastră aveți, cum se zice, mină bună. Așa va fi, am și început să credem. Mai aveți ceva să ne spuneți?

— Da. După meciul nostru cu Vélez, echipă din Buenos Aires, a jucat acolo reprezentativa R.D.G., care a câștigat cu 5-4 după executarea loviturilor de la 11 metri, la capătul celor 90 de minute scorul fiind egal, 1-1. Presa sportivă a făcut, firește, comparații și a apreciat că românii au evoluat la un nivel superior, fizic și tehnic deopotrivă.

— Da, e ceva, vă mulțumim.

— OVIDIU IOANIȚOIA ■

OMUL CARE JOACĂ

„Calul” în smircuri și ceață

Niceea fotbalului nostru s-a consumat din nou. Nu știu dacă a fost o acțiune ce poate aduce adevărate semne de îmbunătățire autentică sau, cum ne-am obișnuit... un simplu sinod. Nu cred că vom avea cit de curind curajul de a trece de o parte sau de cealaltă a adevărului obligatoriu în realizarea succesorilor propuse. De fapt, există o singură alternativă — logică — aceea că fotbalul trebuie să-i cointerezeze și să-i răsplătească direct proporțional cu munca prestată pe slujitorii săi. Bineînțeles în datele obiective ale palmei de pământ în care se joacă și pe care, satisfăcând-o prin divertisment și patimă, o poate face mai darnică decât pentru ceilalți trudi-tori. Între muncă și distracție este un simplu pas. Cele două se-nțeleg și se respectă de minune; noi avem talentul vinovat de a le confunda cu momentul, dar dacă le-am lăsa în pace, niciodată una nu s-ar supăra decisiv pe cealaltă. Cel mult s-ar ajuta punându-se la punct reciproc.

După ultimul campionat mondial, ca urmare a locului ocupat și al prestației avute, cota jucătorilor vest-germani a scăzut considerabil în așa-zisul „jarmaroc” al condițiilor lor de valoare. Poate că și-au dat seama, sigur că au și reflectat. Lumea nu s-a depărtat prea mult de condiția pe care încercăm să o pă-răsim mai mult prin entuziasm că „totul nu mai trece doar prin... stomac”. Astfel, au ajuns curind din nou primii. Vreau să nu punem la socoteală „susa” din Uruguay, unde s-au „petrecut” la fel cum mai facem și noi. Pină acum, nimic rău, parcă semănăm.

Un caz autentic, relatat de ziarul

CORNEL DINU ■

RUGBY

Bătaia e ruptă din rai!



Cu siguranță că tezaurul paremiologic al înțelepciunii populare, cristalizat în zicale și maxime cunoscute, oferă sfaturi și concluzii eficiente pentru cele mai diverse aspecte ale vieții. Titlul articolului de față nu trebuie să ne ducă mult prea departe cu mintea, ca de pildă la acele precepte morale și educative de preferință medievală, în care o mică sau măcar un pui de bătaie rezolvau satisfăcător procesul scolastic. Nu despre scoala pedagogică și vorba, ci, mult mai educativ pentru învățacul contemporan, despre bătaia încasată pe terenul de sport. Ne vom referi, firește, cu precădere la rugby. Statisticianului atent nu-i poate scăpa faptul că naționala Franței jucera în 1977 rivitul trofeu al Turneului celor cinci națiuni, după ce, cu puțin înainte la 14 noiembrie 1976, fusese învinsă la București, în cadrul Campionatului F.I.R.A. cu 15-12 (0-9), cind echipa română îi administrase nu mai puțin de trei esuri!

Situația pare-se că se va reedita și în anul acesta pentru echipa de rugby a Franței, care, după acel categoric 15-0 din noiembrie trecut, cu care a fost învinsă de echipa noastră, a pășit cu dreptul în Turneul celor cinci națiuni, depășind la Paris naționala Scoției cu 16-9 (16-3) și încă mai convinsgător, în deplasare la Dublin, învingind Irlanda cu scorul de 19-3 (12-9), în urma căror rezultate rugbyștii francezi ocupă, pină în prezent, locul prim din clasament, totalizind 4 puncte, prin cele două victorii consecutive.

Dacă ne-am permite, într-un clasament iluzoriu, să asamblăm, prin prisma întilnirilor directe, ultimele întilniri dintre echipele Franței, Irlandei și României, locul întâi ne-ar reveni nouă cu 3 puncte (un joc egal, o victorie) locul doi ar fi al Franței (o înfringere și o victorie), iar locul al treilea s-ar cuveni Irlandei cu un punct (un egal și o înfringere)!

Scoția, viitorul obiectiv rugbyștic din Marea Britanie cu care se vor confrunta tricourii noștri, deși învinsă pe Parc des Princes, a confirmat impresia pozitivă a observatorului nostru federal, Radu Demian și, la Edinburg, a realizat o victorie mai puțin scontată în fața Țării Galilor, cu scorul de 16-5 (9-6). Paremiologia este iarăși confirmată!

Spre atenționarea, nu numai a rugbyștilor, dar și a tuturor sportivilor noștri de performanță, unșori cu nedorite delăsări, trebuie să amintesc titlul prezentei rubrici, adăugind totuși maliția supporterului de club mic: „O bătaie bună nu strică nici la case mari”!

Firește, însă, că nu e bine să fii ciuca bătailor?

TUDOR DUPĂ ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) - 2558, 2566; Secția politică-economică (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) - 2566; Secția cultură-cenacelu (George Arion) - 2560; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) - 2566; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoia, Liviu Timbus) - 2559; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) - 2600; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) - 2130; Sector fotoreportaj - 2528; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predoșanu) - 2123, 2563, 2072; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 - interior 2124; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN - 17 60 10 interior 2550); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE - 17 60 10 interior 2128); redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinația Poligrafică „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM - Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, București strada 13 Decembrie. Responsabil de număr : N. Grigore MARĂȘANU.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU